वेद्मन्त्राः

Colophon

This document was typeset using X_{3} M_{E} , and uses the Siddhanta font extensively. It also uses several M_{E} macros designed by *H. L. Prasād*. Practically all the encoding was done with the help of Ajit Krishnan's mudgala IME (http://www.aupasana.com/).

Acknowledgements

The initial ITRANS encodings of some of these texts were obtained from http://sanskritdocuments.org/ and https://sa.wikisource.org/. Thanks are also due to Ulrich Stiehl (http://sanskritweb.de/) for hosting a wonderful resource for Yajur Veda, and also generously sharing the original Kathaka texts edited by Subramania Sarma. See also http://stotrasamhita.github.io/about/

FOR PERSONAL USE ONLY
NOT FOR COMMERCIAL PRINTING/DISTRIBUTION

अनुऋमणिका

Н	हान्यासः	1
	पञ्चाङ्गरुद्रन्यासः रावणोक्ता पञ्चाङ्गप्रार्थना-सहितम्	1
	पञ्चाङ्गमुखन्यासः रावणोक्ता पञ्चमुखप्रार्थना-सहितम्	3
	केशादिपादान्त (प्रथमो) न्यासः	5
	मूर्घादिपादान्त दशाक्षरी दशाङ्ग (द्वितीयो) न्यासः	11
	पादादिमूर्घान्त पञ्चाङ्ग (तृतीयो) न्यासः	11
	हंसगायत्री	12
	दिक् सम्पुटन्यासः	13
	षोडशाङ्गरौद्रीकरणम्	17
	गुह्यादि मस्तकान्तं षडङ्ग (चतुर्थो) न्यासः	21
	आत्मरक्षा	22
	शिवसङ्कल्पः	23
	पुरुषसूक्तम्	27
	उत्तरनारायणम्	29
	अप्रतिरथम्	30
	प्रतिपूरुषम् (सं॰)	31
	प्रतिपूरुषम् (ब्रा॰)	32
	शतरुद्रीयम् (सं॰)	33
	शतरुद्रीयम् (ब्रा॰)	36
	पञ्चाङ्गम्	37
	अष्टाङ्ग-नमस्काराः	37

लघुन्यासे श्री रुद्रध्यानम्	20
	39
	40
कलशेषु साम्बपरमेश्वर ध्यानम्	41
षोडशोपचार पूजा	42
श्रीरुद्रनाम त्रिशती	42
प्रदक्षिणम्	48
नमस्काराः	49
चमकानुवाकैः प्रार्थना	51
प्रार्थना	56
श्रीरुद्रजपः	56
ध्यानम्	57
रुद्रप्रश्नः	59
चमकप्रश्नः	66
रुद्रप्रश्नः	73
चमकप्रश्नः	81
पुरुषसूक्तम्	86
नारायणसूक्तम्	88
विष्णुसूक्तम्	89
भूसूक्तम्	90

अनुऋमणिका		
- 1 3 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1		

iii

दुर्गा सूक्तम्	91
श्रीसूक्तम्	92
मेधासूक्तम्	94
भाग्यसूक्तम्	95
पवमानसूक्तम्	95
आयुष्यसूक्तम्	98
नवग्रहसूक्तम्	99
नक्षत्रसूक्तम्	102
गणपत्यथर्वशीर्षोपनिषत्	108
मृत्युञ्जयहोम-मन्त्राः	111

॥ महान्यासः॥

॥ पञ्चाङ्गरुद्रन्यासः रावणोक्ता पञ्चाङ्गप्रार्थना-सहितम्॥

ओङ्कारमत्रसंयुक्तं नित्यं ध्यायन्ति योगिनः। कामदं मोक्षदं तस्मै नकाराय नमो नमः॥१॥ नमंस्ते रुद्र मृन्यवं उतो त् इषंवे नमंः। नमंस्ते अस्तु धन्वंने बाहुभ्यामुत ते नमंः॥ या त् इषुंः शिवतंमा शिवं बभूवं ते धनुंः। शिवा शर्य्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय॥

(EAST)

कं खं गं घं छं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। पूर्वाङ्गरुद्राय नमः।

महादेवं महात्मानं महापातकनाशनम्। महापापहरं वन्दे तस्मै मकाराय नमो नमः॥२॥ अपैतु मृत्युर्मृतंं न आगंन्वैवस्वतो नो अभंयं कृणोतु। पूर्णं वनस्पतेरिवाभिनः शीयता र्योः स च तान्नः शचीपतिः।

(SOUTH)

चं छं जं झं ञं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। दक्षिणाङ्गरुद्राय नमः।

शिवं शान्तं जगन्नाथं लोकानुग्रहकारणम्। शिवमेकं परं वन्दे तस्मै शिकाराय नमो नमः॥३॥ ॐ। निधंनपतये नमः। निधंनपतान्तिकाय नमः। ऊर्ध्वाय नमः। ऊर्ध्वलिङ्गाय नमः। हिरण्याय नमः। हिरण्यलिङ्गाय नमः। सुवर्णाय नमः। सुवर्णलिङ्गाय नमः। दिव्याय नमः। दिव्यलिङ्गाय नमः। भवाय नमः। भवलिङ्गाय नमः। शर्वाय नमः। शर्वलिङ्गाय नमः। शिवाय नमः। शिवलिङ्गाय नमः। ज्वलाय नमः। ज्वललिङ्गाय नमः। ज्वललिङ्गाय नमः। ज्वललिङ्गाय नमः। परमाय नमः। परमलिङ्गाय नमः। एतत्सोमस्यं सूर्यस्य सर्वलिङ्गः स्थापयित पाणिमन्नं पिवत्रम्।

(WEST)

टं ठं डं ढं णं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। पश्चिमाङ्गरुद्राय नमः।

वाहनं वृषभो यस्य वासुिकः कण्ठभूषणम्। वामे शक्तिधरं वन्दे वकाराय नमो नमः॥४॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अप्सु य ओषंधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽऽविवेश तस्मैं रुद्राय नमों अस्तु॥

(NORTH)

तं थं दं धं नं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवर्ते रुद्राय। उत्तराङ्गरुद्राय नमः।

यत्र कुत्र स्थितं देवं सर्वव्यापिनमीश्वरम्। यिल्लङ्गं पूजयेत्रित्यं यकाराय नमो नमः॥५॥ प्राणानां ग्रन्थिरिस रुद्रो मां विशान्तकः। तेनान्नेनांप्यायस्व॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युंर्मे पाहि।

(UPWARDS)

पं फं बं भं मं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय।

ऊर्ध्वाङ्गरुद्राय नमः।

॥पञ्चाङ्गमुखन्यासः रावणोक्ता पञ्चमुखप्रार्थना-सहितम्॥

तत्पुरुषाय विदाहें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥

संवर्ताग्नि-तिटत्प्रदीप्त-कनक-प्रस्पर्धि-तेजोरुणम् गम्भीरध्वनि-सामवेदजनकं ताम्राधरं सुन्दरम्। अर्धेन्दुद्युति-लोल-पिङ्गल-जटाभार-प्रबोद्धोदकम् वन्दे सिद्धसुरासुरेन्द्रनमितं पूर्वं मुखं शूलिनः॥ ॐ नमो भगवते रुद्राय। पूर्वाङ्गमुखाय नमः। (EAST)

अघोरैंभ्योऽथ घोरैंभ्यो घोर्घोरंतरेभ्यः। सर्वेभ्यः सर्वृशर्वेभ्यो नमंस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥

कालाभ्रभ्रमराञ्जन-द्युतिनिभं व्यावृत्तपिङ्गेक्षणम् कर्णोद्धासित-भोगिमस्तकमणि-प्रोद्धिन्नदंष्ट्राङ्कुरम्। सर्पप्रोतकपाल-शुक्तिशकल-व्याकीर्णताशेखरम् वन्दे दक्षिणमीश्वरस्य वदनं चाथर्वनादोदयम्॥ ॐ नमो भगवते रुद्राय। दक्षिणाङ्गमुखाय नमः। (SOUTH)

सुद्योजातं प्रपद्यामि सुद्योजाताय वै नमो नर्मः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नर्मः॥ प्रालेयाचलिमन्दुकुन्द-धवलं गोक्षीरफेनप्रभम् भस्माभ्यङ्गमनङ्गदेहदहन-ज्वालावली-लोचनम् । विष्णु-ब्रह्म-मरुद्गणार्चितपदं ऋग्वेदनादोदयम् वन्देऽहं सकलं कलङ्करितं स्थाणोर्मुखं पश्चिमम्॥ ॐ नमो भगवतं रुद्राय। पश्चिमाङ्गमुखाय नमः। (WEST)

वामदेवाय नमों ज्येष्ठाय नमेः श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नम्ः कालांय

नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलाय नमो बलंप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मुनोन्मनाय नमः॥

गौरं कुङ्कुमपङ्कितं सुतिलकं व्यापाण्डुमण्डस्थलम् भूविक्षेप-कटाक्षवीक्षण-लसत्-संसक्तकर्णोत्पलम्। स्निग्धं विम्बफलाधरं प्रहसितं नीलालकालङ्कृतम् वन्दे याजुषवेदघोषजनकं वऋं हरस्योत्तरम्॥ ॐ नमो भगवतं रुद्राय। उत्तराङ्गमुखाय नमः। (NORTH)

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥

व्यक्ताव्यक्तनिरूपितं च परमं षिट्नंशतत्त्वाधिकम् तस्मादुत्तर-तत्त्वमक्षरिमिति ध्येयं सदा योगिभिः। ओङ्कारादि समस्तमन्त्रजनकं सूक्ष्मातिसूक्ष्मं परम् वन्दे पश्चममीश्वरस्य वदनं खव्यापि तेजोमयम्॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय। ऊर्ध्वाङ्गमुखाय नमः। (UPWARDS)

॥ केशादिपादान्त (प्रथमो) न्यासः॥

या ते रुद्र शिवा तुनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तुनुवा शन्तंमया गिरिंशन्ताभिचांकशीहि॥ शिखायै नमः॥ (TUFT)

अस्मिन् मंहृत्यंर्ण्वें ऽन्तरिक्षे भ्वा अधि। तेषा १ सहस्रयोजने ऽवधन्वांनि तन्मसि॥ शिरसे नमः॥ (TOP OF HEAD)

सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याँम्। तेषा र्स्यस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ ललाटाय नमः॥ (FOREHEAD)

ह्र्सः शुंचिषद्वसुंरन्तिरिक्ष्मद्धोतां वेदिषदितिथिर्दुरोण्सत्। नृषद्वरसदेत्सद्धोम्सद्जा गोजा ऋत्जा अद्रिजा ऋतं बृहत्॥ भ्रवोर्मध्याय नमः॥ (MIDDLE OF EYEBROWS)

त्र्यम्बकं यजामहे सुगृन्धिं पृष्टिवर्धनम्। उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मृक्षीय माऽमृतौत्॥ नेत्राभ्यां नमः॥ (EYES)

नमः स्रुत्याय च पथ्याय च नमः काट्याय च नीप्याय च नमः सूद्याय च सर्स्याय च नमो नाद्यायं च वैश्नन्तायं च। कर्णाभ्यां नमः॥ (EARS)

मा नंस्तोके तनेये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः।

वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवंधीर्ह्विष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥ नासिकायै नमः॥ (NOSE)

अवतत्य धनुस्त्व र सहंस्राक्ष शतेषुधे॥ निशीर्य शल्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव। मुखाय नमः॥ (FACE)

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शूर्वा अधः, क्षंमाच्राः। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ कण्ठाय नमः॥ (NECK)

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर् रुद्रा उपंश्रिताः। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ उपकण्ठाय नमः॥ (LOWER NECK)

नर्मस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवें। उभाभ्यांमुत ते नमों बाहुभ्यां तव धन्वंने॥ बाहुभ्यां नमः॥ (SHOULDERS)

या तें हेतिर्मीढुष्टम् हस्तें बुभूवं ते धर्नुः। तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमंयक्ष्मया परिब्भुज॥ उपबाह्भ्यां नमः॥ (ELBOW TO WRIST)

परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्यं दुर्मतिरंघायोः। अवं स्थिरा मुघवंद्र्यस्तनुष्व मीह्वंस्तोकाय तनंयाय मृडय॥ मणिबन्धाभ्यां नमः॥ (WRISTS)

ये तीर्थानि प्रचरन्ति सृकावन्तो निषक्षिणः। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥ हस्ताभ्यां नमः॥ (HANDS)

स्द्योजातं प्रंपद्यामि स्द्योजाताय वै नमो नर्मः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नर्मः॥ अङ्गुष्ठाभ्यां नमः॥ (ROLL RING FINGERS ON THUMBS)

वामदेवाय नमों ज्येष्ठाय नमेः श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालांय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलाय नमो बलंप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमों मुनोन्मनाय नमः॥ तर्जनीभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON INDEX FINGERS)

अघोरैंभ्योऽथ घोरैंभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः। सर्वेभ्यः सर्व्शर्वेभ्यो नमंस्ते अस्तु रुद्गरूपेभ्यः॥ मध्यमाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON MIDDLE FINGERS)

तत्पुरुंषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥ अनामिकाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON RING FINGERS)

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो-ऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥ कनिष्ठिकाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON LITTLE FINGERS)

नमो हिरण्यबाहवे हिरण्यवर्णाय हिरण्यरूपाय हिरण्यपतये-

ऽम्बिकापतय उमापतये पशुपतये नमो नमः॥ करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः॥(RUB PALMS OVER ONE ANOTHER, FRONT AND BACK)

नमों वः किर्िकेभ्यों देवाना १ हृदंयेभ्यः॥ हृदयाय नमः॥ (HEART)

नमों गुणेभ्यों गुणपंतिभ्यश्च वो नर्मः॥ पृष्ठाय नमः॥ (BACK)

नम्स्तक्षेभ्यो रथकारेभ्यंश्च वो नर्मः॥ कक्षाभ्यां नमः॥ (ARMPIT TO WAIST)

नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्ये दिशां च पत्ये नर्मः॥ पार्श्वाभ्यां नमः॥ (TRUNK)

विज्यं धर्नुः कप्रदिनो विश्वलयो बार्णवा । उत। अनेशत्रस्येषव आभुरस्य निष्क्षथिः॥ जठराय नमः॥ (STOMACH)

हिर्ण्यगर्भः समेवर्तताग्रे भूतस्यं जातः पित्रिकं आसीत्। सदांधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मैं देवायं हिवषां विधेम॥ नाभ्ये नमः॥ (NAVEL)

मीढुंष्टम् शिवंतम शिवो नंः सुमनां भव। पर्मे वृक्ष आयुंधन्निधाय कृत्तिं वसान् आ चंर् पिनांकं बिभ्रदा गहि॥

कट्यै नमः॥ (WAIST)

ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपूर्दिनः। तेषा सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥ गुह्याय नमः॥ (UPPER REPRODUCTIVE ORGANS)

ये अन्नेषु विविध्यंन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्। तेषा रे सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥ अण्डाभ्यां नमः॥ (LOWER REPRODUCTIVE ORGANS)

स शिरा जातवेदा अक्षरं पर्मं प्दम्। वेदाना शिरंसि माता आयुष्मन्तं करोतु माम्॥ अपानाय नमः॥ (ANUS)

मा नों महान्तंमुत मा नों अर्भुकं मा न उक्षेन्तमुत मा ने उक्षितम्।

मा नोंऽवधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥ ऊरुभ्यां नमः॥ (THIGHS)

पुष ते रुद्रभागस्तं जुंषस्व तेनांवसेनं पुरो मूर्जंवतोऽतीृह्यवंततधन्वा पिनांकहस्तः कृत्तिंवासाः॥ जानुभ्यां नमः॥ (KNEES)

स्रमृष्ट्जिथ्सोम्पा बांहुश्ध्यूर्ध्वधंन्वा प्रतिहिताभिरस्ता। बृहंस्पते परिदीया रथेन रक्षोहाऽमित्रार् अपुबाधंमानः॥ जङ्घाभ्यां नमः॥ (KNEE TO ANKLES)

विश्वं भूतं भुवंनं चित्रं बंहुधा जातं जायमानं च यत्। सर्वो ह्यंष रुद्रस्तस्मै रुद्राय नमो अस्तु॥ गुल्फाभ्यां नमः॥ (ANKLES)

ये पृथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यृव्युधंः। तेषा र सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ पादाभ्यां नमः॥ (हरूरा)

अध्यंवोचदिधवृक्ता प्रंथमो दैव्यों भिषक्। अही ईश्च सर्वां अम्भयन्त्सर्वांश्च यातुधान्यंः॥

कवचाय हुम्॥ (cross hands across chest with tips of fingers

TOUCHING SHOULDERS)

नमों बिल्मिनें च कव्चिनें च नमेंः श्रुतायं च श्रुतस्नायं च॥ उपकवचाय हुम्॥ (REPEAT THE ABOVE AT ELBOW LEVEL)

नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मी्दुषें। अथो ये अस्य सत्वांनोऽहं तेभ्योंऽकरं नमंः॥

नेत्रत्रयाय वौषद्॥ (TOUCH INDEX, MIDDLE, RING FINGERSACROSS THE

THREE EYES)

प्र मुंश्च धन्वंनस्त्वमुभयोरार्ह्नियोज्याम्। याश्चं ते हस्त इषंवः परा ता भंगवो वप॥

अस्राय फट्∥ (slap indexand middle fingers of right hand on left

PALM)

य पुतावंन्तश्च भूयार्सश्च दिशों रुद्रा विंतस्थिरे। तेषार्स सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥

इति दिग्बन्धः॥ (SNAP MIDDLE AND THUMB WITH CLICKING SOUNDS AROUND

SELF)

॥ मूर्घादिपादान्त दशाक्षरी दशाङ्ग (द्वितीयो) न्यासः॥

ॐ मूर्प्ने नमः। नं नासिकाय नमः। मों ललाटाय नमः। भं मुखाय नमः। गं कण्ठाय नमः। वं हृदयाय नमः। तें दक्षिणहस्ताय नमः। रुं वामहस्ताय नमः। द्रां नाभ्यै नमः। यं पादाभ्यां नमः।

॥ पादादिमूर्घान्त पश्चाङ्ग (तृतीयो) न्यासः॥

सद्योजातं प्रंपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नर्मः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नर्मः॥ पादाभ्यां नमः॥

वामदेवाय नमों ज्येष्ठाय नमेः श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालाय नमः कलविकरणाय नमो बलविकरणाय नमो बलाय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमों मनोन्मनाय नमेः॥ जरुभ्यां नमः॥

अघोरैभ्योऽथ घोरैभ्यो घोरघोरैतरेभ्यः। सर्वैभ्यः सर्वशर्वैभ्यो नर्मस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥ हृदयाय नमः॥

तत्पुरुंषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥ मुखाय नमः॥

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो-

ऽधिंपति्र्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥ हंस हंस मूर्प्रे नमः॥

॥ हंसगायत्री ॥

अस्य श्री हंसगायत्री महामन्नस्य। अव्यक्त परब्रह्म ऋषिः। अव्यक्त गायत्री छन्दः। परमहंसो देवता॥ हंसां बीजम्। हंसीं शक्तिः। हंसूं कीलकम्॥ परमहंस-प्रसाद-सिद्धार्थे जपे विनियोगः॥

हंसां अङ्गुष्ठाभ्यां नमः। हंसीं तर्जनीभ्यां नमः। हंसूं मध्यमाभ्यां नमः। हंसैं अनामिकाभ्यां नमः। हंसीं कनिष्ठिकाभ्यां नमः। हंसः करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः। हंसां हृदयाय नमः। हंसीं शिरसे स्वाहा। हंसूं शिखायै वषट्। हंसैं कवचाय हुम्। हंसीं नेत्रत्रयाय वौषट्। हंसः अस्त्राय फट्। भूर्भुवस्सुवरोम् इति दिग्बन्धः॥

॥ध्यानम्॥

गमागमस्थं गमनादिशून्यं चिद्रूपदीपं तिमिरापहारम्। पश्यामि ते सर्वजनान्तरस्थं नमामि हंसं परमात्मरूपम्॥

हंसहंसात् परमहंसः सोऽहं हंसः॥
हंस् हंसायं विद्महें परमहंसायं धीमहि।
तन्नों हंसः प्रचोदयात॥
हंस हंसेति यो ब्रूयाद्धंसो नाम सदाशिवः।
एवं न्यासविधिं कृत्वा ततः सम्पुटमारभेत्॥

॥दिक् सम्पुटन्यासः॥

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्।

[ॐ] लं। त्रातार्मिन्द्रमिवतार्मिन्द्र५ हवेहवे सुहव्५ शूरमिन्द्रम्।

हुवे नु श्रृक्तं पुंरुहूतिमन्द्रई स्वस्ति नो मघवां धात्विन्द्रंः॥ लं भूर्भुवः सुवंः। इन्द्राय वज्रहस्ताय सुराधिपतय ऐरावतवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

पूर्वदिग्भागे ललाटस्थाने लं इन्द्राय नमः। इन्द्रः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [इन्द्रः संरक्षतु॥]॥१॥

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्।

[नं] रं। त्वन्नों अग्ने वर्रुणस्य विद्वान् देवस्य हेडोऽवं यासिसीष्ठाः।

यजिष्ठो वहिंतमः शोशुंचानो विश्वा द्वेषा १सि प्रमुंमुग्ध्यस्मत्॥ रं भूर्भुवः सुर्वः। अग्नये शक्तिहस्ताय तेजोऽधिपतयेऽजवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

आग्नेयदिग्भागे नेत्रयोः स्थाने रं अग्नये नमः। अग्निः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [अग्निः संरक्षतु॥] ॥२॥

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्।

[मों] हं। सुगं नः पन्थामभंयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षंत्रे यम एति राजां। यस्मिन्नेनम्भ्यिषेश्चन्त देवाः। तदंस्य चित्र हिवर्षा यजाम॥ हं भूर्भुवः सुवंः। यमाय दण्डहस्ताय धर्माधिपतये महिषवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

दक्षिणदिग्भागे कर्णयोः स्थाने हं यमाय नमः। यमः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [यमः संरक्षतु॥] ॥३॥

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्।

[भं] षं। असुन्वन्तमयंजमानमिच्छ स्तेनस्येत्यां तस्कंर्स्यान्वेषि। अन्यम्स्मिदिच्छ् सा तं इत्या नमों देवि निर्ऋते तुभ्यंमस्तु॥ षं भूर्भृवः सुवंः। निर्ऋतये खङ्गहस्ताय रक्षोधिपतये नरवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-भूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

निर्ऋतिदिग्भागे मुखस्थाने षं निर्ऋतये नमः। निर्ऋतिः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [निर्ऋतिः संरक्षतु॥] ॥४॥

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्।

[गं] वं। तत्त्वां यामि ब्रह्मणा वन्दंमान्स्तदा शांस्ते यजमानो हिविभिः।

अहंडमानो वरुणेह बोध्युरुंशश्स मा न आयुः प्रमोंषीः॥ वं भूर्भुवः सुर्वः। वरुणाय पाशहस्ताय जलाधिपतये मकरवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-भूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

पश्चिमदिग्भागे बाह्वोः स्थाने वं वरुणाय नमः। वरुणः सुप्रीतो

वरदो भवतु॥ [वरुणः संरक्षतु॥]

11411

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[वं] यं। आ नो नियुद्धिः श्वितनीभिरध्वरम्। सहस्रिणीभिरुपंयाहि युज्ञम्।

वायों अस्मिन् ह्विषिं मादयस्व। यूयं पांत स्वस्तिभिः सदां नः॥

यं भूर्भुवः सुवंः। वायवे साङ्कुशध्वजहस्ताय प्राणाधिपतये मृगवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-भूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

वायव्यदिग्भागे नासिकास्थाने यं वायवे नमः। वायुः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [वायुः संरक्षतु॥] ॥६॥

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्। [तें] सं। व्य॰ सोम ब्रुते तर्व। मनस्तुनूषु बिभ्रंतः। प्रजावन्तो अशीमहि॥

सं भूर्भुवः सुर्वः। सोमाय अमृतकलशहस्ताय नक्षत्राधिपतये अश्ववाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-भूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

उत्तरदिग्भागे हृदयस्थाने सं सोमाय नमः। सोमः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [सोमः संरक्षतु॥]॥७॥

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्। [रुं] शं। (ऋक्) तमीशाँनं जगंतस्तस्थुष्स्पतिम्। धियं जिन्वमवंसे हूमहे व्यम्। पूषा नो यथा वेदंसामसंद्वृधे रंक्षिता पायुरदंब्धः स्वस्तये॥ शं भूर्भुवः सुवंः। ईशानाय त्रिशूलहस्ताय भूताधिपतये वृषभवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-भूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

ईशानिदग्भागे नाभिस्थाने शं ईशानाय नमः। ईशानः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [ईशानः संरक्षतु॥] ॥८॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[द्रां] खं। (ऋक्) अस्मे रुद्रा मेहना पर्वतासो वृत्रहत्ये भरंहूतौ सजोर्षाः ।

यः शंसीते स्तुवते धार्यि पुज्र इन्द्रंज्येष्ठा अस्माँ अवन्तु देवाः॥ खं भूर्भुवः सुवंः। ब्रह्मणे पद्महस्ताय विद्याधिपतये हंसवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

ऊर्ध्वदिग्भागे मूर्प्निस्थाने खं ब्रह्मणे नमः। ब्रह्मा सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [ब्रह्मा संरक्षतु॥]॥९॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।
[यं] हीं। स्योना पृथिवि भवाऽनृक्ष्र्रा निवेशनी।
यच्छानः शर्म सुप्रथाः॥

हीं भूर्भुवः सुवंः। विष्णवे चक्रहस्ताय नागाधिपतये गरुडवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-भूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

अधोदिग्भागे पादयोः स्थाने हीं विष्णवे नमः। विष्णुः सुप्रीतो

वरदो भवतु॥ [विष्णुः संरक्षतु॥]

1108

॥ षोडशाङ्गरौद्रीकरणम्॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं:।ॐ अं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ विभूरंसि प्रवाहंणो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ अं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। शिखास्थाने रुद्राय नमः॥१॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं:।ॐ आं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ विह्नंरिस हव्यवाहंनो रौद्रेणानींकेन पाहि मांऽग्ने पिपृहि मा मां हि॰सीः॥ आं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। शिरस्थाने रुद्राय नमः॥२॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं:।ॐ इं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ श्वात्रोंऽसि प्रचेता रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ इं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। मूर्भिस्थाने रुद्राय नमः॥३॥ ॐ भूर्भुवस्सुवं:।ॐ ईं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ तुथोंऽसि विश्ववंदा रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ईं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। ललाटस्थाने रुद्राय

नमः॥४॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं:।ॐ उं। नर्मः शम्भवं च मयोभवं च नर्मः शङ्करायं च मयस्करायं च नर्मः शिवायं च शिवतंराय च॥ उशिगंसि क्वी रौद्रेणानींकेन पाहि माँ उग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ उं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। नेत्रयोः स्थाने रुद्राय नमः॥५॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं:।ॐ ऊं। नर्मः शम्भवं च मयोभवं च नर्मः शङ्करायं च मयस्क्रायं च नर्मः शिवायं च शिवतंराय च॥ अङ्कारिरसि बम्भारी रौद्रेणानींकेन पाहि माँ उग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ऊं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। कर्णयोः स्थाने रुद्राय नमः॥६॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं:।ॐ ऋं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ अवस्युरंसि दुवंस्वान् रौद्रेणानींकेन पाहि मांऽग्ने पिपृहि मा मां हि॰सीः॥ ऋं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। मुखस्थाने रुद्राय नमः॥७॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं:।ॐ ऋं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्क्रायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ शुन्थ्यूरंसि मार्जालीयो रौद्रेणानींकेन पाहि मांऽग्ने पिपृहि मा मां हि॰सीः॥ ऋं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। कण्ठस्थाने रुद्राय नमः॥८॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं:।ॐ लं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ सम्राडंसि कृशानू रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ लं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। बाह्वोः स्थाने रुद्राय नमः॥९॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं:।ॐ ॡं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ परिषद्योऽसि पवंमानो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हिश्सीः॥ ॡं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। हृदयस्थाने रुद्राय नमः॥१०॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं:।ॐ एं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ प्रतक्कांऽसि नभंस्वान् रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हिश्सीः॥ एं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। नाभिस्थाने रुद्राय नमः॥११॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं:।ॐ ऐं। नर्मः शम्भवं च मयोभवं च नर्मः शङ्करायं च मयस्करायं च नर्मः शिवायं च शिवतंराय च॥ असंम्मृष्टोऽसि हव्यसूदो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मां हिश्सीः॥ ऐं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। कटिस्थाने रुद्राय नमः॥१२॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं:।ॐ ॐ। नमंः शम्भवें च मयोभवें च नमंः

शङ्करायं च मयस्करायं च नर्मः शिवायं च शिवतंराय च॥ ऋतधांमाऽसि सुवंज्यींती रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ॐ ॐ भूर्भवस्सवरोम्। ऊरुस्थाने रुद्राय नमः॥१३॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं:।ॐ औं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ ब्रह्मंज्योतिरसि सुवंधामा रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हिश्सीः॥ औं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। जानुस्थाने रुद्राय नमः॥१४॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं:।ॐ अं। नर्मः शम्भवं च मयोभवं च नर्मः शङ्करायं च मयस्करायं च नर्मः शिवायं च शिवतंराय च॥ अजौंऽस्येकंपाद्रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मा हि॰सीः॥ अं ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। जङ्घास्थाने रुद्राय नमः॥१५॥

ॐ भूर्भुवस्सुवं:।ॐ अः। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ अहिंरिस बुिधयो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हिश्सीः॥ अः ॐ भूर्भुवस्सुवरोम्। पादयोः स्थाने रुद्राय नमः॥१६॥

त्वगस्थिगतैः सर्वपापैः प्रमुच्यते। सर्वभूतेष्वपराजितो भवति। ततो भूत-प्रेत-पिशाच-ब्रह्मराक्षस-यक्ष-यमदूत-शाकिनी- डाकिनी-सर्प-श्वापद-वृश्चिक-तस्कराद्युपद्रवाद्युपघाताः। सर्वे ज्वलन्तं पश्यन्तु। मां रक्षन्तु। यजमानं रक्षन्तु। सर्वान् महाजनान् रक्षन्तु॥

॥ गुह्यादि मस्तकान्तं षडङ्ग (चतुर्थो) न्यासः॥

मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यं विच्छिन्नं युज्ञ समिमं देधातु। या इष्टा उषसो निम्रुचेश्च ताः सन्देधामि ह्विषां घृतेनं॥गुह्याय नमः॥१॥

अबोंध्युग्निः स्मिधा जनांनां प्रतिं धेनुमिंवाऽऽयतीमुषासम्। यह्वा इंव प्रवयामुज्जिहांनाः प्रभानवंः सिस्रते नाकमच्छं॥ नाभ्यै नमः॥२॥

अग्निर्मूर्द्धा दिवः कुकुत्पतिः पृथिव्या अयम्। अपार रेतारेसि जिन्वति॥ हृदयाय नमः॥३॥

मूर्धानं दिवो अंर्तिं पृंथिव्या वैश्वान्रमृतायं जातम्ग्निम्। कवि॰ सम्राज्मितिथिं जनानामासन्ना पान्नं जनयन्त देवाः॥ कण्ठाय नमः॥४॥

मर्माणि ते वर्मभिश्छादयामि सोमंस्त्वा राजाऽमृतेंनाभिवंस्ताम्। उरोवंरीयो वरिवस्ते अस्तु जयंन्तं त्वामनुं मदन्तु देवाः॥ मुखाय नमः॥५॥

जातवेदा यदि वा पावकोऽसिं। वैश्वान्रो यदि वा वैद्युतोऽसिं।

आत्मरक्षा

शं प्रजाभ्यो यर्जमानाय लोकम्। ऊर्जं पुष्टिं दर्दद्भ्यावेवृत्स्व॥ शिरसे नमः॥६॥

॥ आत्मरक्षा॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकं - २/प्रश्नः - ३/अनुवाकः - ११)

ब्रह्मौत्मन्वदंसृजत। तदंकामयत। समात्मनां पद्येयेतिं। आत्मुन्नात्मुन्नित्यामंत्रयत। तस्मैं दशुम १ हृतः प्रत्यंशृणोत्। स दशंहूतोऽभवत्। दशंहूतो हु वै नामैषः। तं वा पुतं दशंहूत्र् सन्तम्। दशहोतेत्याचेक्षते परोक्षेण। परोक्षेप्रिया इव हि देवाः॥ आत्मुन्नात्मुन्नित्यामंत्रयत। तस्मैं सप्तम १ हूतः प्रत्यंशृणोत्। स सप्तहूंतोऽभवत्। सप्तहूंतो ह वै नामैषः। तं वा एत सप्तहूंत् र सन्तम्। सप्तहोतेत्याचंक्षते परोक्षेण। परोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥ आत्मुन्नात्मुन्नित्यामंत्रयत। तस्मैं षुष्ठ हूतः प्रत्यंशृणोत्। स षड्ढं तो ऽभवत्। षड्ढं तो ह वै नामेषः। तं वा एत १ षड्ढं तु १ सन्तम्। षङ्कोतेत्याचंक्षते प्रोक्षंण। प्रोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥ आत्मन्नात्मन्नित्यामंत्रयत। तस्मै पश्चम ह्तः प्रत्यंशृणोत्। स पश्चंहूतोऽभवत्। पश्चंहूतो हु वै नामैषः। तं वा एतं पश्चंहूत्र् सन्तम्। पश्चंहोतेत्याचेक्षते परोक्षेण। परोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥ आत्मुन्नात्मुन्नित्यामंत्रयत। तस्मैं चतुर्थ हूतः प्रत्यंशृणोत्। स चतुंर्हूतोऽभवत्। चतुंर्हूतो ह वै नामैषः। तं वा पृतं चतुंर्हूत्र् सन्तम्। चतुर्हीतेत्याचेक्षते परोक्षेण। परोक्षेप्रिया इव हि देवाः॥

तमंब्रवीत्। त्वं वै में नेदिष्ठ र हूतः प्रत्यंश्रोषीः। त्वयैनानाख्यातार् इति। तस्मान्नु हैना इश्चतुरहोतार् इत्याचंक्षते। तस्मांच्छुश्रूषुः पुत्राणा ह हद्यंतमः। नेदिष्ठो हद्यंतमः। नेदिष्ठो ब्रह्मंणो भवति। य एवं वेदं। आत्मने नमः॥

॥ शिवसङ्कल्पः॥

येनेदं भूतं भुवंनं भविष्यत् परिगृहीतम्मृतेन सर्वम्। येनं युज्ञस्त्रायते सप्तहोता तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१॥

येन कर्माणि प्रचरंन्ति धीरा यतो वाचा मनंसा चारु यन्ति। यत्सम्मित्मनुंसंयन्ति प्राणिनस्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२॥

येन् कर्माण्यपसो मनीषिणो यज्ञे कृण्वन्ति विदर्शेषु धीराः। यदंपूर्वं यक्षम्नतः प्रजानां तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३॥

यत्प्रज्ञानंमुत चेतो धृतिश्च यज्योतिर्न्तर्मृतं प्रजास्। यस्मान्न ऋते किं च न कर्म क्रियते तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥४॥

सुषार्थिरश्वांनिव यन्मंनुष्यांन्नेनीयतेऽभीशुंभिर्वाजिनं इव। हत्प्रतिष्ठं यदंजिरं जिवष्ठं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥५॥

यस्मिनृचः साम् यजूरेषि यस्मिन् प्रतिष्ठिता रथनाभाविवाराः। यस्मिर्इश्चित्तर सर्वमोतं प्रजानां तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥६॥ यदत्रं षष्ठं त्रिशत र सुवीरं यज्ञस्यं गुह्यं नवंनाव्माय्यम्। दशं पश्च त्रिर्शतं यत्परं च तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥७॥ यज्ञाग्रंतो दूरमुदैति देवं तदुं सुप्तस्य तथैवैति। दूरङ्गमं ज्योतिषां ज्योतिरेकं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥८॥ येनेदं विश्वं जगतो बभूव ये देवापि मह्तो जातवेदाः। तदेवाग्निस्तमंसो ज्योतिरेकं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥९॥

येन द्यौः पृथिवी चान्तिरिक्षं च ये पर्वताः प्रदिशो दिशंश्च। येनेदं जगुद्धाप्तं प्रजानां तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१०॥ ये मनो हृदंयं ये चं देवा ये दिव्या आपो ये सूर्यर्शिमः। ते श्रोत्रे चक्षुंषी स्श्चरंन्तं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥११॥

अचिन्त्यं चाप्रमियं च व्यक्ताव्यक्तपरं च यत्। सूक्ष्मीत्सूक्ष्मतंरं ज्ञेयं तन्मे मनः शिवसंङ्कत्पर्मस्तु॥१२॥

एकां च द्श शृतं चं सहस्रं चायुतं च नियुतं च प्रयुतं चार्बुदं च न्यंर्बुदं च समुद्रश्च मध्यं चान्तंश्च परार्धश्च तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमस्तु॥१३॥

ये पंश्च पृश्चाद्श शृतः सहस्रंमयुतं न्यंर्बुदं च। ते अग्निचित्येष्टंकास्तः शरींरं तन्मे मनः शिवसंङ्कुल्पमंस्तु॥१४॥

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तमादित्यवंर्णं तमसः परस्तात्। यस्य योनिं परिपश्यंन्ति धीरास्तन्मे मनंः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१५॥ यस्येदं धीराः पुनन्ति क्वयों ब्रह्माणमेतं त्वां वृणत् इन्दुंम्। स्थावरं जङ्गमं द्यौरांकाशं तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१६॥

परौत्परतंरं चैव यत्पराँचैव यत्परम्। यत्परौत्परंतो ज्ञेयं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१७॥

परौत्परतेरो ब्रह्मा तृत्परौत्पर्तो हंरिः। तृत्परोत्परंतोऽधीशस्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१८॥

या वेदादिषुं गायत्री सर्वव्यापी महेश्वरी। ऋग्यजुंः सामांथर्वैश्च तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१९॥

यो वै देवं महादेवं प्रणवं पर्मेश्वरम्। यः सर्वे सर्ववेदैश्च तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२०॥

प्रयंतः प्रणंवोङ्कारं प्रणवं पुरुषोत्तंमम्। ओङ्कारं प्रणंवात्मानं तन्मे मनंः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२१॥

योऽसौं सर्वेषुं वेदेषु पठातें ह्यज् इश्वंरः। अकायों निर्गुणो ह्यात्मा तन्मे मनंः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२२॥

गोभिर्जुष्टं धर्नेन् ह्यायुंषा च बर्लेन च। प्रजयां पृशुभिः पृष्कराक्षं तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२३॥

कैलांस्शिखंरे रम्ये शङ्करंस्य शिवालये। देवतांस्तत्रं मोदन्ते तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२४॥

त्र्यम्बकं यजामहे सुगुन्धिं पुष्टिवर्धनम्।

उर्वारुकिमेव बन्धेनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्तन्मे मनेः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२५॥

विश्वतंश्वक्षुरुत विश्वतोमुखो विश्वतोहस्त उत विश्वतंस्पात्। सम्बाहुभ्यां नर्मति सम्पतंत्रैर्घावापृथिवी जनयन्देव एकस्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२६॥

चतुरों वेदानंधीयीत सर्वशास्त्रम्यं विदुः। इतिहासपुराणानां तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२७॥ मा नो महान्तंमुत मा नो अर्भकं मा न उक्षंन्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नोऽवधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिष्स्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२८॥ मा नंस्तोके तनये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवंधीरह्विष्मंन्तो नमंसा विधेम ते तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२९॥

ऋतः सत्यं पंरं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गंलम्।

ऊर्ध्वरंतं विंरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमो

नमस्तन्मे मनः शिवसंङ्गल्पमंस्तु॥३०॥

कद्रुद्राय प्रचेतसे मीदुष्टंमाय तव्यंसे।

वो चेम शन्तंमः हृदे। सर्वो ह्येष रुद्रस्तस्मै रुद्राय नमो

अस्तु तन्मे मनः शिवसंङ्गल्पमंस्तु॥३१॥

ब्रह्मंजज्ञानं प्रंथमं पुरस्ताद्विसीमृतः सुरुचो वेन आंवः। सबुध्नियां उपमा अस्य विष्ठाः सृतश्च योनिमसंतश्च

विवस्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३२॥ यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बुभूवं। य ईशें अस्य द्विपदश्चतुंष्पदः कस्मैं देवायं हविषां विधेम् तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३३॥ य औत्मदा बंलदा यस्य विश्वं उपासंते प्रशिषं यस्यं देवाः। यस्यं छायाऽमृतं यस्यं मृत्युः कस्में देवायं हविषां विधेम् तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३४॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अप्सु य ओषंधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवंनाऽऽविवेश तस्मैं रुद्राय नमों अस्तु तन्मे मर्नः श्विसंङ्कल्पमंस्तु॥३५॥ गन्धद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणींम्। ईश्वरी ई सर्वभूतानां तामिहोपंह्वये श्रियं तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३६॥ य इद॰ शिवंसङ्कल्प॰ सदा ध्यायंन्ति ब्राह्मंणाः। ते परं मोक्षं गमिष्यन्ति तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥ हृदयाय नमः॥

॥ पुरुषसूक्तम् ॥

ॐ सहस्रंशीर्षा पुरुषः। सहस्राक्षः सहस्रंपात्। स भूिमं विश्वतो वृत्वा। अत्यंतिष्ठद्दशाङ्गुलम्॥ पुरुष पुवेदः सर्वम्। यद्भूतं यच् भव्यम्। उतामृतुत्वस्येशानः। यदन्नेनातिरोहंति॥ पुतावानस्य महिमा। अतो ज्यायाःईश्च पूरुंषः।

पादौंऽस्य विश्वां भूतानिं। त्रिपादंस्यामृतंं दिवि॥ त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुषः। पादौंऽस्येहाऽऽभंवात्पुनः। ततो विश्वङ्कांकामत्। साशनानशने अभि॥ तस्मांद्विराडंजायत। विराजो अधि पूरुषः। स जातो अत्यंरिच्यत। पृश्लाद्भृमिमथो पुरः॥

यत्पुरुषेण ह्विषां। देवा यज्ञमतंन्वत। वसन्तो अस्यासीदाज्यम्। ग्रीष्म इध्मः शरद्धविः॥ सप्तास्यऽऽसन्परिधयः। त्रिः सप्त समिधः कृताः। देवा यद्यज्ञं तंन्वानाः। अबंध्रन्पुरुषं पृशुम्॥ तं यज्ञं बर्हिष् प्रौक्षन्। पुरुषं जातमंग्रतः।

तेनं देवा अयंजन्त। साध्या ऋषंयश्च ये॥ तस्माँ द्यज्ञात्सं वृहृतेः। सम्भृतं पृषदाज्यम्। पृशू १ स्ता १ श्चेके वायव्यान्। आर्ण्यान्ग्राम्याश्च ये॥ तस्माँ द्यज्ञात्सं वृहृतेः। ऋचः सामानि जिज्ञरे। छन्दा १ सि जिज्ञरे तस्माँत्।

यजुस्तस्मांदजायत॥ तस्मादश्वां अजायन्त। ये के चोभ्यादंतः। गावों ह जिज्ञेरे तस्मांत्। तस्मांज्ञाता अंजावयंः॥ यत्पुरुषं व्यंदधुः। कृतिधा व्यंकल्पयन्। मुखं किमंस्य कौ बाहू। कावूरू पादांवुच्येते॥ ब्राह्मणौंऽस्य मुखंमासीत्। बाहू रांजन्यः कृतः। ऊरू तदंस्य यहैश्यः। पुद्धाः शूद्रो अंजायत॥ चन्द्रमा मनंसो जातः। चक्षोः सूर्यो अजायत। मुखादिन्द्रंश्चाग्निश्चं। प्राणाद्वायुरंजायत॥ नाभ्यां आसीदन्तिरंक्षम्। शीष्णों द्यौः प्राणाद्वायुरंजायत॥ नाभ्यां आसीदन्तिरंक्षम्। शीष्णों द्यौः

समेवर्तत। पुन्धां भूमिर्दिशः श्रोत्रात्। तथां लोका॰ अंकल्पयन्॥

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवंणं तमंस्सतु पारे॥ सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरंः। नामानि कृत्वाऽभिवदन् यदास्ते॥ धाता पुरस्ताद्यमुदाज्हारं। श्रुकः प्रविद्वान्प्रदिश्श्चतंस्रः। तमेवं विद्वानमृतं इह भवति। नान्यः पन्था अयंनाय विद्यते॥ य्रज्ञेनं य्ज्ञमंयजन्त देवाः। तानि धर्माणि प्रथमान्यांसन्। ते हु नाकं महिमानंः सचन्ते। यत्र पूर्वं साध्याः सन्तिं देवाः॥ शिरसे स्वाहा॥

॥ उत्तरनारायणम्॥

अद्भः सम्भूतः पृथिव्यै रसाँच। विश्वकंर्मणः समंवर्तताधि। तस्य त्वष्टां विदधंद्रूपमेति। तत्पुरुंषस्य विश्वमाजान्मग्रे॥ वेदाहमेतं पुरुंषं महान्तम्। आदित्यवंणं तमंसः परस्तात्। तमेवं विद्वान्मृतं इह भंवति। नान्यः पन्थां विद्यतेयंऽनाय॥ प्रजापंतिश्चरति गर्भे अन्तः। अजायंमानो बहुधा विजायते।

तस्य धीराः परिजानित् योनिम्। मरीचीनां प्दिमिच्छिन्ति वेधसंः॥ यो देवेभ्य आतंपित। यो देवानां पुरोहितः। पूर्वो यो देवेभ्यां जातः। नमां रुचाय ब्राह्मये॥ रुचं ब्राह्मं जनयंन्तः। देवा अग्रे तदंबुवन्। यस्त्वैवं ब्राह्मणो विद्यात्। तस्यं देवा असुन्

वशैं॥ ह्रीश्चं ते लृक्ष्मीश्च पत्यौं। अहोरात्रे पार्श्वे। नक्षंत्राणि रूपम्। अश्विनौ व्यात्तम्। इष्टं मंनिषाण। अमुं मंनिषाण। सर्वं मनिषाण॥

शिखायै वषट्॥

॥ अप्रतिरथम्॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः - ४/प्रश्नः - ६/अनुवाकः - ४)

आृशुः शिशांनो वृष्मो न युध्मो घंनाघृनः क्षोभंणश्चर्षणीनाम्। स्ङ्कन्दनोऽनिमिष एकवीरः शतर सेना अजयत् साकमिन्द्रः। स्ङ्कन्दंनेनानिम्षेणं जिष्णुनां युत्कारेणं दुश्चवनेनं धृष्णुनां। तदिन्द्रेण जयत तत्संहध्वं युधों नर इषुंहस्तेन वृष्णां। स इषुंहस्तैः सनिषक्षिभिर्वशी सङ्स्रष्टा स युध इन्द्री गुणेन। स॰सृष्टजिथ्सोमपा बांहुशध्यूर्ध्वधंन्वा प्रतिहिताभिरस्ता। बृहंस्पते परिं दीया रथेन रक्षोहाऽमित्रार्ं अपबाधंमानः। प्रुभुञ्जन्त्सेनाः प्रमृणो युधा जयंत्रस्माकंमेध्यविता रथानाम्। गोत्रभिदं गोविदं वर्ज्जबाहुं जयन्तुमज्मं प्रमृणन्तुमोर्जसा। इम॰ संजाता अनुं वीरयध्वमिन्द्र रं सखायोऽनु सर रंभध्वम्। बलविज्ञायः स्थविरः प्रवीरः सहस्वान् वाजी सहमान उग्रः। अभिवीरो अभिसंत्त्वा सहोजा जैत्रंमिन्द्र रथमा तिष्ठ गोवित्। अभि गोत्राणि सहंसा गाहंमानोऽदायो वीरः शतमंन्युरिन्द्रंः। दुश्चवनः पृतनाषाडंयुध्यों ऽस्माक् सेनां अवतु प्र युत्सु।

इन्द्रं आसां नेता बृहस्पतिर्दक्षिणा युज्ञः पुर एतु सोमः। देवसेनानांमभिभअतीनां जयंन्तीनां मुरुतां यन्त्वग्रें। इन्द्रंस्य वृष्णो वर्रणस्य राज्ञं आदित्यानां मुरुता ५ शर्ध उग्रम्। महामंनसां भुवनच्यवानां घोषों देवानां जयंतामुदंस्थात्। -अस्माकमिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषंवस्ता जंयन्तु। अस्माकं वीरा उत्तरे भवन्त्वस्मानुं देवा अवता हवेंषु। उद्धर्षय मघवन्नायुंधान्युत् सत्त्वेनां मामकानां महा ५सि। उद्वंत्रहन् वाजिनां वाजिनान्युद्रथानां जयंतामेतु घोषंः। उप प्रेत जयंता नरः स्थिरा वेः सन्तु बाहवेः। इन्द्रों वः शर्म यच्छत्त्वनाधृष्या यथाऽसंथ। अवंसृष्टा परां पत शरंच्ये ब्रह्मंस शिता। गच्छामित्रान् प्रविश मैषां कं चनोच्छिषः। मर्माणि ते

गच्छामित्रान् प्रविश् मेषा क चुनीच्छिषः। ममीणि ते वर्मभिश्छादयामि सोमंस्त्वा राजाऽमृतेनाभिवंस्ताम्। उरोर्वरीयो वरिवस्ते अस्तु जयंन्तं त्वामन् मदन्तु देवाः। यत्रं बाणाः सम्पतिन्ते कुमारा विशिखा इंव। इन्द्रों न्स्तत्रं वृत्रहा विश्वाहा शर्मं यच्छतु॥ कवचाय हुम्॥

॥ प्रतिपूरुषम् (सं०)॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः – १/प्रश्नः – ८/अनुवाकः – ६)

प्रतिपूरुषमेकंकपालान्निर्वपृत्येकमितिरिक्तं यावन्तो गृह्याः स्मस्तेभ्यः कमंकरं पश्नाः शर्मास्व शर्म यजमानस्य शर्म

मे युच्छैकं एव रुद्रो न द्वितीयांय तस्थ आखुस्तें रुद्र पृशुस्तं जुंषस्वैष ते रुद्र भागः सह स्वस्नाऽम्बिकया तं जुंषस्व भेषजं गवेऽश्वाय पुरुषाय भेषजमथों अस्मभ्यं भेषज स्मुभेषजं यथाऽसंति। सुगं मेषायं मेष्यां अवाम्ब रुद्रमंदिमृह्यवं देवं त्र्यम्बकम्। यथा नः श्रेयंसः कर्द्यथां नो वस्यंसः कर्द्यथां नः पशुमतः कर्द्यथां नो व्यवसाययात। त्र्यम्बकं यजामहे सुगुन्धिं पुष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमेव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥ एष ते रुद्रभागस्तं जुंषस्व तेनांवसेनं परो मूजंवतोऽतीह्यवंततधन्वा पिनांकहस्तः कृत्तिंवासाः॥

॥ प्रतिपूरुषम् (ब्रा०)॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकं - १/प्रश्नः - ६/अनुवाकः - १०)

प्रतिपूरुषमेकंकपालान्निर्वपिति। जाता एव प्रजा रुद्रान्निरवंदयते।
एकमितिरिक्तम्। जनिष्यमाणा एव प्रजा रुद्रान्निरवंदयते।
एकंकपाला भवन्ति। एक्धेव रुद्रं निरवंदयते। नाभिघारयित।
यदंभिघारयैत्। अन्तरवचारिण र्रं रुद्रं कुर्यात्। एकोल्मुकेनं
यन्ति। तिद्धं रुद्रस्यं भाग्धेयम्। इमां दिशं यन्ति। एषा वै
रुद्रस्य दिक्। स्वायांमेव दिशि रुद्रं निरवंदयते। रुद्रो वा
अंपुश्कांया आहंत्यै नातिष्ठत। असौ ते पुश्रिति निर्दिशेद्यं
द्विष्यात्। यमेव द्वेष्टिं। तमंस्मै पृशुं निर्दिशिति। यदि न
द्विष्यात्। आखुस्ते पृश्रिति ब्रूयात्। न ग्राम्यान् पृशून्
हिनस्तिं। नऽऽरुण्यान्। चतुष्पथे जुंहोति। एष वा अंग्रीनां

पड्बीशो नामं। अग्निवत्येव जुंहोति। मध्यमेनं पर्णेनं जुहोति। सुग्र्येषा। अथो खलुं। अन्तमेनैव होत्य्यम्। अन्तत एव रुद्रं निरवंदयते। एष तें रुद्र भागः सह स्वस्राऽम्बिंकयेत्यांह। शरद्वा अस्याम्बिका स्वसां। तया वा पुष हिनस्ति। यर हिनस्ति। तयैवैन रं सह शंमयति। भेषुजं गवु इत्याह। यार्वन्त एव ग्राम्याः प्रावंः। तेभ्यों भेषुजं करोति। अवाम्ब रुद्रमंदिमहीत्यांह। आशिषंमेवैतामाशांस्ते। त्र्यंम्बकं यजामह् इत्याह। मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतादिति वावैतदाह। उत्किरन्ति। भगस्य लीफ्सन्ते। मूर्ते कृत्वाऽऽसंजन्ति। यथा जर्नं यतेऽवसं करोतिं। ताहगुव तत्। एष ते रुद्र भाग इत्याह निरवंत्यै। अप्रंतीक्षमायंन्ति। अपः परिंषिश्चति। रुद्रस्यान्तर्हेत्यै। प्र वा एतें स्माल्लोकाच्यंवन्ते। ये त्र्यंम्बकैश्चरंन्ति। आदित्यं चरुं पुनरेत्य निर्वपति। इयं वा अदितिः। अस्यामेव प्रतितिष्ठन्ति। नेत्रत्रयाय वौषट्॥

॥ शतरुद्रीयम् (सं०)॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः - १/प्रश्नः - ३/अनुवाकः - १४)

त्वमंग्ने रुद्रो असुरो महो दिवस्त्व शर्धो मारुतं पृक्ष ईशिषे। त्वं वातैररुणैर्यांसि शङ्गयस्त्वं पूषा विधतः पांसि नु त्मनां। आ वो राजानमध्वरस्यं रुद्र होतार सत्ययज् रोदंस्योः। अग्निं पुरा तनियुत्नोर्चित्ताद्धिरंण्यरूप्मवंसे कृणुध्वम्। अग्निर्होता नि षंसादा यजीयानुपस्थे मातुः सुंरुभावुं लोके। युवां कविः पुंरुनिष्ठ ऋतावां धृतां कृष्टीनामुत मध्यं इद्धः।

साध्वीमंकर्देववीतिं नो अद्य यज्ञस्यं जिह्वामंविदाम् गृह्यांम्। स आयुराऽगांत्सुर्भिवसांनो भृद्रामंकर्देवहूंतिं नो अद्य। अर्ऋन्दद्गिः स्तनयंत्रिव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधंः सम्अत्र। सद्यो जंज्ञानो वि हीमिद्धो अख्यदा रोदंसी भानुनां भात्यन्तः। त्वे वसूंनि पुर्वणीक होतर्दोषा वस्तोरेरिरे यज्ञियांसः।

क्षामंव विश्वा भुवंनानि यस्मिन्त्स सौभंगानि दिधेरे पांवके। तुभ्यं ता अङ्गिरस्तम् विश्वाः सुक्षितयः पृथंक्। अग्ने कामाय येमिरे। अश्याम् तं काममग्ने तवोत्यंश्यामं रिये रियवः सुवीरम्। अश्याम् वाजंमिभ वाजयंन्तोऽश्यामं द्युम्रमंजराऽजरंन्ते। श्रेष्ठं यविष्ठ भारताऽग्ने द्युमन्तुमा भर।

वसो पुरुस्पृह रे र्यिम्। स श्वितानस्तेन्यत् रोचन्स्था अजरेभिनानंदद्भियविष्ठः। यः पांवकः पुरुतमः पुरूणि पृथून्यग्निरंनुयाति भवन्नं। आयुंष्टे विश्वतो दधद्यम्ग्निविरंण्यः। पुनस्ते प्राण आयंति परा यक्ष्मरे सुवामि ते। आयुर्दा अंग्ने ह्विषो जुषाणो घृतप्रतीको घृतयोनिरेधि। घृतं पीत्वा मधु चारु गर्व्यं पितेवं पुत्रम्भिरंक्षतादिमम्।

तस्मै ते प्रतिहर्यते जातंवेदो विचंर्षणे। अग्ने जनांमि सुष्टुतिम्। दिवस्परि प्रथमं जंज्ञे अग्निर्स्मद्वितीयं परि जातवेदाः। तृतीयंमुप्सु नृमणा अजंस्रुमिन्धांन एनं जरते स्वाधीः। शुचिः पावक् वन्द्योऽग्नें बृहद्विरोंचसे। त्वं घृतेभिराहुंतः। दृशानो रुका उर्व्या व्यंद्यौदुर्मर्षमायुंः श्रिये रुंचानः। अग्निर्मृतों अभवद्वयोभिर्यदेनं द्यौरजनयत्सुरेताः।

आ यदिषे नृपितं तेज आन्द्भुचि रेतो निषिक्तं द्यौर्भीकैं। अग्निः शर्धमनवद्यं युवानं स्वाधियं जनयत्सूदयं सा स तेजीयसा मनसा त्वोतं उत शिक्ष स्वपत्यस्यं शिक्षोः। अग्ने रायो नृतंमस्य प्रभूतौ भूयामं ते सुष्टुतयंश्च वस्वंः। अग्ने सहंन्तमा भेर द्युम्नस्य प्रासहां रियम्।

विश्वा यश्चर्षणीर्भ्यांसा वाजेषु सासहंत्। तमंग्ने पृतना सहर रियर संहस्व आ भंर। त्वर हि सत्यो अद्भंतो दाता वाजंस्य गोमंतः। उक्षान्नांय वृशान्नांय सोमंपृष्ठाय वेधसें। स्तोमैर्विधेमाग्नयें। वृद्मा हि सूनो अस्यंद्मसद्धां चृक्ते अग्निर्जनुषाऽज्माऽन्नम्। स त्वं नं ऊर्जसन् ऊर्जं धा राजेव जेरवृके क्षेंष्यन्तः।

अग्र आयू १ पवस् आ सुवोर्ज्ञिम वर्षः सुवीर्यम्। दध्त्पोष १ र्यं मियं। अग्ने पवस्व स्वपा अस्मे वर्षः सुवीर्यम्। दध्त्पोष १ र्यं मियं। अग्ने पावक रोचिषां मन्द्रयां देव जिह्नयां। आ देवान् विक्षे यिक्षं च। स नः पावक दीदिवोऽग्ने देवा १ इहऽऽवंह। उपं यूज्ञ १ हिविश्चं नः। अग्निः शुचिं व्रततमः शुचिर्विप्रः शुचिं क्विः। शुचीं रोचत् आहुंतः। उदंग्ने शुचंयस्तवं शुक्रा भ्राजंन्त ईरते। तव ज्योती १ ष्यर्चयंः॥

॥ शतरुद्रीयम् (ब्रा०)॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे काठके प्रश्नः - २/अनुवाकः - २)

त्वमंग्रे रुद्रो असुरो महो दिवः। त्व॰ शर्धो मार्रुतं पृक्ष ईशिषे। त्वं वातैररुणैर्यासि शङ्गयः। त्वं पूषा विधतः पासि नु त्मनां। देवां देवेषुं श्रयध्वम्। प्रथंमा द्वितीर्येषु श्रयध्वम्। द्वितीयास्तृतीर्येषु श्रयध्वम्। तृतीयाश्चतुर्थेषुं श्रयध्वम्। चतुर्थाः पंश्चमेषुं श्रयध्वम्। पश्चमाः षष्ठेषुं श्रयध्वम्॥ षष्ठाः संप्तमेषुं श्रयध्वम्। सप्तमा अष्टमेषुं श्रयध्वम्। अष्टमा नंवमेषुं श्रयध्वम्। नवमा देशमेषुं श्रयध्वम्। दशमा एंकादशेषुं श्रयध्वम्। एकादशा द्वांदशेषुं श्रयध्वम्। द्वादशास्त्रयोदशेषुं श्रयध्वम्। त्रयोदशाश्चंतुर्दशेषुं श्रयध्वम्। चतुर्दशाः पंश्रदशेषुं श्रयध्वम्। पश्चदशाः षोडशेषुं श्रयध्वम्॥ षोडशाः संप्तद्शेषुं श्रयध्वम्। सुप्तद्शा अष्टाद्शेषुं श्रयध्वम्। अष्टाद्शा एंकान्नविर्शेषुं श्रयध्वम्। एकान्नविर्शा वि शोषुं श्रयध्वम्। वि शा एंकवि शोषुं श्रयध्वम्। एकवि शा द्वांवि ९ शेषुं श्रयध्वम्। द्वावि ९ शास्त्रयोवि ९ शेषु श्रयध्वम्। त्रयोवि शाश्चेतुर्वि शष् श्रयध्वम्। चतुर्वि शाः पश्चिव शषेषु श्रयध्वम्। पुश्चविर्शाः षंड्विर्शेषुं श्रयध्वम्॥ षुड्विर्शाः संप्तवि शोषं श्रयध्वम्। स्प्तवि श्रा अष्टावि श्रोषं श्रयध्वम्। अष्टावि शा एंकान्नति शोषुं श्रयध्वम्। एकान्नति शास्त्रि शोषुं श्रयध्वम्। त्रिऱ्शा एंकत्रिऱ्शेषुं श्रयध्वम्। एकत्रिऱ्शा द्वांत्रि १ शेषुं श्रयध्वम्। द्वात्रि १ शास्त्रयस्त्रि १ शेषुं श्रयध्वम्। देवाँस्त्रिरेकादशास्त्रिस्त्रंयस्त्रि श्याः। उत्तरे भवत। उत्तरवर्त्मान

उत्तंरसत्वानः। यत्कांम इदं जुहोिमं। तन्मे समृध्यताम्। वयः स्यांम् पतंयो रयीणाम्। भूर्भुवः स्वंः स्वाहा॥ ॐ भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः॥ अस्त्राय फट्॥

॥पञ्चाङ्गम्॥

ह्र्सः शुंचिषद्वसुंरन्तिरक्षसद्धोतां वेदिषदितिथिर्दुरोण्सत्।
नृषद्वंरसदंत्सद्धोमसद्जा गोजा ऋत्जा अद्रिजा ऋतं बृहत्॥
प्रतिद्वष्णुंः स्तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुंचरो गिरिष्ठाः।
यस्योरुषुं त्रिषु विक्रमंणेषु। अधिक्षियन्ति भुवंनानि विश्वा॥
त्र्यम्बकं यजामहे सुगृन्धिं पृष्टिवर्धनम्।
उर्वारुकिमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥
तत्संवितुर्वृणीमहे। वयं देवस्य भोजनम्।
श्रेष्ठर्थं सर्वधातंमम्। तुर् भगंस्य धीमहि॥
विष्णुर्योनिं कल्पयतु। त्वष्टां ऋ्पाणिं पिश्शतु।
आसिंश्चतु प्रजापंतिः। धाता गर्भं दधातु ते॥

॥ अष्टाङ्ग-नमस्काराः ॥

हिर्ण्यगर्भः समंवर्तताग्रे भूतस्यं जातः पितरेकं आसीत्। सदाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवायं हिवर्षां विधेम॥ [उरसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥१॥ यः प्राणितो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जर्गतो बुभूवी य ईशे अस्य द्विपदश्चतुंष्पदः कस्मै देवायं हिवषां विधेम॥ [शिरसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥२॥

ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमृतः सुरुचो वेन आवः। सबुध्निया उपमा अस्य विष्ठाः सृतश्च योनिमस्तश्च विवेः॥१॥ [दृष्ट्या] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥३॥

मही द्यौः पृथिवी च न इमं युज्ञं मिमिक्षताम्। पिपृतान्नो भरीमभिः॥

[मनसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥४॥

उपश्वासय पृथिवीमुत द्यां पुंरुत्रा ते मनुतां विष्ठितं जगंत्। स दुन्दुभे सजूरिन्द्रेण देवैर्दूराद्दवींयो अपंसेध शत्रून्ं॥ [वचसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥५॥

अग्ने नयं सुपर्थां राये अस्मान् विश्वांनि देव वयुनांनि विद्वान्। युयोध्यंस्मञ्जुहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नमं उक्तिं विधेम॥ [पद्माम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥६॥

या तें अग्रे रुद्रिया तुनूस्तयां नः पाहि तस्याँस्ते स्वाहाँ॥ [कराभ्याम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥७॥

इमं यंमप्रस्त्रमाहि सीदाऽङ्गिरोभिः पितृभिः संविदानः। आत्वा मन्नाः कविश्वस्ता वहन्त्वेना राजन् ह्विषां मादयस्व॥ [कर्णाभ्याम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥८॥

॥लघुन्यासे श्री रुद्रध्यानम्॥

अथऽऽत्मानं शिवात्मानं श्री रुद्र रूपं ध्यायेत्॥

शुद्धस्फटिकसङ्काशं त्रिनेत्रं पश्चवऋकम्। गङ्गाधरं दशभुजं सर्वाभरणभूषितम्॥

नीलग्रीवं शशाङ्काङ्कं नागयज्ञोपवीतिनम्। व्याघ्रचर्मोत्तरीयं च वरेण्यमभयप्रदम्॥

कमण्डल्वक्षसूत्राणां धारिणं शूलपाणिनम्। ज्वलन्तं पिङ्गलजटाशिखामुद्योतधारिणम्॥

वृषस्कन्धसमारूढम् उमादेहार्धधारिणम्। अमृते नाप्नुतं शान्तं दिव्यभोगसमन्वितम्॥

दिग्देवता समायुक्तं सुरासुरनमस्कृतम्। नित्यं च शाश्वतं शुद्धं ध्रुवमक्षरमव्ययम्॥

सर्वव्यापिनमीशानं रुद्रं वै विश्वरूपिणम्। एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक् ततो यजनमारभेत्॥

अथातो रुद्र स्नानार्चनाभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः। आदित एव तीर्थे स्नात्वा उदेत्य शुचिः प्रयतो ब्रह्मचारी शुक्कवासा ईशानस्य प्रतिकृतिं कृत्वा तस्य दक्षिणप्रत्यग्देशे देवाभिमुखः स्थित्वा आत्मनि देवताः स्थापयेत्॥

॥ लघुन्यासे देवता-स्थापनम्॥

प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठतु। पादयोर्विष्णुस्तिष्ठतु। हस्तयोर्हरस्तिष्ठतु। बाह्वोरिन्द्रस्तिष्ठतु। जठरे अग्निस्तिष्ठतु। हृदये शिवस्तिष्ठतु। कण्ठे वसवस्तिष्ठन्तु। वक्रे सरस्वती तिष्ठतु। नासिकयोर्वायुस्तिष्ठतु। नयनयोश्चन्द्रादित्यौ तिष्ठेताम्। कर्णयोरिश्वनौ तिष्ठेताम्। ललाटे रुद्रास्तिष्ठन्तु। मूर्ध्र्यादित्यास्तिष्ठन्तु। शिरिस महादेवस्तिष्ठतु। शिखायां वामदेवस्तिष्ठतु। पृष्ठे पिनाकी तिष्ठतु। पुरतः शूली तिष्ठतु। पार्श्वयोः शिवाशङ्करौ तिष्ठेताम्। सर्वतो वायुस्तिष्ठतु। ततो बहिः सर्वतोऽग्निज्वीलामाला-परिवृतस्तिष्ठतु। सर्वेष्वङ्गेषु सर्वा देवता यथास्थानं तिष्ठन्तु। मां रक्षन्तु। [सर्वान् महाजनान् सकुटुम्बं रक्षन्तु॥]

अग्निमें वाचि श्रितः। वाग्यृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (जिह्वा)

वायुर्में प्राणे श्रितः। प्राणो हृदये। हृदयं मिये। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (नासिका)

सूर्यो मे चक्षुंषि श्रितः। चक्षुर्हदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। (नेत्रे)

चन्द्रमां मे मनंसि श्रितः। मनो हृदये। हृदयं मिये। अहम्मृते। अमृतं ब्रह्मणि। (वक्षः)

दिशों मे श्रोत्रें श्रिताः। श्रोत्र हदंये। हदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। (श्रोत्रे)

आपों मे रेतंसि श्रिताः। रेतो हृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (गुह्मम्)

पृथिवी मे शरीरे श्रिता। शरीर् हदंये। हदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। (शरीरम्)

ओष्धिवनस्पतयों में लोमंसु श्रिताः। लोमांनि हृदंये। हृदंयं मियं। अहमुमृतें। अमृतुं ब्रह्मणि। (लोमानि)

इन्द्रों मे बलें श्रितः। बलु हदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतुं ब्रह्मणि। (बाहू)

पुर्जन्यों मे मूर्धि श्रितः। मूर्धा हृदये। हृदयं मिये। अहम्मृते। अमृतं ब्रह्मणि। (शिरः)

ईशांनो मे मुन्यौ श्रितः। मृन्युर्हदेये। हृदेयं मिये। अहम्मृते। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)

आत्मा मं आत्मिनं श्रितः। आत्मा हृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)

पुनंर्म आत्मा पुन्रायुरागाँत्। पुनंः प्राणः पुन्राकूंतमागाँत्। वैश्वानरो रश्मिभिर्वावृधानः। अन्तस्तिष्ठत्वमृतस्य गोपाः॥ (सर्वाण्यङ्गानि संस्पृश्य स्थापनं कृत्वा मानसैराराधयेत्॥)

॥कलशेषु साम्बपरमेश्वर ध्यानम्॥

॥षोडशोपचार पूजा॥

॥श्रीरुद्रनाम त्रिशती॥

नमो हिरंण्यबाहवे नर्मः। सेनान्ये नर्मः। दिशां च पतंये नर्मः। नर्मो वृक्षेभ्यो नर्मः। हरिंकेशेभ्यो नर्मः। पश्नां पतेये नर्मः। नमंः सस्पिञ्जराय नमंः। त्विषीमते नमंः। पथीनां पतेये नर्मः। नर्मो बभ्रशाय नर्मः। विव्याधिने नर्मः। अन्नानां पर्तये नर्मः। नमो हरिकेशाय नमंः। उपवीतिने नमंः। पुष्टानां पत्रये नर्मः। नर्मो भ्वस्यं हेत्यै नर्मः। जगतां पत्तेये नर्मः। नर्मो रुद्राय नर्मः। आतताविने नर्मः। क्षेत्रांणां पतंये नर्मः। नमः सूताय नमः। अहंन्त्याय नमः। वनानां पतिये नर्मः। नमो रोहिताय नर्मः। स्थपतंये नर्मः। वृक्षाणां पतंये नर्मः। नमों मन्त्रिणे नमंः। वाणिजाय नमंः। कक्षाणां पतेये नर्मः। नर्मो भुवन्तये नर्मः। वारिवस्कृताय नर्मः। ओषंधीनां पतंये नर्मः। नमं उच्चेघींषाय नमंः। आऋन्दयंते नमंः। पत्तीनां पतंये नमः। नमः कृत्स्रवीताय नमः। धावंते नर्मः। सत्त्वंनां पत्तेये नर्मः॥

नमः सहमानाय नमः। निव्याधिने नमः। आव्याधिनीनां पतंये नर्मः। नर्मः ककुभाय नर्मः। निषङ्गिणे नर्मः। स्तेनानां पत्ये नर्मः। नमो निषङ्गिणे नमः। इषुधिमते नमः। तस्कराणां पत्तेये नर्मः। नमो वश्चेते नर्मः। परिवर्श्वते नर्मः। स्तायूनां पत्तेये नर्मः। नमों निचेरवे नमंः। परिचराय नमंः। अरंण्यानां पतंये नर्मः। नर्मः सृकाविभ्यो नर्मः। जिघा ५ सन्द्यो नर्मः। मुष्णुतां पत्तेये नर्मः। नमोऽसिमन्द्रो नर्मः। नक्तं चरंद्र्यो नर्मः। प्रकृन्तानां पत्ये नर्मः। नर्म उष्णीषिने नर्मः। गिरिचराय नर्मः। कुलुश्चानां पत्रये नर्मः। नम इषुंमद्भो नर्मः। धन्वाविभ्यंश्च नर्मः। वो नर्मः। नमं आतन्वानेभ्यो नमंः। प्रतिदर्धानेभ्यश्च नमंः। वो नमंः। नमं आयच्छं द्यो नमंः। विसृजद्यंश्च नमंः। वो नमंः। नमोऽस्यंद्र्यो नर्मः। विध्यंद्र्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नम आसीनेभ्यो नर्मः। शयानेभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नर्मः स्वपद्धो नर्मः। जाग्रेद्धश्च नर्मः। वो नर्मः। नमस्तिष्ठं द्यो नमंः। धावं द्यश्च नमंः। वो नमंः। नर्मः सभाभ्यो नर्मः। सभापंतिभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नमो अर्थेभ्यो नर्मः। अर्थपतिभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः॥

नमं आव्याधिनींभ्यो नमंः। विविध्यंन्तीभ्यश्च नमंः। वो नमंः।

नम् उगंणाभ्यो नर्मः। तुर्ह्तीभ्यंश्च नर्मः। वो नर्मः। नमों गृत्सेभ्यो नमंः। गृत्सपंतिभ्यश्च नमंः। वो नमंः। नमो व्रातेंभ्यो नर्मः। व्रातंपतिभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नमों गणेभ्यो नमंः। गणपंतिभ्यश्च नमंः। वो नमंः। नमो विरूपेभ्यो नमः। विश्वरूपेभ्यश्च नमः। वो नमः। नमों महन्द्यो नर्मः। क्षुक्षकेभ्यंश्च नर्मः। वो नर्मः। नमों रथिभ्यो नमंः। अरथेभ्यंश्च नमंः। वो नमंः। नमो रथेंभ्यो नमंः। रथंपतिभ्यश्च नमंः। वो नमंः। नमः सेनाभ्यो नर्मः। सेनानिभ्यंश्च नर्मः। वो नर्मः। नर्मः क्षत्तृभ्यो नर्मः। सङ्ग्रहीतृभ्यंश्च नर्मः। वो नर्मः। नमस्तक्षंभ्यो नर्मः। रथकारेभ्यंश्च नर्मः। वो नर्मः। नमुः कुलालेभ्यो नर्मः। कुमिरैभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नमंः पुञ्जिष्टेंभ्यो नमंः। निषादेभ्यंश्च नमंः। वो नमंः। नमं इषुकृत्र्यो नमंः। धुन्वकृत्र्यंश्च नमंः। वो नमंः। नमों मृगयुभ्यो नमंः। श्वनिभ्यंश्च नमंः। वो नमंः। नमः श्वभ्यो नर्मः। श्वपंतिभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः॥

नमों भ्वायं च नमंः। रुद्रायं च नमंः। नमंः श्वायं च नमंः। पृशुपतंये च नमंः। नमो नीलंग्रीवाय च नमंः। शितिकण्ठांय च नमंः। नमंः कपुर्दिने च नमंः। व्युप्तकेशाय च नमंः। नमः सहस्राक्षायं च नमः। श्वापंन्वने च नमः।
नमो गिरिशायं च नमः। शिपिविष्टायं च नमः।
नमो मीद्धष्टंमाय च नमः। इषुंमते च नमः।
नमौ हस्वायं च नमः। वामनायं च नमः।
नमो बृह्ते च नमः। वर्षायसे च नमः।
नमो वृद्धायं च नमः। संवृध्वंने च नमः।
नमो अग्रियाय च नमः। प्रथमायं च नमः।
नमं आश्वं च नमः। अजिरायं च नमः।
नमः शीघ्रियाय च नमः। शीभ्याय च नमः।
नमः शीघ्रियाय च नमः। शीभ्याय च नमः।
नमः स्रोत्स्याय च नमः। द्वीप्याय च नमः।
नमः स्रोत्स्याय च नमः। द्वीप्याय च नमः॥

नमों ज्येष्ठायं च नमंः। कृतिष्ठायं च नमंः। नमंः पूर्वजायं च नमंः। अपुर्जायं च नमंः। नमों मध्यमायं च नमंः। अपुर्गुल्भायं च नमंः। नमों जघन्याय च नमंः। बुिप्रयाय च नमंः। नमंः सोभ्याय च नमंः। प्रतिसर्याय च नमंः। नमो याम्याय च नमंः। क्षेम्याय च नमंः। नमं उर्व्याय च नमंः। खल्याय च नमंः। नमः श्लोक्याय च नमंः। अवसान्याय च नमंः। नमः श्लोक्याय च नमंः। कक्ष्याय च नमंः। नमः श्लव्याय च नमंः। प्रतिश्रवायं च नमंः। नमः श्लवायं च नमंः। प्रतिश्रवायं च नमंः। नमं आ्शुषंणाय च नमंः। आ्शुरंथाय च नमंः। नमः शूराय च नमंः। अविभिन्दते च नमंः। नमो विभिणे च नमंः। वुरूथिने च नमंः। नमो बिल्मिने च नमंः। कुविचेने च नमंः। नमेः श्रुतायं च नमंः। श्रुतसेनायं च नमंः॥

नमो दुन्दुभ्याय च नमः। आहनुन्याय च नमः। नमों धृष्णवें च नमंः। प्रमृशायं च नमंः। नमों दूतायं च नमंः। प्रहिताय च नमंः। नमों निषङ्गिणे च नमंः। इषुधिमते च नमंः। नमस्तीक्ष्णेषवे च नमः। आयुधिने च नमः। नर्मः स्वायुधायं च नर्मः। सुधन्वने च नर्मः। नमः सुत्योय च नमः। पथ्योय च नमः। नमें काट्यांय च नमंः। नीप्यांय च नमंः। नमः सूद्याय च नमः। सर्स्याय च नमः। नमों नाद्यायं च नमंः। वैशन्तायं च नमंः। नमः कूप्याय च नमः। अवट्याय च नमः। नमो वर्ष्याय च नमंः। अवर्ष्यायं च नमंः। नमों मेध्याय च नमंः। विद्युत्याय च नमंः। नमं ईध्रियांय च नमंः। आतप्यांय च नमंः। नमो वात्यांय च नमंः। रेष्मियाय च नमंः। नमों वास्तव्याय च नमंः। वास्तुपायं च नमंः॥

नमः सोमाय च नर्मः। रुद्रायं च नर्मः। नमस्ताम्रायं च नमंः। अरुणायं च नमंः। नमः शङ्गायं च नमः। पशुपतंये च नमः। नमं उग्रायं च नमंः। भीमायं च नमंः। नमों अग्रेवधायं च नमंः। दूरेवधायं च नमंः। नमों हन्ने च नमंः। हनीयसे च नमंः। नमों वृक्षेभ्यो नमंः। हरिकेशेभ्यो नमंः। नमस्ताराय नर्मः। नर्मः शम्भवे च नर्मः। मयोभवें च नमंः। नमंः शङ्करायं च नमंः। मयस्करायं च नमंः। नमंः शिवायं च नमंः। शिवतंराय च नमंः। नमस्तीर्थ्याय च नमंः। क्रल्याय च नमः। नमः पार्याय च नमः। अवार्याय च नर्मः। नर्मः प्रतरंणाय च नर्मः। उत्तरंणाय च नमंः। नमं आतार्याय च नमंः। आलाद्यांय च नमंः। नमः शष्य्यांय च नमंः। फेन्यांय च नर्मः। नर्मः सिकत्यांय च नर्मः। प्रवाह्यांय च नमंः॥

नमं इरिण्यांय च नमंः। प्रपृथ्यांय च नमंः। नमंः किश्शिलायं च नमंः। क्षयंणाय च नमंः। नमंः कपर्दिने च नमंः। पुलस्तये च नमंः। नमो गोष्ठ्याय च नर्मः। गृह्याय च नर्मः। नमस्तल्प्याय च नर्मः। गेह्याय च नर्मः। नमः काट्यांय च नमः। गह्वरेष्ठायं च नमः। नमों ह्रदय्याय च नमंः। निवेष्याय च नमंः। नर्मः पारस्याय च नर्मः। रजस्याय च नर्मः। नमः शुष्क्याय च नर्मः। हरित्याय च नर्मः। नमो लोप्यांय च नमंः। उलप्यांय च नमंः। नमं ऊर्व्याय च नमंः। सूर्म्याय च नमंः। नमः पर्ण्याय च नमः। पर्णशद्याय च नमः। नमोऽपगुरमाणाय च नमः। अभिघ्नते च नमः। नमं आख्खिदते च नमंः। प्रख्खिदते च नमंः। नमों वो नमंः। किरिकेभ्यो नर्मः। देवाना हर्दयेभ्यो नर्मः। नमों विक्षीणकेभ्यो नमंः। नमों विचिन्वत्केभ्यो नमंः। नमं आनिर्हतेभ्यो नमंः। नमं आमीवत्केभ्यो नमंः।

॥ प्रदक्षिणम्॥

द्रापे अन्धंसस्पते दरिंद्रज्ञीलंलोहित। एषां पुरुषाणामेषां पंशूनां मा भेर्माऽरो मो एषां किं चनऽऽमंमत्॥ या तें रुद्र शिवा तन्ः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्यं भेषजी तयां नो मृड जीवसें॥ इमा॰ रुद्रायं तवसें कपर्दिनें क्षयद्वीराय प्रभरामहे मृतिम्॥ यथां नः शमसंद्विपदे चतुंष्यदे विश्वं पुष्टं ग्रामें अस्मिन्ननांतुरम्॥ मृडा

नों रुद्रोत नो मयंस्कृधि क्षयद्वीराय नर्मसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुरायजे पिता तदंश्याम तवं रुद्र प्रणींतौ॥ मा नों महान्तंमुत मा नो अर्भुकं मा न उक्षेन्तमुत मा न उक्षितम्। मा नों ऽवधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥ मा नंस्तोके तनये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवंधीर्ह्विष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥ आरात्तें गोघ्न उत पूंरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्नमुस्मे ते अस्तु। रक्षां च नो अधि च देव ब्रूह्यधां च नः शर्म यच्छ द्विबर्हाः॥ स्तुहि श्रुतं गर्तसदं युवीनं मृगं न भीमम्परहुतुमुग्रम्। मृडा र्जरित्रे रुद्र स्तर्वानो अन्यन्ते अस्मन्निवंपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्यं दुर्मृतिरंघायोः। अवं स्थिरा मघवंद्र्यस्तनुष्व मीढ्वंस्तोकाय तनंयाय मृडय॥ मीढुंष्टम शिवंतम शिवो नंः सुमनां भव। परमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान आ चंर पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥ विकिरिद विलोहित नमंस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सहस्र १ हेतयोऽन्यमस्मन्निवेपन्तु ताः॥ सहस्राणि सहस्रधा बांहुवोस्तवं हेतर्यः। तासामीशांनो भगवः पराचीना मुखां कृधि॥ प्रदक्षिणं कृत्वा॥

॥ नमस्काराः ॥

सहस्रांणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्यांम्। तेषा १ सहस्रयोज्ने-ऽव्धन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥१॥

अस्मिन् मंहत्यंर्णवैंऽन्तरिक्षे भवा अधि। तेषा ५ सहस्रयोजने-ऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥२॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठौः शुर्वा अधः, क्षंमाचुराः। तेषा ५ सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥३॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर् रुद्रा उपंश्रिताः। तेषार् सहस्रयोजनेऽव्धन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥४॥ ये वृक्षेषुं सस्पिञ्जरा नीलंग्रीवा विलोहिताः। तेषा ५ सहस्रयोजने-ऽवधन्वानि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥५॥ ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः। तेषा ५ सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥६॥ ये अन्नेषु विविध्यंन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्। तेषा ५ सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥७॥ ये पथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यव्युर्धः। तेषा ५ सहस्रयोजने-ऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥८॥ ये तीर्थानि प्रचरन्ति सृकावन्तो निष्क्षिणः। तेषा ५ सहस्रयोजने-ऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥९॥ य एतावंन्तश्च भूया रंसश्च दिशों रुद्रा विंतस्थिरे। तेषा रं सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥१०॥ नमों रुद्रेभ्यो ये पृंथिव्यां येषामन्नमिषंवस्तेभ्यो दश प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोध्वास्तिभ्यो नमस्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥११॥

नमों रुद्रेभ्यो येंऽन्तरिक्षे येषां वात इषंवस्तेभ्यो दश प्राचीर्दर्श दक्षिणा दर्श प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोध्विस्तेभ्यो नमस्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥१२॥

नमों रुद्रेभ्यो ये दिवि येषां वर्षिमषंवस्तेभ्यो दश प्राचीर्दर्श दिश्वणा दशं प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोध्विस्तेभ्यो नम्स्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥१३॥

नमस्कारान् कृत्वा॥

॥ चमकानुवाकैः प्रार्थना॥

अग्नांविष्णू स्जोषंसेमा वंधन्तु वां गिरंः। द्युम्नैर्वाजंभिरागंतम्॥ वार्जश्च मे प्रस्वश्चं मे प्रयंतिश्च मे प्रसितिश्च मे धीतिश्चं मे ऋतुंश्च मे स्वरंश्च मे श्लोकंश्च मे श्रावश्चं मे श्रुतिंश्च मे ज्योतिंश्च मे सुवंश्च मे प्राणश्चं मेऽपानश्चं मे व्यानश्च मेऽसुंश्च मे चित्तं चं म आधीतं च मे वार्क्च मे मनंश्च मे चक्षुंश्च मे श्लोत्रं च मे दक्षंश्च मे बलं च म ओजंश्च मे सहंश्च म आयुंश्च मे ज्ञरा चं म आत्मा चं मे तुनूश्चं मे शर्म च मे वर्म च मेऽङ्गांनि च मेऽस्थानिं च मे परूरंषि च मे शरीराणि च मे॥१॥

ज्यैष्ठां च म् आधिपत्यं च मे मृन्युश्चं मे भामश्च मेऽमंश्च मेऽम्भंश्च

में जेमा च में मिहुमा च में विर्मा च में प्रिथमा च में वृष्मी च में द्राघुया च में वृद्धं च में वृद्धिंश्व में स्त्यं च में श्रृद्धा च में जर्गच में धनं च में वर्शिश्व में तिविषिश्व में ऋड़ा च में मोदंश्व में जातं च में जिन्छ्यमाणं च में सूक्तं च में स्कृतं च में वित्तं च में वेद्यं च में भूतं च में भविष्यच में सुगं च में सुपर्थं च म ऋद्धं च म ऋद्धिंश्व में क्रुप्तं च में क्रुप्तिंश्व में मृतिश्वं में सुमृतिश्वं मे॥२॥

शं चं मे मयंश्व मे प्रियं चं मेऽनुकामश्चं मे कामंश्व मे सौमन्सर्श्वं मे भुद्रं चं मे श्रेयंश्व मे वस्यंश्व मे यशंश्व मे भगंश्व मे द्रविणं च मे यन्ता च मे धृता च मे क्षेमंश्व मे धृतिंश्व मे विश्वं च मे महंश्व मे संविचं मे ज्ञात्रं च मे सूर्श्वं मे प्रसूर्श्वं मे सीरं च मे ल्यश्वं म ऋतं चं मेऽमृतं च मेऽयुक्ष्मं च मेऽनामयच मे जीवातुंश्व मे दीर्घायुत्वं चं मेऽनिमृत्रं च मेऽभयं च मे सुगं चं मे श्रयंनं च मे सूषा चं मे सुदिनं च मे॥३॥

ऊर्क मे सूनृतां च मे पर्यक्ष मे रसंश्व मे घृतं चं मे मधुं च मे सिग्धंश्व मे सपीतिश्व मे कृषिश्वं मे वृष्टिश्व मे जैत्रं च म् औद्धिंद्यं च मे र्यिश्वं मे रायंश्व मे पुष्टं चं मे पृष्टिश्व मे विभु चं मे प्रभु चं मे बहु चं मे भूयंश्व मे पूर्णं चं मे पूर्णतंरं च् मेऽक्षिंतिश्व मे कूयंवाश्व मेऽन्नं च मेऽक्षंच मे ब्रीह्यंश्व मे यवांश्व मे माषांश्व मे तिलांश्व मे मुद्दाश्वं मे खुल्वांश्व मे गोधूमांश्व मे मसुरांश्व मे प्रियङ्गंवश्व मेऽणंवश्व मे श्यामाकांश्व मे नीवारांश्व

मे॥४॥

अश्मां च में मृत्तिका च में गिरयंश्व में पर्वताश्व में सिकंताश्व में वनस्पतियश्व में हिरंण्यं च मेऽयंश्व में सीसं च में त्रपृंश्व में श्यामं च में लोहं च मेऽग्निश्चं म आपंश्व में वीरुधंश्व म् ओषंधयश्व में कृष्टपच्यं च मेऽकृष्टपच्यं च में ग्राम्यार्श्व में प्शवं आर्ण्यार्श्व युज्ञेन कल्पन्तां वित्तं च में वित्तिश्च में भूतं च में भूतिश्व में वस्तुं च में वस्तिश्चं में कर्म च में शक्तिश्च मेऽर्थश्व म एमंश्व म इतिश्व में गितिश्व मे॥५॥

अग्निश्चं म् इन्द्रंश्च मे सोमंश्च म् इन्द्रंश्च मे सिवता चं म् इन्द्रंश्च मे सरंस्वती च म् इन्द्रंश्च मे पूषा चं म् इन्द्रंश्च मे बृह्स्पतिश्च म् इन्द्रंश्च मे मित्रश्चं म् इन्द्रंश्च मे वरुणश्च म् इन्द्रंश्च मे त्वष्टां च म् इन्द्रंश्च मे पाता चं म् इन्द्रंश्च मे विष्णुंश्च म् इन्द्रंश्च मेऽिश्वेनौं च म् इन्द्रंश्च मे मुरुतंश्च म् इन्द्रंश्च मे विश्वे च मे देवा इन्द्रंश्च मे पृथिवी चं म् इन्द्रंश्च मेऽन्तिरिक्षं च म् इन्द्रंश्च मे प्रजापंतिश्च म इन्द्रंश्च मे दिशंश्च म् इन्द्रंश्च मे मूर्धा चं म् इन्द्रंश्च मे प्रजापंतिश्च म इन्द्रंश्च मे॥६॥

अ्ष्रुश्चं मे र्श्मिश्च मेऽदाँभ्यश्च मेऽिंपतिश्च म उपा्र्शुश्चं मेऽन्तर्यामश्चं म ऐन्द्रवायवश्चं मे मैत्रावरुणश्चं म आश्विनश्चं मे प्रतिप्रस्थानंश्च मे शुक्रश्चं मे मुन्थी च म आग्रयणश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे ध्रुवश्चं मे वैश्वान्रश्चं म ऋतुग्रहाश्चं मेऽितग्राह्यांश्च म ऐन्द्राग्नश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे मरुत्वृतीयांश्च मे माहेन्द्रश्चं म आदित्यश्चं मे सावित्रश्चं मे सारस्वृतश्चं मे पौष्णश्चं मे पालीवृतश्चं

मे हारियोजनश्चं मे॥७॥

इध्मर्श्व मे बर्हिश्चं मे वेदिश्च मे धिष्णियाश्च मे स्रुचंश्च मे चम्सार्श्व मे ग्रावांणश्च मे स्वरंवश्च म उपर्वार्श्व मेऽधिषवंणे च मे द्रोणकलुशश्चं मे वाय्व्यांनि च मे पूत्भृचं म आधवनीयंश्च म आग्नींप्रं च मे हिव्धांनं च मे गृहार्श्व मे सदंश्च मे पुरोडाशांश्च मे पच्तार्श्व मेऽवभृथश्चं मे स्वगाका्रश्चं मे॥८॥

अग्निश्चं मे घर्मश्चं मेऽर्कश्चं मे सूर्यश्च मे प्राणश्चं मेऽश्वमेधश्चं मे पृथिवी च मेऽदितिश्च मे दितिश्च मे चौश्चं मे शक्वंरीर्ङ्गलयो दिशंश्च मे यज्ञेनं कल्पन्तामृक्चं मे सामं च मे स्तोमंश्च मे यज्ञंश्च मे दीक्षा च मे तपंश्च म ऋतुश्चं मे व्रतं च मेऽहोरात्रयौर्वृष्ट्या बृंहद्रथन्तरे च मे यज्ञेनं कल्पेताम्॥९॥

गर्भाश्च मे वृत्साश्चं मे त्र्यविश्च मे त्र्युवी चं मे दित्युवाचं मे दित्यौही चं मे पश्चाविश्च मे पश्चावी चं मे त्रिवृत्सश्चं मे त्रिवृत्सा चं मे तुर्युवाचं मे तुर्यौही चं मे पष्टुवाचं मे पष्टौही चं म उक्षा चं मे वृशा चं म ऋष्भश्चं मे वेहचं मेऽनुङ्वां चं मे धेनुश्चं म् आयुर्युज्ञेनं कल्पतां प्राणो यज्ञेनं कल्पतामपानो यज्ञेनं कल्पतां व्यानो यज्ञेनं कल्पतां चक्षुंर्यज्ञेनं कल्पतां थ्रज्ञेनं कल्पतां मनो यज्ञेनं कल्पतां वाग्यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञोनं कल्पतां यज्ञेनं कल्पतां यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञेनं कल्पतां यज्ञेनं कल्पतां वाग्यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञेनं कल्पतां वाग्यज्ञेनं कल्पतां यज्ञेनं कल्पतां वाग्यज्ञेनं कल्पतां यज्ञेनं कल्पतां वाग्यज्ञेनं वाग्यज्ञेनं कल्पतां वाग्यज्ञेनं वाग्यज्ञेनं वाग्यज्

एकां च मे तिस्रश्चं मे पश्चं च मे सप्त चं मे नवं च म एकांदश च मे त्रयोंदश च मे पश्चंदश च मे सप्तदंश च मे नवंदश

च म् एकंविश्शतिश्च मे त्रयोविश्शतिश्च मे पश्चंविश्शतिश्च मे स्प्तिविश्शितिश्च मे नवंविश्शितिश्च म् एकंत्रिश्शच मे त्रयंस्त्रिश्शच मे चतंस्रश्च मेऽष्टौ चं मे द्वादंश च मे षोडंश च मे विश्शितिश्चं मे चतुर्विश्शितिश्च मेऽष्टाविश्शितिश्च मे द्वात्रिश्शच मे षद्गिश्शच मे चत्वारिश्शचं मे चतुंश्चत्वारिश्शच मेऽष्टाचंत्वारिश्शच मे वाजंश्च प्रस्वश्चांपिजश्च ऋतुंश्च सुवंश्च मूर्धा च व्यक्षियश्चान्त्यायुनश्चान्त्यंश्च भौवनश्च भुवंनश्चाधिपतिश्च॥११॥

महादेवादिभ्यो नमः॥ समस्तोपचारान् समर्पयामि॥

इडां देवहूर्मनुंर्यज्ञनीर्बृह्स्पतिंरुक्थाम्दानिं शश्सिष्द्विश्वेंदेवाः सूँक्तवाचः पृथिंवि मातुर्मा मां हिश्सीर्मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं विद्यामि मधुं विद्यामि मधुंमतीं देवेभ्यो वाचंमुद्यासश् शुश्रूषेण्यां मनुष्येंभ्यस्तं मां देवा अवन्तु शोभायें पितरोऽनुंमदन्तु॥

॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

अघोरैंभ्योऽथ घोरैंभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः। सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमंस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥ तत्पुरुषाय विद्यहें महादेवायं धीमहि। तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्॥

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिब्रह्मणो-

ऽधिपित्रिर्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥ तत्पुरुषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥ (दशवारं जपेत्।) महादेवादिभ्यो नमः॥ समस्तोपचारान् समर्पयामि॥

॥ प्रार्थना ॥

॥श्रीरुद्रजपः॥

अस्य श्री रुद्राध्याय-प्रश्न-महामन्नस्य। अघोर ऋषिः। अनुष्टुप् छन्दः। सङ्कर्षणमूर्तिस्वरूपो योऽसावादित्यः परमपुरुषः स एष रुद्रो देवता॥

नमः शिवायेति बीजम्। शिवतरायेति शक्तिः। महादेवायेति कीलकम्। श्री साम्बसदाशिवप्रसादसिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः॥

॥करन्यासः॥

ॐ अग्निहोत्रात्मने अङ्गुष्ठाभ्यां नमः। दर्शपूर्णमासात्मने तर्जनीभ्यां नमः। चातुर्मास्यात्मने मध्यमाभ्यां नमः। निरूढपशुबन्धात्मने अनामिकाभ्यां नमः। ज्योतिष्टोमात्मने कनिष्ठिकाभ्यां नमः। सर्वऋत्वात्मने करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः।

॥अङ्गन्यासः॥

अग्निहोत्रात्मने हृदयाय नमः। दर्शपूर्णमासात्मने शिरसे स्वाहा। चातुर्मास्यात्मने शिखायै वषट्। निरूढपशुबन्धात्मने कवचाय हुं। ज्योतिष्टोमात्मने नेत्रत्रयाय वौषट्। सर्वक्रत्वात्मने अस्त्राय फट्। भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः।

॥ध्यानम्॥

आपाताल-नभः-स्थलान्त-भुवन-ब्रह्माण्डमाविस्फुरत् ज्योतिः स्फाटिक-लिङ्ग-मौलि-विलसत्-पूर्णेन्दु-वान्तामृतैः। अस्तोकाप्नुतमेकमीशमनिशं रुद्रानुवाकान् जपन् ध्यायेदीप्सितसिद्धये ध्रुवपदं विप्रोऽभिषिश्चेच्छिवम्॥

ब्रह्माण्ड-व्याप्त-देहा भिसत-हिमरुचा भासमाना भुजङ्गैः कण्ठे कालाः कपर्दा-कलित-शिश-कलाश्चण्ड-कोदण्ड-हस्ताः। त्र्यक्षा रुद्राक्षमालाः प्रकटित-विभवाः शाम्भवा मूर्तिभेदाः रुद्राः श्रीरुद्रसूक्त-प्रकटित-विभवा नः प्रयच्छन्तु सौख्यम्॥ ॥पञ्चपूजा॥ लं पृथिव्यात्मने गन्धं समर्पयामि। हं आकाशात्मने पूष्पैः पूजयामि। यं वाय्वात्मने धूपमाघ्रापयामि। रं अग्र्यात्मने दीपं दर्शयामि। वं अमृतात्मने अमृतं महानैवेद्यं निवेदयामि। सं सर्वात्मने सर्वोपचारपूजां समर्पयामि।

ॐ गृणानां त्वा गृणपंति १ हवामहे कविं कवीनामुप्मश्रंवस्तमम्। ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत् आ नंः शृण्वन्नृतिभिंः सीद् सादेनम्॥

ॐ महागणपतये नमः॥

शं चं में मयंश्च में प्रियं चं मेऽनुकामर्श्व में कामंश्च में सौमन्सर्श्व में भूद्रं चं में श्रेयंश्च में वस्यंश्च में यशंश्च में भगंश्च में द्रविणं च में यन्ता च में धूर्ता च में क्षेमंश्च में धृतिश्च में विश्वं च में महंश्च में संविच्चं में ज्ञात्रं च में सूर्श्व में प्रसूर्श्व में सीरं च में लयश्चं म ऋतं चं मेऽमृतं च मेऽयुक्ष्मं च मेऽनांमयच में जीवातृंश्च में दीर्घायुत्वं चं मेऽनिमृत्रं च मेऽभंयं च में सुगं चं में शयंनं च में सूषा चं में सुदिनं च मे॥ ॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ रुद्रप्रश्नः ॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥ नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो तु इषंवे नमः। नमस्ते अस्तु धन्वंने बाहुभ्यांमुत ते नमंः॥ या त इषुंः शिवतंमा शिवं बुभूवं ते धनुंः। शिवा शंरव्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय॥ या तें रुद्र शिवा तुनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तनुवा शन्तंमया गिरिंशन्ताभिचांकशीहि॥ यामिषुं गिरिशन्त हस्ते बिभुर्ष्यस्तंवे। शिवां गिरित्र तां कुंरु मा हि रसीः पुरुषं जगत्। शिवेन वर्चसा त्वा गिरिशाच्छांवदामसि। यथां नः सर्वमिञ्जगंदयक्ष्म र सुमना असंत्॥ अध्यंवोचदिधवक्ता प्रथमो दैव्यों भिषक्। अही ईश्च सर्वां अम्भयन्त्सर्वांश्च यातुधान्यः॥ असौ यस्ताम्रो अंरुण उत बुभुः सुंमङ्गलंः। ये चेमा र रुद्रा अभितों दिक्षु श्रिताः संहस्रशोऽवैषा् हेर्ड ईमहे॥ असौ योऽवसर्पति नीलंग्रीवो विलोहितः। उतैनं गोपा अंदशन्नदंशनुदहार्यः॥ उतैनं विश्वां भूतानि स दृष्टो मृंडयाति नः। नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीढुषे॥ अथो ये अस्य सत्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नमंः। प्र मुंश्च धन्वंनुस्त्वमुभयो्रार्त्नियोुर्ज्याम्॥ याश्चं ते हस्त इषंवः परा ता भंगवो वप। अवृतत्य धनुस्त्व सहंस्राक्ष शतेषुधे॥ निशीर्य शल्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव। विज्यं धर्नुः कपर्दिनो विशंल्यो बार्णवा र उता अनेशन्नस्येषंव आभुरंस्य निष्क्षिं। या तें हेतिमीं दुष्टम् हस्तें बुभूवं ते धर्नुः॥ तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमयक्ष्मया परिन्धुज। नर्मस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवे॥ उभाभ्यांमुत ते नमों बाहुभ्यां तव धन्वने। परि ते धन्वनो हेतिरस्मान्वृणक्त विश्वतः॥ अथो य इंषुधिस्तवुऽऽरे अस्मन्नि धेहि तम्॥१॥

[नर्मस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वरायं महादेवायं त्र्यम्बकायं त्रिपुरान्त्कायं त्रिका[ला]ग्निकालायं कालाग्निरुद्रायं नीलकण्ठायं मृत्युञ्जयायं सर्वेश्वरायं सदाशिवायं श्रीमन्महादेवाय नर्मः॥]

नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्यें दिशां च पतंये नमो नमों वृक्षेभ्यो हिरंकेशेभ्यः पशूनां पतंये नमो नमः सस्पिश्चराय त्विषीमते पथीनां पतंये नमो नमों बस्रुशायं विव्याधिनेऽन्नांनां पतंये नमो नमो हिरंकेशायोपवीतिने पुष्टानां पतंये नमो नमो भवस्यं हेत्ये जगतां पतंये नमो नमों रुद्रायांतताविने क्षेत्रांणां पतंये नमो नमः सूतायाहंन्त्याय वनानां पतंये नमो नमो रोहिताय स्थपतंये वृक्षाणां पतंये नमो नमो मित्रिणे वाणिजाय कक्षांणां पतंये नमो नमो भवन्तये वारिवस्कृतायौषंधीनां पतंये नमो नमे उच्चेर्घाषा-यान्नन्दयंते पत्तीनां पतंये नमो नमः कृत्स्रवीताय धावंते सत्वनां पतंये नमः॥२॥

सृक्ग्विभ्यो जिघा रस्द्र्यो मुष्ण्तां पत्ये नमो नमो उसिमद्र्यो नक्तं चरंद्र्यः प्रकृन्तानां पत्ये नमो नमं उष्णीषिणे गिरिचरायं कुलुश्चानां पत्ये नमो नम् इषुंमद्र्यो धन्वाविभ्यंश्च वो नमो नमं आतन्वानेभ्यः प्रतिद्धानेभ्यश्च वो नमो नमं आयच्छंद्र्यो विस्वज्ञ्यंश्च वो नमो नमो उस्यंद्र्यो विध्यंद्र्यश्च वो नमो नम् आसीनेभ्यः शयानेभ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्यो जाग्रंद्र्यश्च वो नमो नमः स्वपद्यो जाग्रंद्र्यश्च वो नमो नमः स्वपद्यो जाग्रंद्र्यश्च वो नमो नमः स्भाभ्यः स्भापंतिभ्यश्च वो नमो नमः स्भाभ्यः स्भापंतिभ्यश्च वो नमो नमो अश्वभ्योऽश्वंपतिभ्यश्च वो नमः॥३॥

नमं आव्याधिनींभ्यो विविध्यंन्तीभ्यश्च वो नमो नम् उगंणाभ्यस्तृ हतीभ्यंश्च वो नमो नमो गृत्सेभ्यो गृत्सपंतिभ्यश्च वो नमो नमो व्रातेंभ्यो व्रातंपतिभ्यश्च वो नमो नमो गृणेभ्यो गृणपंतिभ्यश्च वो नमो नमो विरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमो नमो महन्द्यः, क्षुल्लकेभ्यंश्च वो नमो नमो रिथभ्योऽर्थभ्यंश्च वो नमो नमो रथेभ्यो रथंपतिभ्यश्च वो नमो नमः सेनांभ्यः सेनानिभ्यंश्च वो नमो नमः, क्षत्तृभ्यः सङ्ग्रहीतृभ्यंश्च वो नमो नम्स्तक्षंभ्यो रथकारेभ्यंश्च वो नमो नमः कुलांलेभ्यः कुमिर्ग्यश्च वो नमो नमः पुञ्जिष्टेंभ्यो निषादेभ्यंश्च वो नमो नमं इषुकृद्धो धन्वकृद्धांश्च वो नमो नमो मृग्युभ्यः श्विनिभ्यंश्च वो नमो नमः श्वभ्यः श्वपंतिभ्यश्च वो नमो मृग्युभ्यः श्विनिभ्यंश्च वो नमो नमः श्वभ्यः श्वपंतिभ्यश्च वो नमंः॥४॥

नमों भ्वायं च रुद्रायं च नमः श्वायं च पशुपतंये च नमो नीलंग्रीवाय च शितिकण्ठांय च नमः कपर्दिने च व्युंप्तकेशाय च

नमः सहस्राक्षायं च शतधंन्वने च नमों गिरिशायं च शिपिविष्टायं च नमों मीदुष्टंमाय चेषुंमते च नमों हुस्वायं च वामनायं च नमों बृह्तते च वर्षीयसे च नमों वृद्धायं च संवृध्वंने च नमो अग्नियाय च प्रथमायं च नमं आशवे चाजिरायं च नमः शीप्रियाय च शीभ्याय च नमं ऊर्म्याय चावस्वन्याय च नमः स्रोतस्याय च हीप्याय च॥५॥

नमों ज्येष्ठायं च किन्छायं च नमः पूर्वजायं चापर्जायं च नमों मध्यमायं चापगुल्भायं च नमों जघन्यांय च ब्रिप्नेयाय च नमः सोभ्यांय च प्रतिस्यांय च नमो याम्यांय च क्षेम्यांय च नमं उर्व्यांय च खल्यांय च नमः श्लोक्यांय चावसान्यांय च नमो बन्यांय च कक्ष्यांय च नमः श्रुवायं च प्रतिश्रुवायं च नमं आशुषेणाय चाशुरंथाय च नमः श्रूरांय चावभिन्दते च नमों वर्मिणे च वर्ष्विने च नमों बिल्मिने च कव्चिने च नमः श्रुतायं च श्रुतसेनायं च॥६॥

नमों दुन्दुभ्यांय चऽऽहन्न्यांय च नमों धृष्णवें च प्रमृशायं च नमों दूतायं च प्रहिताय च नमों निष्क्षिणें चेषुधिमतें च नमंस्तीक्ष्णेषंवे चऽऽयुधिनें च नमेः स्वायुधायं च सुधन्वंने च नमः स्रुत्यांय च पथ्यांय च नमेः काट्यांय च नीप्यांय च नमः सूद्यांय च सर्स्यांय च नमों नाद्यायं च वैश्वन्तायं च नमः कूप्यांय चावट्यांय च नमो वर्ष्यांय चावर्ष्यायं च नमों मेघ्यांय च विद्युत्यांय च नमों वास्त्व्यांय च वास्तुपायं च॥७॥ नमः सोमाय च रुद्रायं च नमंस्ताम्रायं चारुणायं च नमः शृङ्गायं च पशुपतंये च नमं उग्रायं च भीमायं च नमो अग्रेवधायं च दूरेवधायं च नमो हुन्ने च हनीयसे च नमो वृक्षेभ्यो हिरिकेशेभ्यो नमंस्ताराय नमः शृम्भवं च मयोभवं च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च नम्स्तीर्थ्याय च कूल्याय च नमः पार्याय चावार्याय च नमः प्रतरंणाय चोत्तरंणाय च नमं आतार्याय च प्रवाह्याय च नमः शष्याय च फेन्याय च नमः सिकृत्याय च प्रवाह्याय च॥८॥

नमं इिष्याय च प्रपृथ्याय च नमः किश्शिलायं च क्षयंणाय च नमः कपिदिनं च पुल्रस्तयं च नमो गोष्ठाय च गृह्याय च नम्स्तल्प्याय च गेह्याय च नमः काट्याय च गह्ररेष्ठायं च नमौ हृद्य्याय च निवेष्य्याय च नमः पाश्स्त्र्याय च रज्स्याय च नमः शुष्क्याय च हिर्त्याय च नमो लोप्याय चोल्प्याय च नमं ऊर्व्याय च सूर्म्याय च नमः पृण्याय च पर्णशृद्याय च नमोऽपगुरमाणाय चाभिघ्नते च नमं आख्खिदते च प्रख्खिदते च नमो वः किरिकेभ्यो देवाना हृहदयेभ्यो नमो विक्षीणकेभ्यो नमो विचिन्वत्केभ्यो नमं आनिरहतेभ्यो नमं आमीवत्केभ्यः॥९॥

द्रापे अन्धंसस्पते दरिंद्रज्ञीलंलोहित। एषां पुरुषाणामेषां पंशूनां मा भेर्माऽरो मो एषां किं चनऽऽमंमत्॥ या तें रुद्र शिवा तुनूः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्यं भेषजी तयां नो मृड जीवसें॥ इमा रुद्रायं तुवसें कपुर्दिनें क्षुयद्वीराय प्रभंरामहे मृतिम्॥ यथां

नः शमसंद्विपदे चतुंष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामं अस्मिन्ननांतुरम्॥ मृडा नों रुद्रोत नो मयंस्कृधि क्षयद्वीराय नर्मसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुरायजे पिता तदंश्याम तवं रुद्र प्रणीतौ॥ मा नी महान्तंमुत मा नों अर्भुकं मा न उक्षंन्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥ मा नंस्तोके तनेये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नों रुद्र भामितो वंधीर्हिवष्मन्तो नर्मसा विधेम ते॥ आरात्तें गोघ्न उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्नमुस्मे ते अस्तु। रक्षां च नो अधिं च देव ब्रूह्यधां च नः शर्म यच्छ द्विबर्हां:॥ स्तुहि श्रुतं गेर्तुसदं युवानं मृगं न भीममुपहत्रमुग्रम्। मृडा जरित्रे रुंद्र स्तर्वानो अन्यं ते अस्मन्नि वंपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्यं दुर्मृतिरंघायोः। अवं स्थिरा मघवंद्रयस्तनुष्व मीढ्वंस्तोकाय तनंयाय मृडय॥ मीढुंष्टम शिवंतम शिवो नंः सुमनां भव। पुरुमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान आ चंरु पिनांकुं बिभ्रदा गंहि॥ विकिरिद विलोहित नमंस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सहस्र १ हेतयोऽन्यम्स्मन्नि वंपन्तु ताः॥ सहस्राणि सहस्रधा बाहुवोस्तर्व हेतर्यः। तासामीशानो भगवः पराचीना मुखां कृधि॥१०॥

सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याँम्। तेषा र सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ अस्मिन् मंहृत्यंर्ण्वेँऽन्तिरक्षे भवा अधि॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शुर्वा अधः, क्षंमाचराः॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर्र रुद्रा उपंश्रिताः॥ ये वृक्षेषुं स्रिक्षं नीलंग्रीवा विलोहिताः॥ ये भूतानामधिपतयो विशिखासं कपर्दिनंः॥ ये अन्नेषु विविध्यंन्ति पात्रेषु पिबंतो जनानं॥ ये पृथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यृव्युधंः॥ ये तीर्थानि प्रचरंन्ति सृकावंन्तो निष्क्षिणंः॥ य पृतावंन्तश्च भूया सश्च दिशों रुद्रा वितस्थिरे॥ तेषा सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ नमों रुद्रेभ्यो ये पृंथिव्यां येंऽन्तरिक्षे ये दिवि येषामन्नं वातों वर्षमिषंवस्तेभ्यो दश् प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोध्वं स्तेभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु ते यं दिष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि॥११॥

[त्र्यंम्बकं यजामहे सुगुन्धिं पृष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमिव् बन्धनान्मृत्योर्मृक्षीय माऽमृतात्॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अप्सु य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽऽविवेश तस्मै रुद्राय नमो अस्तु॥ तमृष्टुहि यः स्विषुः सुधन्वा यो विश्वस्य क्षयंति भेषुजस्यं।

(ऋक्) यक्ष्वांमहे सौंमन्सायं रुद्रं नमोंभिर्देवमसुरं दुवस्य॥ अयं मे हस्तो भगवान्यं मे भगवत्तरः। अयं में विश्वभेषजोऽयं शिवाभिमर्शनः॥

ये ते सहस्रंम्युतं पाशा मृत्यो मर्त्याय हन्तंवे। तान् यज्ञस्यं मायया सर्वानवं यजामहे। मृत्यवे स्वाहां मृत्यवे स्वाहां॥ ओं नमो भगवते रुद्राय विष्णवे मृत्युर्मे पाहि। प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मां विशान्तकः। तेनान्नेनांप्यायस्व॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युंर्मे पाहि॥]

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ चमकप्रश्नः॥

अग्नांविष्णू स्जोषंसेमा वंधन्तु वां गिरंः। द्युम्नैर्वाजेंभिरागंतम्॥ वार्जश्च मे प्रस्वश्चं मे प्रयंतिश्च मे प्रसितिश्च मे धीतिश्चं मे ऋतुंश्च मे स्वरंश्च मे श्लोकंश्च मे श्रावश्चं मे श्रुतिंश्च मे ज्योतिश्च मे सुवंश्च मे प्राणश्चं मेऽपानश्चं मे व्यानश्च मेऽसुंश्च मे चित्तं चे म आधीतं च मे वार्क्च मे मनंश्च मे चक्षुंश्च मे श्लोत्रं च मे दक्षंश्च मे बलं च म ओजंश्च मे सहंश्च म आयुंश्च मे ज्रा चं म आत्मा चं मे त्नूश्चं मे शर्मं च मे वर्मं च मेऽङ्गांनि च मेऽस्थानिं च मे परूरंषि च मे शरीराणि च मे॥

यो देवानां प्रथमं पुरस्ताद्विश्वाधियों रुद्रो महर्षिः।

हिर्ण्यगर्भं पंश्यत् जायमान् स नो देवः शुभया स्मृत्याः संयुनक्तु॥

अनेन प्रथम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>महादेवः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥१॥

ज्यैष्ठमं च म् आधिपत्यं च मे मृन्युश्चं मे भामश्च मेऽमंश्च मेऽम्भंश्च मे जेमा च मे मिह्मा च मे विर्मा च मे प्रिथमा च मे वृष्मी च मे द्राघुया च मे वृद्धं च मे वृद्धिश्च मे स्त्यं च मे श्रद्धा च मे जगंच मे धनं च मे वश्चश्च मे त्विषिश्च मे ऋीडा च मे मोर्दश्च मे जातं चं मे जिन्छियमाणं च मे सूक्तं चं मे स्कृतं चं मे वित्तं चं मे वेद्यं च मे भूतं चं मे भिव्छिय में सुगं चं मे सुपर्थं च म ऋद्धं चं मृ ऋद्धिश्च मे क्रुप्तं चं मे क्रुप्तिश्च मे मृतिश्चं मे सुमृतिश्चं मे॥

यस्मात्परं नापंरमस्ति किश्चिद्यस्मान्नाणीयो न ज्यायौस्ति कश्चित्।

वृक्ष इंव स्तब्धो दिवि तिष्ठत्येक्सतेनेदं पूर्णं पुरुषेण सर्वम्॥ अनेन द्वितीय-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः शिवः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥२॥

शं चं में मयंश्व में प्रियं चं मेऽनुकामश्चं में कामंश्व में सौमन्सश्चं में भूद्रं चं में श्रेयंश्व में वस्यंश्व में यशंश्व में भगंश्व में द्रविणं च में यन्ता च में धूर्ता च में क्षेमंश्व में धृतिश्व में विश्वं च में महंश्व में सुविचं में ज्ञात्रं च में सूश्वं में प्रसूश्वं में सीरं च में लयश्वं म ऋतं चं मेऽमृतं च मेऽयुक्ष्मं च मेऽनामयच में जीवातुंश्व में दीर्घायुत्वं चं मेऽनिमृत्रं च मेऽभयं च में सुगं चं में शयंनं च में सूषा चं में सुदिनं च मे॥

न कर्मणा न प्रजया धर्नेन त्यागेंनैके अमृत्त्वमांनृशुः। परेण नाकुं निहितां गुहायां विभ्राजंदेतद्यतयो विशन्ति॥ अनेन तृतीय-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>श्री रुद्रः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥३॥

ऊर्क मे सूनृतां च मे पयंश्व मे रसंश्व मे घृतं चं मे मधुं च

मे सिर्धिश्च मे सपीतिश्च मे कृषिश्चं मे वृष्टिश्च मे जैत्रं च म् औद्धिंद्यं च मे रियश्चं मे रायश्च मे पुष्टं चं मे पुष्टिश्च मे विभु चं मे प्रभु चं मे बहु चं मे भूयश्च मे पूर्णं चं मे पूर्णतरं च् मेऽक्षिंतिश्च मे कूर्यवाश्च मेऽन्नं च मेऽक्षुंच मे ब्रीह्यश्च मे यवाश्च मे माषाश्च मे तिलाश्च मे मुद्राश्चं मे खुल्वाश्च मे गोधूमाश्च मे मसुराश्च मे प्रियङ्गंवश्च मेऽणंवश्च मे श्यामकाश्च मे नीवाराश्च मे॥

वेदान्तिविज्ञानसुनिश्चितार्थाः सन्त्यांस योगाद्यतंयः शुद्धसत्त्वाः। ते ब्रेह्मलोके तु परान्तकाले परामृतात्परिमुच्यन्ति सर्वे॥ अनेन चतुर्थ-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः शङ्करः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥४॥

अश्मां च में मृत्तिका च में गिरयंश्व में पर्वताश्व में सिकंताश्व में वनस्पतियश्व में हिरंण्यं च में उपश्च में सीसं च में त्रपृश्च में श्यामं चं में लोहं चं में उग्निश्चं म आपंश्व में वीरुधंश्च म् ओषंधयश्च में कृष्टपच्यं चं में उकृष्टपच्यं चं में ग्राम्याश्चं में पृशवं आर्ण्याश्चं युज्ञेनं कल्पन्तां वित्तं च में वित्तिश्च में भूतं चं में भूतिश्च में वसुं च में वस्तिश्चं में कर्म च में शक्तिश्च में ऽर्थश्च म एमंश्च म इतिश्च में गितिश्च में॥

दुहुं विपापं पुरमें ऽश्मभूतं यत्पुंण्डरीकं पुरमेध्यस् इस्थम्। तृत्रापि दुहुं गुगनंं विशोकस्तस्मिन् यदन्तस्तदुपांसितव्यम्॥ अनेन पञ्चम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः नीललोहितः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥५॥

अग्निश्चं म् इन्द्रंश्च मे सोमंश्च म् इन्द्रंश्च मे सिवता चं म् इन्द्रंश्च मे सरंस्वती च म् इन्द्रंश्च मे पूषा चं म् इन्द्रंश्च मे बृह्स्पतिंश्च म् इन्द्रंश्च मे मित्रश्चं म् इन्द्रंश्च मे वरुणश्च म् इन्द्रंश्च मे त्वष्टां च म् इन्द्रंश्च मे धाता चं म् इन्द्रंश्च मे विष्णुंश्च म् इन्द्रंश्च मेऽिश्वनौं च म् इन्द्रंश्च मे मुरुतंश्च म् इन्द्रंश्च मे विश्वं च मे देवा इन्द्रंश्च मे पृथिवी चं म् इन्द्रंश्च मेऽन्तिरिक्षं च म् इन्द्रंश्च मे प्रजापंतिश्च म् इन्द्रंश्च मे।

यो वेदादौ स्वंरः प्रोक्तो वेदान्ते च प्रतिष्ठितः। तस्यं प्रकृतिंलीन्स्य यः परंः स मृहेश्वंरः॥ अनेन षष्ठम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>ईशानः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥६॥

अर्शुश्चं मे र्शिमश्च मेऽदाँभ्यश्च मेऽधिपतिश्च म उपार्शुश्चं मेऽन्तर्यामश्चं म ऐन्द्रवायवश्चं मे मैत्रावरुणश्चं म आश्विनश्चं मे प्रतिप्रस्थानंश्च मे शुक्रश्चं मे मुन्थी च म आग्रयणश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे ध्रुवश्चं मे वैश्वान्रश्चं म ऋतुग्रहाश्चं मेऽतिग्राह्यांश्च म ऐन्द्राग्नश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे मरुत्वृतीयांश्च मे माहेन्द्रश्चं म आदित्यश्चं मे सावित्रश्चं मे सारस्वृतश्चं मे पौष्णश्चं मे पालीवृतश्चं मे हारियोजनश्चं मे॥

सुद्योजातं प्रंपद्यामि सुद्योजाताय वै नमो नर्मः। भवे भवे नातिं भवे भवस्व माम्। भुवोद्भवाय नर्मः॥ अनेन सप्तम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>विजयः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥७॥

इध्मश्चं मे बर्हिश्चं मे वेदिश्च मे धिष्णियाश्च मे स्रुचंश्च मे चमसाश्चं मे ग्रावांणश्च मे स्वरंवश्च म उपर्वार्श्च मेऽधिषवंणे च मे द्रोणकलृशश्चं मे वाय्व्यांनि च मे पूत्भृचं म आधवनीयंश्च म आग्नींप्रं च मे हिव्धांनं च मे गृहाश्चं मे सदंश्च मे पुरोडाशांश्च मे पचताश्चं मेऽवभृथश्चं मे स्वगाकारश्चं मे॥

वामदेवाय नमों ज्येष्ठाय नमें श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालांय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलांय नमो बलंप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमों मनोन्मनाय नमेः॥ अनेन अष्टम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>भीमः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥८॥

अग्निश्चं मे घर्मश्चं मेऽर्कश्चं मे सूर्यश्च मे प्राणश्चं मेऽश्वमेधश्चं मे पृथिवी च मेऽदितिश्च मे दितिश्च मे चौश्चं मे शक्वंरीर्ङ्गलयो दिशंश्च मे यज्ञेनं कल्पन्तामृक्चं मे सामं च मे स्तोमंश्च मे यज्ञंश्च मे दीक्षा च मे तपंश्च म ऋतुश्चं मे व्रतं च मेऽहोरात्रयौर्वृष्ट्या बृंहद्रथन्तरे च मे यज्ञेनं कल्पेताम्॥

अघोरैंभ्योऽथ् घोरैंभ्यो घोर्घोरंतरेभ्यः। सर्वेभ्यः सर्व्शर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥ अनेन नवम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>देवदेवः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥९॥ गर्भांश्व मे वृत्सार्श्व मे त्र्यविश्व मे त्र्युवी चं मे दित्युवार्च मे दित्यौही चं मे पश्चाविश्व मे पश्चावी चं मे त्रिवृत्सर्श्व मे त्रिवृत्सा चं मे तुर्युवार्च मे तुर्योही चं मे पष्टुवार्च मे पष्टौही चं म उक्षा चं मे वृशा चं म ऋष्भश्चं मे वेहर्च मेऽनृङ्वां चं मे धेनुश्चं म् आयुर्युज्ञेनं कल्पतां प्राणो युज्ञेनं कल्पतामपानो युज्ञेनं कल्पतां व्यानो युज्ञेनं कल्पतां चक्षुंर्युज्ञेनं कल्पतां श्रुजेनं कल्पतां मनो युज्ञेनं कल्पतां वाग्युज्ञेनं कल्पतामात्मा युज्ञेनं कल्पतां युज्ञेनं कल्पतामात्मा युज्ञेनं कल्पतां युज्ञेनं कल्पतां युज्ञेनं कल्पतां युज्ञेनं कल्पतां युज्ञेनं कल्पतां युज्ञेनं कल्पतामात्मा युज्ञेनं कल्पतामा

तत्पुरुंषाय विद्यहें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥ अनेन दशम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>भवोद्भवः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥१०॥

एकां च मे तिस्रश्चं मे पश्चं च मे स्प्ता चं मे नवं च म् एकांदश च मे त्रयोदश च मे पश्चंदश च मे स्प्तादंश च मे नवंदश च म एकंविश्शतिश्च मे त्रयोविश्शतिश्च मे पश्चंविश्शतिश्च मे स्प्तिविश्शितिश्च मे नवंविश्शितिश्च म् एकंत्रिश्शच मे त्रयंस्त्रिश्शच मे चतंस्रश्च मेऽष्टो चं मे द्वादंश च मे षोडंश च मे विश्शितिश्चं मे चतुंविश्शितिश्च मेऽष्टाविश्शितिश्च मे द्वात्रिश्ंशच मे षद्गिश्शच मे चत्वारिश्शचं मे चतुंश्चत्वारिश्शच मेऽष्टाचंत्वारिश्शच मे वाजंश्च प्रस्वश्चांपिजश्च ऋतुंश्च सुवंश्च मूर्धा च व्यिश्रियश्चान्त्यायनश्चान्त्यंश्च भौवनश्च भुवंनश्चािधेपितिश्च॥

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिब्रह्मणो-ऽधिपतिब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥ अनेन एकादश-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>आदित्यात्मकः श्री रुद्रः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥११॥

[इडां देवहूर्मनुंर्यज्ञनीर्बृह्स्पतिंरुक्थाम्दानिं शश्सिष्द्विश्वेंदेवाः सूंक्तवाचः पृथिंवि मात्मां मां हिश्सीर्मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं विद्यामि मधुं विद्यामि मधुंमतीं देवेभ्यो वाचंमुद्यासश् शुश्रूषेण्यां मनुष्येंभ्यस्तं मां देवा अवन्तु शोभायें पितरोऽनुंमदन्तु॥]

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ रुद्रप्रश्नः ॥

ॐ गृणानां त्वा गृणपंति १ हवामहे कृविं केवीनामुप्मश्रंवस्तमम्। ज्येष्ठ्रराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत् आ नेः शृण्वन्नृतिभिः सीद् सादेनम्॥

ॐ महागणपतये नमः॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥

नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो त इषंवे नमः। नमस्ते अस्तु धन्वंने बाहुभ्यांमुत ते नमंः॥ या त इषुंः शिवतंमा शिवं बभूवं ते धर्नुः। शिवा शंरव्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय॥ या तें रुद्र शिवा तुनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तनुवा शन्तंमया गिरिंशन्तामिचांकशीहि॥ यामिषुं गिरिशन्त हस्ते बिभुर्ष्यस्तंवे। शिवां गिरित्र तां कुंरु मा हि रसीः पुरुषं जगत्॥ शिवेन वचंसा त्वा गिरिशाच्छांवदामसि। यथां नः सर्वमिञ्जगंदयक्ष्म र सुमना असंत्॥ अध्यंवोचदिधवक्ता प्रथमो दैव्यों भिषक्। अही ईश्च सर्वां अम्भयन्त्सर्वांश्च यातुधान्यंः॥ असौ यस्ताम्रो अंरुण उत बुभुः सुंमुङ्गलंः। ये चेमा र रुद्रा अभितों दिक्षु श्रिताः संहस्रशोऽवैषा हेर्ड ईमहे॥ असौ योऽवसपंति नीलंग्रीवो विलोहितः। उतैनं गोपा अंदश्तृ दंशन्नु दहार्यः॥ उतैनं विश्वां भूतानि स दृष्टो मृंडयाति नः। नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीढुषें॥ अथो ये अस्य सत्वांनोऽहं तेभ्योंऽकरं नमंः। प्र मुंश्च धन्वंनुस्त्व-मुभयो्रार्लियोुर्ज्याम्॥ याश्चं ते हस्त इर्षवः परा ता भंगवो वप। अवतत्य धनुस्त्व सहंस्राक्ष शतेषुधे॥ निशीर्य शल्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव। विज्यं धनुं कप्रदिनो विश्वलयो बाणवा उत्त अनेशत्रस्येषंव आभुरंस्य निष्क्षिं। या ते हेतिर्मीढुष्टम् हस्ते बभूवं ते धनुः॥ तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमयक्ष्मया परिब्भुज। नमंस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवे॥ उभाभ्यांमृत ते नमों बाहुभ्यां तव धन्वंने। परि ते धन्वंनो हेतिर्स्मान्वृंणक्त विश्वतः॥ अथो य इंषुधिस्तव्ऽऽरे अस्मित्र धेहि तम्॥१॥

नमंस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वरायं महादेवायं त्र्यम्बकायं त्रिपुरान्तकायं त्रिकालाग्निकालायं कालाग्निरुद्रायं नीलकण्ठायं मृत्युञ्जयायं सर्वेश्वरायं सदाशिवायं श्रीमन्महादेवाय नमः॥

नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्यें दिशां च पतंये नमो नमीं वृक्षेभ्यो हिरंकेशेभ्यः पशूनां पतंये नमो नमीः सस्पिअंराय त्विषींमते पथीनां पतंये नमो नमीं बस्भुशायं विव्याधिनेऽन्नांनां पतंये नमो नमो हिरंकेशायोपवीतिनें पुष्टानां पतंये नमो नमीं भ्वस्यं हेत्ये जगतां पतंये नमो नमीं रुद्रायांतताविने क्षेत्रांणां पतंये नमो नमीः सूतायाहंन्त्याय वनांनां पतंये नमो नमो रोहिताय स्थपतंये वृक्षाणां पतंये नमो नमीं मन्त्रिणें वाणिजाय कक्षांणां पतंये नमो नमों भुवन्तयें वारिवस्कृतायौषंधीनां पतंये नमो नमें उचैर्घोषा-याक्रन्दयंते पत्तीनां पतंये नमो नमीः कृत्स्रवीताय धावंते सत्वंनां पतंये नमः॥२॥

नमः सहंमानाय निव्याधिनं आव्याधिनीनां पतंये नमो नमः

ककुभायं निष्क्षिणं स्तेनानां पत्ये नमो नमो निष्क्षिणं इषुधिमते तस्कराणां पत्ये नमो नमो वश्चते परिवर्श्वते स्तायूनां पत्ये नमो नमो निचेरवे परिचरायारंण्यानां पत्ये नमो नमो नमेः सकाविभ्यो जिघा स्मग्नो मुण्णातां पत्ये नमो नमोऽसिमग्नो नक्तं चरंग्नः प्रकुन्तानां पत्ये नमो नमं उष्णीषिणं गिरिचरायं कुलुश्चानां पत्ये नमो नम् इषुमग्न्नो धन्वाविभ्यंश्च वो नमो नमं आतन्वानेभ्यः प्रतिद्धानेभ्यश्च वो नमो नमं आयच्छंग्नो विस्वत्रग्नंश्च वो नमो नमाऽस्यंग्नो विध्यंग्नश्च वो नमो नम् आसीनेभ्यः शयानेभ्यश्च वो नमो नमः स्वपन्नो जाग्रंग्नश्च वो नमो नमः स्वपन्नो जाग्रंग्नश्च वो नमो नमः स्वपन्नो नमः स्भाभ्यः स्मापंतिभ्यश्च वो नमो नमो अश्वभ्योऽश्वंपतिभ्यश्च वो नमो नमः स्भाभ्यः स्मापंतिभ्यश्च वो नमो नमो अश्वभ्योऽश्वंपतिभ्यश्च वो नमो नमः स्थान्यः वो नमो नमो अश्वभ्योऽश्वंपतिभ्यश्च वो नमो नमः स्थान्यः वो नमो नमो अश्वभ्योऽश्वंपतिभ्यश्च वो नमो नमो अश्वभ्योऽश्वंपतिभ्यश्च वो नमो नमो अश्वभ्योऽश्वंपतिभ्यश्च वो नमो नमेः स्थान्यः वो नमो नमो अश्वभ्योऽश्वंपतिभ्यश्च वो नमो नमे स्थान्यः वो नमो नमो अश्वभ्योऽश्वंपतिभ्यश्च वो नमो नमो अश्वभ्योऽश्वंपतिभ्यश्च वो नमो नमो स्थान्यः स्थाने स्थाने

नमं आव्याधिनींभ्यो विविध्यंन्तीभ्यश्च वो नमो नम् उगंणाभ्यस्तु इतीभ्यंश्च वो नमो नमो गृत्सेभ्यो गृत्सपंतिभ्यश्च वो नमो नमो व्रातेंभ्यो व्रातंपितभ्यश्च वो नमो नमो गुणेभ्यों गुणपंतिभ्यश्च वो नमो नमो विरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमो नमो महन्द्यः, क्षुष्ठकेभ्यंश्च वो नमो नमो रिथभ्योऽर्थेभ्यंश्च वो नमो नमो रथेंभ्यो रथंपितिभ्यश्च वो नमो नमः सेनांभ्यः सेनानिभ्यंश्च वो नमो नमः, क्षुत्तुभ्यः सङ्गृहीतुभ्यंश्च वो नमो नम्स्तक्षंभ्यो रथकारेभ्यंश्च वो नमो नमः कुलांलेभ्यः कुमिरेभ्यश्च वो नमो नमः पुञ्जिष्टेंभ्यो निषादेभ्यंश्च वो नमो नमं इषुकुन्द्यो धन्वकुन्द्यंश्च वो नमो नमो मृग्युभ्यः श्वनिभ्यंश्च वो नमो नमः श्वभ्यः श्वपंतिभ्यश्च वो नमः॥४॥

नमीं भ्वायं च रुद्रायं च नमीं श्वायं च पशुपतंये च नमों नीलंग्रीवाय च शितिकण्ठांय च नमीं कपिर्दिनें च व्युंप्तकेशाय च नमीं सहस्राक्षायं च श्तर्धन्वने च नमीं गिरिशायं च शिपिविष्टायं च नमीं मीढुष्टंमाय चेषुंमते च नमीं हुस्वायं च वामनायं च नमीं बृह्ते च वर्षीयसे च नमीं वृद्धायं च संवृध्वंने च नमो अग्नियाय च प्रथमायं च नमें आशवें चाजिरायं च नमाः शीघ्रियाय च शीभ्याय च नमं ऊर्म्याय चावस्वन्याय च नमीं स्रोतस्याय च द्वीप्याय च॥५॥

नमीं ज्येष्ठायं च किन्छायं च नमीं पूर्वजायं चापर्जायं च नमों मध्यमायं चापगुल्भायं च नमों जघन्यांय च बिग्नियांय च नमीं सोभ्यांय च प्रतिस्यांय च नमो याम्यांय च क्षेम्यांय च नमें उर्व्यांय च खल्यांय च नमीं श्रोक्यांय चावसान्यांय च नमों वन्यांय च कक्ष्यांय च नमीं श्रुवायं च प्रतिश्रुवायं च नमें आशुषेणाय चाशुरंथाय च नमाः श्रूरांय चावभिन्दते च नमीं वर्मिणे च वरूथिने च नमों बिल्मिने च कव्चिने च नमीं श्रुतायं च श्रुतसेनायं च॥६॥

नमों दुन्दुभ्यांय चऽऽहन्न्यांय च नमों धृष्णवें च प्रमृशायं च नमों दूतायं च प्रहिंताय च नमों निष्क्षिणें चेषुधिमतें च नमंस्तीक्ष्णेषंवे चऽऽयुधिनें च नमेः स्वायुधायं च सुधन्वंने च नमः स्रुत्यांय च पथ्यांय च नमेः काट्यांय च नीप्यांय च नमः सूद्यांय च सर्स्यांय च नमों नाद्यायं च वैश्वन्तायं च नमः कूप्यांय चावट्यांय च नमो वर्ष्यांय चावर्ष्यायं च नमों मेघ्यांय च विद्युत्यांय च नमें ईधियांय चऽऽत्प्यांय च नमो वात्यांय च रेष्मियाय च नमों वास्तव्यांय च वास्तुपायं च॥७॥

नमः सोमाय च रुद्रायं च नमंस्ताम्रायं चारुणायं च नमः शृङ्गायं च पशुपतंये च नमं उग्रायं च भीमायं च नमो अग्रेवधायं च दूरेवधायं च नमो हुन्ने च हनीयसे च नमो वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यो नमंस्ताराय नमः शम्भवं च मयोभवं च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च नम्स्तीर्थ्याय च कूल्याय च नमः पार्याय चावार्याय च नमः प्रतरंणाय चोत्तरंणाय च नमं आतार्याय च प्रवाद्याय च नमः शष्य्याय च फेन्याय च नमः सिकत्याय च प्रवाद्याय च॥८॥

नमं इरिण्यांय च प्रपृथ्यांय च नमंः किश्शिलायं च क्षयंणाय च नमंः कपिदिने च पुल्स्तयं च नमो गोष्ठांय च गृह्यांय च नम्स्तल्प्यांय च गेह्यांय च नमंः काट्यांय च गह्वरेष्ठायं च नमों हृद्य्यांय च निवेष्य्यांय च नमंः पाश्सव्यांय च रजस्यांय च नमः शुष्क्यांय च हिर्त्यांय च नमो लोप्यांय चोलप्यांय च नमं ऊर्व्याय च सूर्म्याय च नमंः पृण्यांय च पर्णशृद्यांय च नमोंऽपगुरमाणाय चाभिघ्नते च नमं आख्खिदते च प्रख्खिदते च नमों वः किरिकेभ्यों देवानाश हृदयेभ्यो नमों विक्षीणकेभ्यो नमों विचिन्वत्केभ्यो नमं आनिर्हतेभ्यो नमं आमीवत्केभ्यः॥९॥ द्रापे अन्धंसस्पते दरिंद्रज्ञीलंलोहित। एषां पुरुषाणामेषां पंशूनां

मा भेर्माऽरो मो एंषां किं चनऽऽमंमत्॥ या तें रुद्र शिवा तुनूः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्यं भेषजी तयां नो मृड जीवसें॥ इमा र रुद्रायं तवसे कपर्दिने क्षयद्वीराय प्रभरामहे मतिम्॥ यथां नः शमसंद्विपदे चतुंष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामें अस्मिन्ननांतुरम्॥ मृडा नों रुद्रोत नो मयंस्कृधि क्षयद्वीराय नर्मसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुंरायजे पिता तदंश्याम तवं रुद्र प्रणींतौ॥ मा नों महान्तंमुत मा नो अर्भुकं मा न उक्षंन्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥ मा नंस्तोके तनंये मा न आयंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नों रुद्र भामितो वंधीर्हिवष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥ आ्रात्तें गोुघ्न उत पूंरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्नम्स्मे तें अस्तु। रक्षां च नो अधि च देव ब्रूह्यधां च नः शर्म यच्छ द्विबर्हां:॥ स्तुहि श्रुतं गेर्तुसदं युवानं मृगं न भीममुपह्लुमुग्रम्। मृडा जरित्रे रुद्र स्तवानो अन्यं ते अस्मन्नि वंपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्यं दुर्मृतिरंघायोः। अवं स्थिरा मघवंद्रयस्तनुष्व मीढ्वंस्तोकाय तनयाय मृडय॥ मीढुंष्टम् शिवंतम शिवो नंः सुमनां भव। पुरमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान आ चंरु पिनांकुं बिभ्रदा गंहि॥ विकिरिद विलोहित नमंस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सहस्र १ हेतयोऽन्यम्स्मन्नि वंपन्तु ताः॥ सहस्राणि सहस्रधा बाहुवोस्तर्व हेतर्यः। तासामीशानी भगवः पराचीना मुखां कृधि॥१०॥ सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याँम्। तेषा ई

सहस्रयोज्नेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ अस्मिन् मंहृत्यंर्णवेंऽन्तिरंक्षे भवा अधि॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा अधः, क्षंमाचराः॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः दिव रे रुद्रा उपंश्रिताः॥ ये वृक्षेषुं सस्पिअंरा नीलंग्रीवा विलोहिताः॥ ये भूतानामधिपतयो विशिखासंः कपर्दिनंः॥ ये अत्रेषु विविध्यंन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्॥ ये पृथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यृव्युधंः॥ ये तीर्थानि प्रचरंन्ति सृकावंन्तो निष्डिणंः॥ य एतावंन्तश्च भूयारं सश्च दिशों रुद्रा वितस्थिरे॥ तेषारं सहस्रयोज्नेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ नमों रुद्रेभ्यो ये पृंथिव्यां येंऽन्तिरंक्षे ये दिवि येषामन्नं वातों वर्षमिषंवस्तेभ्यो दश् प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोध्वांस्तेभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु ते यं दिष्टमो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि॥११॥

त्र्यंम्बकं यजामहे सुगृन्धिं पुंष्ट्रिवर्धनम्। उर्वारुकिमिव् बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अप्सु य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽऽविवेश तस्मै रुद्राय नमो अस्तु॥ तमुष्टुह् यः स्विषः सुधन्वा यो विश्वंस्य क्षयंति भेषजस्यं।

(ऋक्) यक्ष्वांमहे सौंमन्सायं रुद्रं नमोंभिर्देवमसुरं दुवस्य॥ अयं मे हस्तो भगवान्यं मे भगवत्तरः। अयं में विश्वभेषजोऽयं शिवाभिमर्शनः॥

ये ते सहस्रमयुतं पाशा मृत्यो मर्त्याय हन्तंवे। तान् युज्ञस्यं

मायया सर्वानवं यजामहे। मृत्यवे स्वाहां मृत्यवे स्वाहां॥ ओं नमो भगवते रुद्राय विष्णवे मृत्युंर्मे पाहि। प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मां विशान्तकः। तेनान्नेनांप्यायस्व॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युंर्मे पाहि॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ चमकप्रश्नः॥

अग्नांविष्णू स्जोषंसेमा वंधन्तु वां गिरंः। द्युम्नैर्वाजेंभिरागंतम्॥ वार्जश्च मे प्रस्वश्चं मे प्रयंतिश्च मे प्रसिंतिश्च मे धीतिश्चं मे ऋतुंश्च मे स्वरंश्च मे श्लोकंश्च मे श्रावश्चं मे श्लुतिश्च मे ज्योतिश्च मे सुवंश्च मे प्राणश्चं मेऽपानश्चं मे व्यानश्च मेऽसुंश्च मे चित्तं चं म आधीतं च मे वार्क्च मे मनश्च मे चक्षुंश्च मे श्लोत्रं च मे दक्षंश्च मे बलं च म ओजंश्च मे सहंश्च म आयुंश्च मे ज्ञरा चं म आत्मा चं मे तुनूश्चं मे शर्म च मे वर्म च मेऽङ्गांनि च मेऽस्थानि च मे परूरंषि च मे शरीराणि च मे॥१॥

ज्यैष्ठमं च म आधिपत्यं च मे मृन्युश्चं मे भामंश्च मेऽमंश्च मे उम्भंश्च मे जेमा च मे मिह्मा च मे विर्मा च मे प्रिथमा च मे वृष्मी च मे द्राघ्या च मे वृद्धं च मे वृद्धिंश्च मे सृत्यं च मे श्रद्धा च मे जगंच मे धनं च मे वशंश्च मे त्विषिश्च मे ऋड़ा च मे मोदंश्च मे जातं च मे जिन्ष्यमांणं च मे सूक्तं च मे सुकृतं च मे वित्तं च मे वेद्यं च मे भूतं च मे भविष्यच मे सुगं च मे सुपर्थं च म ऋद्धं च म ऋद्धिंश्च मे क्रुप्तं च मे सुमितिश्चं मे॥२॥

शं चं में मयंश्व में प्रियं चं मेऽनुकामश्चं में कामंश्व में सौमन्सश्चं में भुद्रं चं में श्रेयंश्व में वस्यंश्व में यशंश्व में भगंश्व में द्रविणं च में युन्ता च में धुर्ता च में क्षेमंश्व में धृतिश्व में विश्वं च में महंश्व में सुविचं में ज्ञात्रं च में सूश्वं में प्रसूश्वं में सीरं च मे ल्यश्चं म ऋतं चं मेऽमृतंं च मेऽय्क्ष्मं च मेऽनांमयच मे जीवातुंश्च मे दीर्घायुत्वं चं मेऽनिमृत्रं च मेऽभयं च मे सुगं चं मे शयनं च मे सूषा चं मे सुदिनं च मे॥३॥

ऊर्क मे सूनृतां च मे पर्यक्ष मे रसंश्व मे घृतं चं मे मधुं च मे सिग्धंश्व मे सिपीतिश्व मे कृषिश्वं मे वृष्टिश्व मे जैत्रं च म् औद्धिंद्यं च मे रियश्वं मे रायंश्व मे पूष्टं चं मे पृष्टिश्व मे विभु चं मे प्रभु चं मे बहु चं मे भूयंश्व मे पूर्णं चं मे पूर्णतंरं च् मेऽक्षितिश्व मे कूयंवाश्व मेऽन्नं च मेऽक्षंच मे व्रीहयंश्व मे यवांश्व मे माषांश्व मे तिलांश्व मे मुद्राश्वं मे खुल्वांश्व मे गोधूमांश्व मे मस्रांश्व मे प्रियङ्गंवश्व मेऽणंवश्व मे श्यामाकांश्व मे नीवारांश्व मे॥४॥

अश्मां च में मृत्तिका च में गि्रयंश्च में पर्वताश्च में सिकंताश्च में वनस्पतियश्च में हिरंण्यं च में ऽपंश्च में सीसं च में त्रपृंश्च में श्यामं च में लोहं च में ऽग्निश्चं म आपंश्च में वी्रुधंश्च म् ओषंधयश्च में कृष्टप्च्यं च में ऽकृष्टप्च्यं च में ग्राम्यार्श्च में प्शवं आर्ण्यार्श्च युज्ञेन कल्पन्तां वित्तं च में वित्तिश्च में भूतं च में भूतिश्च में वसुं च में वस्तिश्चं में कर्म च में शक्तिश्च में ऽर्थश्च म एमंश्च म इतिश्च में गितिश्च मे॥५॥

अग्निश्चं म् इन्द्रंश्च मे सोमंश्च म् इन्द्रंश्च मे सिवता चं म् इन्द्रंश्च मे सर्रस्वती च म् इन्द्रंश्च मे पूषा चं म् इन्द्रंश्च मे बृह्स्पतिश्च म् इन्द्रंश्च मे मित्रश्चं म् इन्द्रंश्च मे वरुणश्च म् इन्द्रंश्च मे त्वष्टां च म् इन्द्रेश्च मे धाता च म् इन्द्रेश्च मे विष्णुंश्च म् इन्द्रेश्च मेऽिश्वेनौं च म् इन्द्रेश्च मे म्रुतंश्च म् इन्द्रेश्च मे विश्वे च मे देवा इन्द्रेश्च मे पृथिवी च म् इन्द्रेश्च मेऽन्तिरिक्षं च म् इन्द्रेश्च मे द्यौर्श्च म् इन्द्रेश्च मे दिशंश्च म् इन्द्रेश्च मे मूर्धा च म् इन्द्रेश्च मे प्रजापंतिश्च म इन्द्रेश्च मे॥६॥

अर्शुश्चं मे र्शिमश्च मेऽदाँभ्यश्च मेऽधिपतिश्च म उपार्शुश्चं मेऽन्तर्यामश्चं म ऐन्द्रवायवश्चं मे मैत्रावरुणश्चं म आश्विनश्चं मे प्रतिप्रस्थानंश्च मे शुक्रश्चं मे मुन्थी च म आग्रयणश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे ध्रुवश्चं मे वैश्वान्रश्चं म ऋतुग्रहाश्चं मेऽतिग्राह्यांश्च म ऐन्द्राग्नश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे मरुत्वृतीयांश्च मे माहेन्द्रश्चं म आदित्यश्चं मे सावित्रश्चं मे सारस्वृतश्चं मे पौष्णश्चं मे पालीवृतश्चं मे हारियोजनश्चं मे॥७॥

इध्मश्चं मे बर्हिश्चं में वेदिश्च में धिष्णियाश्च में स्रुचंश्च में चम्साश्चं में ग्रावांणश्च में स्वरंवश्च म उपर्वार्श्च मेऽधिषवंणे च मे द्रोणकलुशश्चं में वायुव्यांनि च में पूत्भृचं म आधवनीयश्च म आग्नींग्नं च में हिव्धानं च में गृहाश्चं में सदेश्च में पुरोडाशांश्च में पचताश्चं मेऽवभृथश्चं में स्वगाकारश्चं मे॥८॥

अग्निश्चं मे घर्मश्चं मेऽर्कश्चं मे सूर्यश्च मे प्राणश्चं मेऽश्वमेधश्चं मे पृथिवी च मेऽदितिश्च मे दितिश्च मे द्यौश्चं मे शक्वंरीर्ङ्गुलयो दिशंश्च मे युज्ञेनं कल्पन्तामृक्चं मे सामं च मे स्तोमंश्च मे युज्ञंश्च मे दीक्षा च मे तपंश्च म ऋतुश्चं मे वृतं च मेऽहोरात्रयौर्वृष्ट्या बृंहद्रथन्त्रे च मे युज्ञेनं कल्पेताम्॥९॥

गर्भाश्च मे वृत्सार्श्व मे त्र्यविश्व मे त्र्युवी चं मे दित्युवार्च मे दित्यौही चं मे पश्चाविश्व मे पश्चावी चं मे त्रिवृत्सर्श्व मे त्रिवृत्सा चं मे तुर्युवार्च मे तुर्योही चं मे पष्टुवार्च मे पष्टौही चं म उक्षा चं मे वृशा चं म ऋष्भश्चं मे वेहर्च मेऽनृङ्वां चं मे धेनुश्चं म् आयुर्युज्ञेनं कल्पतां प्राणो युज्ञेनं कल्पतामपानो युज्ञेनं कल्पतां व्यानो युज्ञेनं कल्पतां चक्षुंर्युज्ञेनं कल्पतां थुज्ञेनं कल्पतां मनो युज्ञेनं कल्पतां वाग्युज्ञेनं कल्पतामात्मा युज्ञेनं कल्पतां यज्ञोनं कल्पतां युज्ञेनं कल्पतां युज्ञेनं

एकां च मे तिस्रश्चं मे पश्चं च मे स्प्त चं मे नवं च म् एकांदश च मे त्रयोंदश च मे पश्चंदश च मे स्प्तदंश च मे नवंदश च म एकंविश्शतिश्च मे त्रयोंविश्शतिश्च मे पश्चंविश्शतिश्च मे स्प्तिविश्शतिश्च मे नवंविश्शतिश्च म् एकंत्रिश्शच मे त्रयंस्त्रिश्शच मे चतंस्रश्च मेऽष्टो चं मे द्वादेश च मे षोडंश च मे विश्शतिश्चं मे चतुर्विश्शतिश्च मेऽष्टाविश्शतिश्च मे द्वात्रिश्शच मे षद्गिश्शच मे चत्वारिश्शचं मे चतुंश्चत्वारिश्शच मेऽष्टाचंत्वारिश्शच मे वार्जश्च प्रस्वश्चांपिजश्च ऋतुंश्च सुवंश्च मूर्धा च व्यक्षियश्चान्त्यायुनश्चान्त्यंश्च भौवनश्च भुवंनश्चािंपतिश्च॥११॥

इडां देवहूर्मनुंर्यज्ञनीर्बृह्स्पतिंरुक्थाम्दानिं शश्सिष्द्विश्वेदेवाः सूँक्तवाचः पृथिवि मातुर्मा मां हिश्सीर्मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं वक्ष्यामि मधुं वदिष्यामि मधुंमतीं देवेभ्यो वाचंमुद्यासश् शुश्रूषेण्यां मनुष्येभ्यस्तं मां देवा अवन्तु शोभाये चमकप्रश्नः 85

पितरोऽनुंमदन्तु॥
॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ पुरुषसूक्तम् ॥

सहस्रंशीर्षा पुरुषः। सहस्राक्षः सहस्रंपात्। स भूमिं विश्वतो वृत्वा। अत्यंतिष्ठद्दशाङ्गलम्॥ पुरुष पुवेद सर्वम्। यद्भृतं यच् भव्यम्। उतामृतुत्वस्येशानः। यदन्नेनातिरोहंति॥ एतार्वानस्य महिमा। अतो ज्यायाईश्च पूर्रुषः। पादौंऽस्य विश्वां भूतानि। त्रिपादंस्यामृतं दिवि॥ त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुंषः। पादौं ऽस्येहा ऽऽभं वात्पुनंः। ततो विश्वङ्कां ऋामत्। साशुनानुशुने अभि॥ तस्माँद्विरार्डजायत। विराजो अधि पूर्रुषः। स जातो अर्त्यरिच्यत। पुश्चाद्भूमिमथों पुरः॥ यत्पुरुषेण हविषाँ। देवा युज्ञमतंन्वत। वुसुन्तो अस्यऽऽसीदाज्यम्। ग्रीष्म इध्मः शुरद्धविः॥ सुप्तास्यऽऽसन् परिधर्यः। त्रिः सुप्त सुमिधः कृताः। देवा यद्यज्ञं तंन्वानाः। अबंधन् पुरुषं पृशुम्॥ तं यज्ञं बर्हिषि प्रौक्षन्। पुरुषं जातम्यतः। तेनं देवा अयंजन्त। साध्या ऋषंयश्च ये॥ तस्माँद्यज्ञात्संर्वहृतंः। सम्भृतं पृषदाज्यम्। पुशू इस्ता इश्वेके वायुव्यान्। आरुण्यान्ग्राम्याश्च ये॥ तस्माँ घुज्ञात्सं वृंहुतंः। ऋचः सामानि जज्ञिरे। छन्दा ५सि जिज्ञिरे तस्मात्। यजुस्तस्मादजायत॥ तस्मादश्वां अजायन्त। ये के चौभ्यादंतः। गावों ह जिज्ञरे तस्मात्। तस्माज्ञाता अंजावर्यः॥ यत्पुरुषं व्यंदधः। कृतिधा व्यंकल्पयन्। मुखं किमंस्य कौ बाहू। कावूरू पादांवुच्येते॥ ब्राह्मणौंऽस्य मुखंमासीत्। बाहू रांजुन्यः कृतः। ऊरू तदंस्य यद्वैश्यः। पुन्धा । शूद्रो अंजायत॥ चुन्द्रमा मनंसो जातः। चक्षोः सूर्यो

अजायत। मुखादिन्द्रंश्चाग्निश्चं। प्राणाद्वायुरंजायत॥ नाभ्यां आसीद्न्तरिक्षम्। शीर्ष्णो द्यौः समवर्तत। पद्भां भूमिर्दिशः श्रोत्रात्। तथां लोका र अंकल्पयन्॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवंणं तमंसस्तु पारे॥ सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरंः। नामानि कृत्वाऽभिवदन् यदास्तै॥ धाता पुरस्ताद्यमुंदाज्हारं। शकः प्रविद्वान् प्रदिश्श्वतंस्रः। तमेवं विद्वानुमृतं इह भंवति। नान्यः पन्था अयंनाय विद्यते॥ युज्ञेनं युज्जमंयजन्त देवाः। तानि धर्माणि प्रथमान्यांसन्। ते ह नाकं महिमानंः सचन्ते। यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः॥ अन्द्राः सम्भूतः पृथियौ रसाँच। विश्वकर्मणः समवर्तताधि। तस्य त्वष्टां विदधंद्रूपमेति। तत्पुरुषस्य विश्वमाजानमग्रे॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवर्णं तमसः परस्तात्। तमेवं विद्वानमृतं इहं भविति। नान्यः पन्थां विद्युतेऽयंनाय॥ प्रजापंतिश्चरति गर्भे अन्तः। अजायंमानो बहुधा विजायते। तस्य धीराः परिजानन्ति योनिम्। मरीचीनां पुदिमेच्छन्ति वेधसंः॥ यो देवेभ्य आतंपित। यो देवानां पुरोहितः। पूर्वो यो देवेभ्यो जातः। नमो रुचाय ब्राह्मये॥ रुचं ब्राह्मं जनयंन्तः। देवा अग्रे तदंबुवन्। यस्त्वैवं ब्राह्मणो विद्यात्। तस्य देवा असून् वशे॥ हीश्चं ते लक्ष्मीश्च पत्यौं। अहोरात्रे पार्श्वे। नक्षंत्राणि रूपम्। अश्विनौ व्यात्तम्। इष्टं मीनिषाण। अमुं मीनिषाण। सर्वं मनिषाण॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ नारायणसूक्तम्॥

(तैत्तिरीयारण्यकम् – ४/प्रपाठकः – १०/अनुवाकः – १३)

सहस्रशीर्षं देवं विश्वाक्षं विश्वशंम्भुम्। विश्वं नारायंणं देवमक्षरं परमं पदम्। विश्वतः परंमान्नित्यं विश्वं नारायणः हंरिम्। विश्वमेवेदं पुरुषस्तद्विश्वमुपंजीवति। पतिं विश्वस्यऽऽत्मेश्वरू शार्श्वत १ शिवमंच्युतम्। नारायणं महाज्ञेयं विश्वात्मानं परायणम्। नारायणपरो ज्योतिरात्मा नारायणः परः। नारायण पेरं ब्रह्म तत्त्वं नारायणः पेरः। नारायणपेरो ध्याता ध्यानं नारायुणः परः। यचं किञ्चिज्ञंगत्सर्वं दृश्यते श्रूयतेऽपि वा॥ अन्तर्बिहिश्चं तत्सर्वं व्याप्य नारायणः स्थितः। अनेन्तमव्ययं संमुद्रेऽन्तं विश्वशंम्भुवम्। पुद्मकोश प्रतीकाशुर् हृदयं चाप्यधोमुंखम्। अधो निष्ट्या विंतस्त्यान्ते नाभ्यामुंपरि तिष्ठंति। ज्वालमालाकुलं भाती विश्वस्यऽऽयतनं महत्। सन्तंत १ शिलाभिस्तुलम्बत्याकोश्चसन्निभम्। तस्यान्ते सुषिर सूक्ष्मं तस्मिन्त्सुर्वं प्रतिष्ठितम्। तस्य मध्ये महानं-ग्निर्विश्वार्चिर्विश्वतोमुखः। सोऽग्रंभुग्विमंजन्तिष्टन्नाहारमजुरः क्विः। तिर्यगूर्ध्वमधः शायी र्श्मयंस्तस्य सन्तापर्यति स्वं देहमापांदतलमस्तंकः। तस्य मध्ये वह्निंशिखा अणीयों व्यवस्थितः। नीलतोयदंमध्यस्थाद्विद्युह्नेखेव भास्वरा। नीवारशूकंवत्तन्वी पीता भास्वत्यणूपंमा। तस्याः शिखाया मध्ये पुरमौत्मा व्यवस्थितः। स ब्रह्म स शिवः स हरिः सेन्द्रः सोऽक्षंरः परमः स्वराट्॥ ऋत सत्यं पंरं ब्रह्म

पुरुषं कृष्णपिङ्गलम्। ऊर्ध्वरेतं विरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमो नर्मः।

नारायणायं विद्यहें वासुदेवायं धीमहि। तन्नों विष्णुः प्रचोदयाँत्। विष्णोर्नु कं वीर्याणि प्रवोचं यः पार्थिवानि विममे रजार्रस् यो अस्केभायदुत्तर्र स्थस्थं विचक्रमाणस्रोधोरुगायो विष्णोर्राटमस् विष्णोः पृष्ठमंसि विष्णोः श्रभ्रेंस्थो विष्णोः स्यूरंसि विष्णोर्धुवमंसि वैष्णवमंसि विष्णंवे त्वा॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥विष्णुसूक्तम्॥

विष्णोर्नु कं वीर्याणि प्रवीचं यः पार्थिवानि विमुमे रजार्स्स यो अस्कंभायदुत्तंर स्प्यस्थं विचक्रमाणस्त्रेधोरुंगायः॥ तदंस्य प्रियम्भिपाथों अश्याम्। नरो यत्रं देवयवो मदंन्ति। उरुक्रमस्य स हि बन्धुंरित्था। विष्णौः पुदे पंरमे मध्व उत्थ्संः। प्र तिद्वष्णुंः स्तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुंचरो गिरिष्ठाः। यस्योरुषुं त्रिषु विक्रमणेषु। अधिक्षियन्ति भुवंनानि विश्वौ। पुरो मात्रंया तनुवां वृधान। न ते महित्वमन्वंश्रुवन्ति॥ उभे ते विद्य रजंसी पृथिव्या विष्णों देवत्वम्। पुरमस्यं विथ्से। विचंक्रमे पृथिवीमेष पृताम्। क्षेत्रांय विष्णुर्मनुषे दश्स्यन्। ध्रुवासों अस्य कीरयो जनांसः। उरुक्षिति स्पुजनिमाचकार। त्रिर्देवः पृथिवीमेष पृताम्। विचंक्रमे शतर्चंसं महित्वा। प्र

विष्णुरस्तु तुवसुस्तवीयान्। त्वेष इह्यंस्य स्थविरस्य नामं॥

॥भूसूक्तम्॥

(तैत्तिरीय संहिता काण्डम् - १/प्रपाठकः - ५/अनुवाकः - ३)

भूमिंभूमा द्यौवंरिणाऽन्तिरक्षं मिह्त्वा। उपस्थे ते देव्यदितेऽग्नि-मंत्रादम्त्राद्यायाऽऽदंधे। आऽयङ्गोः पृश्लिंरक्रमीदसंनन्मातर्ं पुनंः। पितरं च प्रयन्त्सुवंः। त्रिष्शद्धाम् वि राजित् वाक्पंतुङ्गायं शिश्रिये। प्रत्यंस्य वह् द्युभिः। अस्य प्राणादंपानृत्यंन्तश्चंरित रोचना। व्यंख्यन् मिह्षः सुवंः॥

यत्त्वं कुद्धः पंरोवपं मृन्युना यदवंत्र्या। सुकल्पंमग्ने तत्तव पुनस्त्वोद्दीपयामिस। यत्ते मृन्युपंरोप्तस्य पृथिवीमनुं दध्वसे। आदित्या विश्वे तद्देवा वसंबश्च समाभरन्। मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यं विच्छित्रं युज्ञ सिम्मं देधातु। बृह्स्पतिस्तनुतामिमं नो विश्वे देवा इह मांदयन्ताम्। सप्त ते अग्ने समिधं सप्त जिह्वाः सप्तर्षयः सप्त धामं प्रियाणि।

सप्त होत्राः सप्तधा त्वां यजन्ति सप्त योनीरापृणस्वा घृतेन।
पुनंरूर्जा नि वर्तस्व पुनंरग्न इषाऽऽयुंषा। पुनर्नः पाहि विश्वतः।
सह र्य्या नि वर्तस्वाऽग्ने पिन्वंस्व धार्रया। विश्वपिस्नंया
विश्वतस्परि। लेकः सलेकः सुलेक्स्ते नं आदित्या आज्यं
जुषाणा वियन्तु केतः सकेतः सुकेत्स्ते नं आदित्या आज्यं
जुषाणा वियन्तु विवंस्वा अदितिर्देवंजूतिस्ते नं आदित्या
आज्यं जुषाणा वियन्तु।

॥दुर्गा सूक्तम्॥

(तैत्तिरीयारण्यकम् – ४/प्रपाठकः – १०/अनुवाकः – २)

जातवेदसे सुनवाम् सोमं मरातीयतो निदंहाति वेदः। स नः पर्षदितं दुर्गाणि विश्वां नावेव सिन्धं दुरिताऽत्यग्निः॥१॥

तामृग्निवंणां तपंसा ज्वलन्तीं वैरोचनीं केर्मफलेषु जुष्टाँम्। दुर्गां देवी॰ शरंणमृहं प्रपंदो सुतरंसि तरसे नमंः॥२॥

अग्ने त्वं पारया नव्यो अस्मान्थ्स्वस्तिभिरति दुर्गाणि विश्वा। पूर्श्व पृथ्वी बेहुला ने उुर्वी भवा तोकाय तनयाय शं योः॥३॥

विश्वांनि नो दुर्गहां जातवेदः सिन्धुं न नावा दुंरिताऽतिंपर्षे। अग्ने अत्रिवन्मनंसा गृणानौंऽस्माकं बोध्यविता तुनूनांम्॥४॥

पृत्ना जित्र सहंमानमुग्रम्गि हंवेम पर्माथ्स्थस्यात्। स नः पर्षदतिं दुर्गाणि विश्वा क्षामंद्देवो अतिं दुरितात्यग्निः॥५॥

प्रत्नोषिं कुमीड्यों अध्वरेषुं सुनाच् होता नव्यंश्च सित्सं। स्वाश्चांग्ने तुनुवंं पिप्रयंस्वास्मभ्यं च सौभंगुमायंजस्व॥६॥

गोभिर्जुष्टमयुजो निषिक्तं तवैन्द्र विष्णोरनुसश्चरेम। नार्कस्य पृष्ठमभि संवसानो वैष्णवीं लोक इह मादयन्ताम्॥७॥

> का्त्यायनायं विद्महें कन्यकुमारिं धीमहि। तन्नों दुर्गिः प्रचोदयाँत्॥

॥श्रीसूक्तम्॥

हिरंण्यवर्णां हिरंणीं सुवर्णरंजतुस्रजाम्। चन्द्रां हिरण्मेयीं लक्ष्मीं जातंवेदो म् आवंह॥१॥ तां म आवंह जातंवेदो लक्ष्मीमनंपगामिनींम्। यस्यां हिरंण्यं विन्देयं गामश्वं पुरुषानहम्॥२॥ अश्वपूर्वां रंथम्ध्यां हस्तिनांदप्रबोधिनीम्। श्रियं देवीमुपंह्वये श्रीमदिवीर्जुषताम्॥३॥ कां सोऽस्मितां हिरंण्यप्राकारामार्द्रां ज्वलंन्तीं तृप्तां तुर्पयंन्तीम्। पद्मवंणां तामिहोपंह्वये स्थितां श्रियम्॥४॥ चुन्द्रां प्रभासां युशसा ज्वलंन्तीं श्रियं लोके देवर्जुष्टामुदाराम्। तां पद्मिनींमीं शर्रणमहं प्रपंद्येऽलक्ष्मीमें नश्यतां त्वां वृंणे॥५॥ आदित्यवंर्णे तपसोऽधिजातो वनस्पतिस्तवं वृक्षोऽथ बिल्वः। तस्य फलानि तपुसा नुंदन्तु मायान्तरायाश्चं बाह्या अलक्ष्मीः॥६॥ उपैतु मां देवसखः कीर्तिश्च मणिना सह। प्रादुर्भूतोऽस्मि राष्ट्रेऽस्मिन् कीर्तिमृद्धिं ददातु मे॥७॥ क्षुत्पिपासामेलां ज्येष्ठामलक्ष्मीं नांशयाम्यहम्। अभूतिमसंमृद्धिं च सर्वां निर्णुंद मे गृहात्॥८॥ गन्धद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीम्। ईश्वरीं सर्वभूतानां तामिहोपंह्वये श्रियम्॥९॥

मनंसः काममाकूतिं वाचः सत्यमंशीमहि। पशूनां रूपमन्नस्य मिय श्रीः श्रयतां यशः॥१०॥ कर्दमेन प्रंजाभूता मिय सम्भंव कर्दम। श्रियं वासयं मे कुले मातरं पद्ममालिनीम्॥११॥ आपंः सृजन्तुं स्निग्धानि चिक्नीत वंस मे गृहे। नि चं देवीं मातरं श्रियंं वासयं मे कुले॥१२॥ आर्द्रौ पुष्करिंणीं पुष्टिं सुवर्णां हेममालिनीम्। सूर्यां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातंवेदो म आवंह॥१३॥ आर्द्रां यः करिणीं यष्टिं पिङ्गलां पद्ममालिनीम्। चन्द्रां हिरण्मंयीं लक्ष्मीं जातंवेदो म् आवंह॥१४॥ आर्वह जातंवेदो लक्ष्मीमनंपगामिनींम्। यस्यां हिरण्यं प्रभूतं गावों दास्योऽश्वान् विन्देयं पुरुषानुहम्॥१५॥ महादेव्यै चं विद्महें विष्णुपत्ये चं धीमहि। तन्नों लक्ष्मीः प्रचोदयाँत्॥

॥ मेधासूक्तम्॥

(तैत्तिरीयारण्यकम् - ४/प्रपाठकः - १०/अनुवाकः - ४१-४४)

मेधादेवी जुषमांणा न आगाँद्विश्वाची भुद्रा सुंमन्स्यमांना। त्वया जुष्टां नुदमांना दुरुक्तांन् बृहद्वंदेम विदर्थं सुवीराः। त्वया जुष्टं ऋषिभंवित देवि त्वया ब्रह्मांऽऽगृतश्रीरुत त्वयां। त्वया जुष्टंश्चित्रं विन्दते वसु सानों जुषस्व द्रविणो न मेधे॥ मेधां म् इन्द्रों ददातु मेधां देवी सरंस्वती। मेधां में अश्विनांवुभावाधंत्तां पुष्कंरस्रजा। अप्सरासुं च या मेधा गन्ध्वेषुं च यन्मनः। देवीं मेधा सरंस्वती सा मां मेधा सुरिभंर्जुषताः स्वाहां॥ आ मां मेधा सुरिभंर्व्वश्वरं स्वाहां॥ आ मां मेधा सुरिभंर्व्वश्वरं स्वाहां॥ आ मां मेधा सुरिभंर्व्वश्वरं स्वाहां॥ मिधा सुरिभंर्व्वश्वरं स्वाहां॥ मिधा सुरिभंर्व्वश्वरं स्वाहां॥ सा मां मेधा सुप्रतीका जुषन्ताम्। मिधे मेधां मिथे प्रजां मय्यग्निस्तेजों दधातु मिथे मेधां मिथे प्रजां मय्यग्निस्तेजों दधातु मिथे मेधां मिथे प्रजां मयान्द्रं इन्द्रियं दंधातु मिथे मेधां मिथे प्रजां मिथे सूर्यो भाजों दधातु।

॥भाग्यसूक्तम्॥

(तैत्तिरीय ब्राह्मणम् अष्टकम् - ३/प्रश्नः - ८/अनुवाकम् - ९) प्रातरिमें प्रातिरन्द्र हवामहे प्रातिमेत्रा वर्रुणा प्रातरिश्वना। प्रातर्भगं पूषणं ब्रह्मणस्पतिं प्रातः सोमंमुत रुद्र हुवेम॥१॥ प्रातुर्जितं भगमुग्र ह्वेम वयं पुत्रमदितेयीं विधर्ता। आर्द्धश्चिद्यं मन्यंमानस्तुरश्चिद्राजां चिद्यं भगं भक्षीत्याहं॥२॥ भग प्रणेतर्भग सत्यंराधो भगेमां धियमुदंवददंनः। भगप्रणों जनय गोभिरश्वैर्भगप्रनृभिनृवन्तः स्याम॥३॥ उतेदानीं भगवन्तः स्यामोत प्रपित्व उत मध्ये अह्नाम। उतोदिता मघवन्त्सूर्यस्य वयं देवाना ५ सुमतौ स्याम॥४॥ भगं एव भगंवा । अस्तु देवास्तेनं वयं भगंवन्तः स्याम। तं त्वां भग सर्व इञ्जोहवीमि सनो भग पुर एता भेवेह॥५॥ समंध्वरायोषसों ऽनमन्त दधिकावेंव शुचंये पदायं। अर्वाचीनं वंसुविदं भगन्नो रथंमिवाश्वांवाजिन आंवहन्तु॥६॥ अश्वांवतीर्गोमंतीर्न उषासों वीरवंतीः सदंमुच्छन्तु भद्राः। घृतं दुहाना विश्वतः प्रपीनायूयं पात स्वस्तिभिः सदां नः॥७॥ यो माँ उम्ने भागिन 🕹 सन्तमथांभागं चिकींर्षति। अभागमंग्ने तं कुंरु मामंग्ने भागिनं कुरु॥८॥

॥ पवमानसूक्तम् ॥

(तैत्तिरीय ब्राह्मणम् अष्टकम् - १/प्रश्नः - ४/अनुवाकः - ८)

(तैत्तिरीय संहिता काण्डम् - ५/प्रपाठकः - ६/अनुवाकः - १)

ॐ तच्छुं योरावृंणीमहे। गातुं यज्ञायं। गातुं यज्ञपंतये। दैवीः स्वस्तिरंस्तु नः। स्वस्तिर्मानुंषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिंगातु भेषजम्। शं नो अस्तु द्विपदें। शं चतुंष्यदे। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः। दिधिकाव्णों अकार्षम्। जिष्णोरश्वंस्य वाजिनः। सुर्भिनो मुखांकरत्। प्रण् आयूर्षेष तारिषत्।

आपो हि ष्ठा मंयो भुवस्ता नं ऊर्जे दंधातन। मृहेरणांय चक्षंसे। यो वंः शिवतंमो रसस्तस्यं भाजयते ह नंः। उशतीरिंव मातरंः। तस्मा अरङ्गमामवो यस्य क्षयांय जिन्वंथ। आपों जनयंथा च नः॥

हिरंण्यवर्णाः शुचंयः पावका यासुं जातः कृश्यपो यास्वन्द्रेः। अग्निं या गर्भं दिधिरे विरूपास्ता न आपः शङ् स्योना भंवन्तु॥ यासा र राजा वरुणो याति मध्ये सत्यानृते अंवपश्यं जनांनाम्। मधुश्चतः शुचंयो याः पांवकास्ता न आपः शङ् स्योना भंवन्तु॥ यासां देवा दिवि कृण्वन्ति भक्षं या अन्तरिक्षे बहुधा भवंन्ति। याः पृंथिवीं पयंसोन्दन्ति शुक्रास्ता न आपः शङ् स्योना भंवन्तु॥ शिवेनं मा चक्षुंषा पश्यताऽऽपः शिवयां तनुवोपं स्पृशत त्वचं मे। सर्वारं अग्नीर रंप्सुषदों हुवे वो मिय वर्ची बलुमोजो नि धंत्त॥

पर्वमानः सुवर्जनेः। प्वित्रेण विचेर्षणिः। यः पोता स पुनातु मा। पुनन्तुं मा देवजनाः। पुनन्तु मनेवो धिया। पुनन्तु विश्वं

आयर्वः। जातंवेदः पवित्रंवत्। पवित्रंण पुनाहि मा। शुक्रेणं देवदीद्यंत्। अग्रे ऋत्वा ऋतू रन्। यत्ते प्वित्रमूर्चिषि। अग्रे वितंतमन्तरा। ब्रह्म तेनं पुनीमहे। उभाभ्यां देवसवितः। पवित्रंण सवेनं च। इदं ब्रह्मं पुनीमहे। वैश्वदेवी पुनती देव्यागाँत्। यस्यै बह्बीस्तुनुवो वीतपृष्ठाः। तया मदन्तः सधुमाद्येषु। वयः स्याम पतंयो रयीणाम्। वैश्वानरो रश्मिभिर्मा पुनातु। वार्तः प्राणेनेषिरो मंयो भूः। द्यावापृथिवी पर्यसा पर्योभिः। ऋतावंरी युज्ञिये मा पुनीताम्। बृहद्भिः सवितुस्तृभिः। वर्षिष्ठैर्देवमन्मंभिः। अग्ने दक्षैः पुनाहि मा। येनं देवा अपुनत। येनऽऽपो दिव्यङ्कर्शः। तेनं दिव्येन ब्रह्मणा। इदं ब्रह्मं पुनीमहे। यः पावमानीर्ध्येतिं। ऋषिभिः सम्भृत् रसम्। सर्वर स पूतमंश्राति। स्वदितं मांतरिश्वना। पावमानीयों अध्येति। ऋषिभिः सम्भृत रसम्। तस्मै सरंस्वती दुहे। क्षीर सपिर्मधूदकम्॥ पावमानीः स्वस्त्ययंनीः। सुदुघाहि पर्यस्वतीः। ऋषिभिः सम्भृतौ रसंः। ब्राह्मणेष्वमृत रे हितम्। पावमानीर्दिशन्तु नः। इमं लोकमथौ अमुम्। कामान्त्समर्धयन्तु नः। देवीर्देवैः समाभृताः। पावुमानीः स्वस्त्ययंनीः। सुद्धाहि घृतश्चतः। ऋषिभिः सम्भृतो रसंः। ब्राह्मणेष्वमृत र हितम्। येनं देवाः पवित्रेण। आत्मानं पुनते सदा। तेन सहस्रधारेण। पावमान्यः पुनन्तु मा। प्राजापत्यं प्वित्रम्। श्रातोद्यांम १ हिर्ण्मयम्। तेनं ब्रह्म विदों वयम्। पूतं ब्रह्मं पुनीमहे। इन्द्रंः सुनीती सहमां पुनातु। सोमंः स्वस्त्या वर्रणः समीच्यां। यमो राजां प्रमृणाभिः पुनातु मा। जातवेदा मोर्जयंन्त्या पुनातु। भूर्भुवः सुवंः। तच्छुं योरावृंणीमहे। गातुं यज्ञायं। गातुं यज्ञपंतये। दैवीः स्वस्तिरंस्तु नः। स्वस्तिर्मानुंषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिंगातु भेषजम्। शं नो अस्तु द्विपदें। शं चतुंष्पदे।

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ आयुष्यसूक्तम्॥

यो ब्रह्मा ब्रह्मण उंज्ञहार प्राणैः शिरः कृत्तिवासाः पिनाकी। ईशानो देवः स न आयुर्दधातु तस्मै जुहोमि हविषां घृतेन॥१॥ विभ्राजमानः सरिंरस्य मध्याद्रोचमानो घर्मरुचिर्य आगात्। स मृत्युपाशानपनुंद्य घोरानिहायुषेणो घृतमंत्तु देवः॥२॥ ब्रह्मज्योतिर्ब्रह्मपत्नीषु गर्भं यमाद्धात् पुरुरूपं जयन्तम्। सुवर्णरम्भग्रहमंकमुर्च्यं तुमायुषे वर्धयामों घृतेन॥३॥ श्रियं लक्ष्मीमौबलामम्बिकां गां षष्ठीं च यामिन्द्रसेनेत्युदाहुः। तां विद्यां ब्रह्मयोनि र सरूपामिहायुषे तर्पयामों घृतेन॥४॥ दाक्षायण्यः सर्वयोन्यः स योन्यः सहस्रशो विश्वरूपां विरूपाः। ससूनवः सपतयंः सयूथ्या आयुषेणो घृतमिदं जुष्नताम्॥५॥ दिव्या गणा बहुरूपौः पुराणा आयुश्छिदो नः प्रमथ्नेन्तु वीरान्। तेभ्यो जुहोमि बहुधां घृतेन मा नः प्रजा रिषो मोत वीरान्॥६॥ एकः पुरस्ताद्य इदं बभूव यतो बभूव भुवनंस्य गोपाः। यमप्येति भुवन साम्पराये स नो हविर्घृतमिहायुषे तु देवः॥७॥

वसून् रुद्रांनादित्यान् मरुतोंऽथ साध्यान् ऋंभून् यक्षान् गन्धवां इश्च पितृ ईश्च विश्वान्। भृगून् सर्पा इश्चाङ्गिरसोंऽथ सर्वान् घृत् हुत्वा स्वायुष्या महयांम शुश्वत्॥८॥

> विष्णो त्वं नो अन्तंमः शर्म यच्छ सहन्त्य। प्रतेधारा मधुश्चत उथ्सं दुहते अक्षितम्॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ नवग्रहसूक्तम्॥

आ स्त्येन रजंसा वर्तमानो निवेशयंत्रमृतं मर्त्यं च। हिर्ण्ययंन सिवता रथेनाऽदेवो यांति भुवंना विपश्यन्। अग्निं दूतं वृंणीमहे होतांरं विश्ववेदसम्। अस्य यृज्ञस्यं सुऋतुम्॥ येषामीशें पशुपतिः पशूनां चतुंष्पदामुत चं द्विपदाम्। निष्क्रीतोऽयं यृज्ञियं भागमेतु रायस्पोषा यजंमानस्य सन्तु॥ अधिदेवता प्रत्यिधदेवता सिहताय आदित्याय नमः॥१॥ अग्निर्मूर्द्धा दिवः कुकुत्पतिः पृथिव्या अयम्। अपार रेतार्रसि जिन्वति। स्योना पृंथिवि भवांऽनृक्षरा निवेशंनी। यच्छांनः शर्म सप्रथाः। क्षेत्रंस्य पतिना वयर हिते नेव जयामिस। गामश्वं पोषयित्वा स नो मृडातीदृशें॥ अधिदेवता प्रत्यिधदेवता सहिताय अङ्गारकाय नमः॥२॥ प्रवंः शुक्रायं भानवं भरध्वर हृव्यं मृतिं चाग्नये सुपूतम्॥ प्रवंः शुक्रायं भानवं भरध्वर हृव्यं मृतिं चाग्नये सुपूतम्॥

यो दैव्यांनि मानुषा जनूङ्ष्यन्तर्विश्वांनि विद्य ना जिगांति॥ इन्द्राणीमासु नारिषु सुपत्नीमहमंश्रवम्। न ह्यंस्या अपुरश्चन जरसा मरेते पतिः॥ इन्द्रं वो विश्वतस्परि हवांमहे जनेंभ्यः। अस्माकंमस्तु केवंलः॥

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय शुक्राय नमः॥३॥

आप्यांयस्व समेतु ते विश्वतः सोम् वृष्णियम्। भवा वार्जस्य सङ्ग्रथे॥ अप्सु मे सोमो अब्रवीदन्तर्विश्वांनि भेषजा। अग्निं चे विश्वशंम्भुवमापश्च विश्वभेषजीः। गौरी मिमाय सिल्लानि तक्षत्येकपदी द्विपदी सा चतुंष्पदी। अष्टापदी नवंपदी बभूवुषी सहस्राक्षरा पर्मे व्योमन्।

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय सोमाय नमः॥४॥

उद्बंध्यस्वाग्ने प्रतिजागृह्येनिम्हापूर्ते स॰ सृंजेथाम्यं चं। पुनंः कृण्व इस्त्वां पितरं युवांनम्न्वाता ईसीत्विय तन्तुंमेतम्॥ इदं विष्णुर्विचंक्रमे त्रेधा निदंधे पदम्। समूंढमस्यपा ह्ये। विष्णों र्राटंमिस् विष्णोः पृष्ठमंसि विष्णोः श्रेष्ठैंस्थो विष्णोः स्यूरंसि विष्णों विष्णों विष्णों विष्णों विष्णों विष्णों त्या।

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय बुधाय नमः॥५॥

बृहंस्पते अतियद्यों अहाँद्विमद्विभाति ऋतुंम् अनेषु। यद्दीदयच्छवंसर्तप्रजात तद्स्मासु द्रविणं धेहि चित्रम्॥ इन्द्रंमरुत्व इह पांहि सोमं यथां शार्याते अपिंबः सुतस्यं। तव् प्रणीती तवं शूरशम्त्राविवासन्ति क्वयः सुयज्ञाः॥ ब्रह्मंजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमृतः सुरुचों वेन आंवः। सबुध्नियां उपमा

अंस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसंतश्च विवंः॥ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय बृहस्पतये नमः॥६॥ शं नों देवीरभिष्टंय आपों भवन्तु पीतयैं। शंयोर्भिस्रंवन्तु नः॥ प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वां जातानि परिता बंभूव। यत्कांमास्ते जुहुमस्तन्नां अस्तु वयः स्याम् पतंयो रयीणाम्। इमं यंमप्रस्तरमाहि सीदाऽङ्गिरोभिः पितृभिः संविदानः। आत्वा मन्त्रौः कविशस्ता वंहन्त्वेना रांजन् हविषां मादयस्व॥ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय शनैश्चराय नमः॥७॥ कयां निश्चेत्र आभुंवदूती सुदावृंधः सखाः। कया शचिष्ठया वृता। आऽयङ्गोः पृश्लिरऋमीदसंनन्मातरं पुनंः। पितरं च प्रयन्त्सुवंः। यत्ते देवी निर्ऋतिराबुबन्ध दामं ग्रीवास्वंविचर्त्यम्। इदं ते तद्विष्याम्यायुंषो न मध्यादथांजीवः पितुमंद्धि प्रमुंक्तः॥ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय राहवे नमः॥८॥ केतुं कृण्वन्नेकेतवे पेशों मर्या अपेशसें। समुषद्भिरजायथाः॥ ब्रह्मा देवानां पदवीः कंवीनामृषिर्विप्राणां महिषो मृगाणांम्। श्येनो गृध्रांणा इ स्वधितिर्वनांना इ सोमः पवित्रमत्येति रेभन्। (ऋक्) सचित्र चित्रं चितयन् तमस्मे चित्रंक्षत्र चित्रतमं वयोधाम्। चुन्द्रं र्यिं पुरुवीरं बृहन्तं चन्द्रंचन्द्राभिगृणते युवस्व॥ अधिदेवता प्रत्यिधिदेवता सहिताय केतवे नमः॥९॥ ॥ॐ आदित्यादि नवग्रहदेवंताभ्यो नमो नमंः॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥नक्षत्रसूक्तम्॥

(तैत्तिरीय ब्राह्मणम् अष्टकम् – ३/प्रश्नः – १) (तैत्तिरीय संहिता काण्डम् – ३/प्रपाठकः – ५/अनुवाकः –१)

अग्निर्नः पातु कृत्तिकाः। नक्षेत्रं देवमिन्द्रियम्। इदमासां विचक्षणम्। हुविरासं जुहोतन। यस्य भान्ति रश्मयो यस्य केतवंः। यस्येमा विश्वा भुवंनानि सर्वां। स कृतिंकाभि-रभिसंवसानः। अग्निर्नो देवः सुविते दंधातु॥१॥ प्रजापंते रोहिणी वेंतु पर्ली। विश्वरूपा बृहती चित्रभांनुः। सा नों युज्ञस्यं सुविते दंधातु। यथा जीवंम शरदः सवीराः। रोहिणी देव्युदंगात्पुरस्तौत्। विश्वां रूपाणिं प्रतिमोदंमाना। प्रजापंति । हिवर्षा वर्धयंन्ती। प्रिया देवानामुपंयातु युज्ञम्॥२॥ सोमो राजां मृगशीर्षेण आगन्नं। शिवं नक्षंत्रं प्रियमंस्य धामं। आप्यायंमानो बहुधा जनेषु। रेतः प्रजां यजंमाने दधातु। यत्ते नक्षंत्रं मृगशीर्षमस्ति। प्रिय॰ रांजन् प्रियतंमं प्रियाणांम्। तस्मैं ते सोम हिवर्षां विधेम। शं नं एधि द्विपदे शं चतुंष्पदे॥३॥ आईयां रुद्रः प्रथंमा न एति। श्रेष्ठों देवानां पतिंरघ्नियानांम्। नक्षंत्रमस्य हविषां विधेम। मा नंः प्रजाः रीरिष्न्मोत वीरान्। हेती रुद्रस्य परिणो वृणक्तु। आर्द्रा नक्षेत्रं जुषता हिवर्नः। प्रमुश्रमांनौ दुरितानि विश्वां। अपाघशर्ं सन्नुदतामरांतिम्॥४॥ पुनेर्नो देव्यदितिः स्पृणोतु। पुनेर्वसू नः पुनरेतां यज्ञम्। पुनेर्नो देवा अभियंन्तु सर्वें। पुनंः पुनर्वो हविषां यजामः। एवा न

देव्यदितिरनुर्वा। विश्वंस्य भूत्री जगंतः प्रतिष्ठा। पुनेर्वसू हुविषां वर्धयन्ती। प्रियं देवानामप्येतु पार्थः॥५॥

बृह्स्पतिः प्रथमं जायंमानः। तिष्यं नक्षंत्रम्भि सम्बंभूव। श्रेष्ठों देवानां पृतंनास् जिष्णः। दिशोऽनु सर्वा अभयं नो अस्तु। तिष्यः पुरस्तांदुत मध्यतो नः। बृह्स्पतिंर्नः परिपातु पश्चात्। बाधेतां देषो अभयं कृणुताम्। सुवीर्यस्य पत्तयः स्याम॥६॥

इद स्पर्पेभ्यों ह्विरंस्तु जुष्टम्ँ। आश्वेषा येषांमनुयन्ति चेतः। ये अन्तरिक्षं पृथिवीं क्षियन्ति। ते नः सूर्पासो हवमार्गिमष्ठाः। ये रोचने सूर्यस्यापिं सूर्पाः। ये दिवंं देवीमनुंस्श्चरंन्ति। येषांमाश्वेषा अनुयन्ति कामम्ं। तेभ्यः सूर्पेभ्यो मधुंमज्जहोमि॥७॥

उपंहूताः पितरो ये म्घासं। मनोजवसः सुकृतः सुकृत्याः। ते नो नक्षेत्रे हवमार्गमिष्ठाः। स्वधाभिर्युज्ञं प्रयंतं जुषन्ताम्। ये अग्निद्य्धा येऽनंग्निद्य्धाः। येऽमं लोकं पितरः क्षियन्ति। या इश्चं विद्यया र उं च न प्रविद्या। म्घासं यज्ञ र सुकृतं जुषन्ताम्॥८॥ गवां पितः फल्णंनीनामसि त्वम्। तदंर्यमन् वरुणमित्र चारुं। तं त्वां वय र संनितार र सनीनाम्। जीवा जीवंन्तमुप संविशेम। येनेमा विश्वा भुवंनानि सञ्जिता। यस्यं देवा अनुसंयन्ति चेतः। अर्यमा राजाऽजरस्तु विष्मान्। फल्णंनीनामृष्भो रोरवीति॥९॥ श्रेष्ठो देवानां भगवो भगासि। तत्त्वां विदुः फल्णंनीस्तस्यं वित्तात्। अस्मभ्यं क्षुत्रमृजर स्वविर्यम्। गोमृदश्वंवदुपसत्तुंदेह। भगों ह दाता भग इत्प्रंदाता। भगों देवीः फल्णंनीराविवेश। भगस्येत्तं

प्रंसुवं गंमेम। यत्रं देवैः संधुमादं मदेम॥१०॥

आयांतु देवः संवितोपंयातु। हिर्ण्ययंन सुवृता रथेन। वहन् हस्त र सुभगं विद्यनापंसम्। प्रयच्छंन्तं पपुंरिं पुण्यमच्छं। हस्तः प्रयंच्छ त्वमृतं वसीयः। दक्षिणेन् प्रतिगृभ्णीम एनत्। दातारंमद्य संविता विदेय। यो नो हस्तांय प्रसुवातिं युज्ञम्॥११॥

त्वष्टा नक्षंत्रम्भ्यंति चित्राम्। सुभगं संसं युव्ति रोचंमानाम्। निवेशयंत्रमृतान्मर्त्या श्रेश्व। रूपाणि पि श्रेशन् भवंनानि विश्वां। तत्रस्त्वष्टा तदुं चित्रा विचंष्टाम्। तत्रक्षंत्रं भूरिदा अंस्तु मह्मम्। तन्नः प्रजां वीरवंती रसनोतु। गोभिर्नो अश्वैः समनक्तु यज्ञम्॥१२॥

वायुर्नक्षंत्रम्भ्यंति निष्टाम्। तिग्मश्रंङ्गो वृष्भो रोरुंवाणः। समीरयन् भवंना मात्रिश्वां। अप द्वेषारंसि नुदतामरांतीः। तन्नो वायुस्तदु निष्टां शृणोतु। तन्नक्षंत्रं भूरिदा अंस्तु मह्मम्। तन्नो देवासो अनुजानन्तु कामम्। यथा तरेम दुरितानि विश्वां॥१३॥

दूरम्स्मच्छत्रंवो यन्तु भीताः। तिदेन्द्राग्नी कृणतां तिद्वशांखे। तन्नो देवा अनुंमदन्तु यज्ञम्। पृश्चात् पुरस्तादभंयं नो अस्तु। नक्षंत्राणामिधंपत्नी विशांखे। श्रेष्ठांविन्द्राग्नी भुवंनस्य गोपौ। विषूचः शत्रूंनप्बाधंमानौ। अपृ क्षुधं नुदतामरांतिम्॥१४॥

पूर्णा पृश्चादुत पूर्णा पुरस्तात। उन्मध्यतः पौर्णमासी जिंगाय। तस्यां देवा अधिसंवसंन्तः। उत्तमे नाकं इह मांदयन्ताम्। पृथ्वी सुवर्चा युवृतिः सृजोषाः। पौर्णमास्युदंगाच्छोभंमाना। आप्याययंन्ती दुरितानि विश्वाः। उरुं दुहां यजंमानाय युज्ञम्॥१५॥

ऋष्ट्यास्मं ह्व्यैर्नमंसोप्सद्यं। मित्रं देवं मित्र्धयं नो अस्तु। अनूराधान् ह्विषां वर्धयंन्तः। शृतं जीवेम श्ररदः सवीराः। चित्रं नक्षेत्रमुदंगात्पुरस्तौत्। अनूराधा स इति यद्वदंन्ति। तन्मित्र एति प्थिभिर्देवयानैः। हिर्ण्ययैर्वितंतैर्न्तरिक्षे॥१६॥

इन्द्रौं ज्येष्ठामनु नक्षंत्रमेति। यस्मिन् वृत्रं वृत्रं तूर्ये तृतारं। तस्मिन्वयम्मृतं दुहानाः। क्षुधं तरेम् दुरितिं दुरिष्टिम्। पुर्न्दरायं वृष्भायं धृष्णवें। अषांढाय सहंमानाय मीढुषें। इन्द्रांय ज्येष्ठा मधुमृदुहाना। उुरुं कृणोतु यजमानाय लोकम्॥१७॥

मूलं प्रजां वीरवंतीं विदेय। पराँच्येतु निर्ऋतिः पराचा। गोभिनिक्षंत्रं प्राभिः समंक्तम्। अहंभूयाद्यजंमानाय मह्यम्। अहंनी अद्य सुविते दंधातु। मूलं नक्षंत्रमिति यद्वदंन्ति। परांचीं वाचा निर्ऋतिं नुदामि। शिवं प्रजाये शिवमंस्तु मह्यम्॥१८॥ या दिव्या आपः पर्यसा सम्बभूवः। या अन्तरिक्ष उत पार्थिवीर्याः। यासांमषाढा अनुयन्ति कामम्। ता न आपः शक्ष स्योना भंवन्तु। याश्च कूप्या याश्चं नाद्याः समुद्रियाः। याश्चं वैशन्तीरुत प्रांसचीर्याः। यासांमषाढा मधुं भृक्षयंन्ति। ता न आपः शक्ष अपः शक्ष्यं स्योना भंवन्तु॥१९॥

तन्नो विश्वे उपं शृण्वन्तु देवाः। तदंषाढा अभिसंयंन्तु यज्ञम्।

तन्नक्षेत्रं प्रथतां प्रशुभ्येः। कृषिर्वृष्टिर्यजमानाय कल्पताम्। शुभाः कन्यां युवृतयेः सुपेशंसः। कुर्मकृतेः सुकृतों वीर्यावतीः। विश्वान् देवान् हृविषां वर्धयन्तीः। अषाढाः काम्मुपंयान्तु युज्ञम्॥२०॥

यस्मिन् ब्रह्माभ्यजंयत्सर्वमेतत्। अमुं चं लोकमिदमूंच सर्वम्ं। तन्नो नक्षंत्रमभिजिद्विजित्यं। श्रियं दधात्वहंणीयमानम्। उभौ लोकौ ब्रह्मणा सञ्जितेमौ। तन्नो नक्षंत्रमभिजिद्विचंष्टाम्। तस्मिन्वयं पृतेनाः सञ्जयेम। तन्नो देवासो अनुंजानन्तु कामम्॥२१॥

शृण्वन्ति श्रोणाम्मृतंस्य गोपाम्। पुण्यांमस्या उपंश्णोमि वाचम्। महीं देवीं विष्णुपत्नीमजूर्याम्। प्रतीचीं मेनाः ह्विषां यजामः। त्रेधा विष्णुंरुरुगायो विचंत्रमे। महीं दिवं पृथिवीम्न्तिरक्षिम्। तच्छ्रोणैतिश्रवं इच्छमाना। पुण्युः श्लोकं यजमानाय कृण्वती॥२२॥

अष्टौ देवा वसंवः सोम्यासंः। चतंस्रो देवीर्जराः श्रविष्ठाः। ते यज्ञं पान्तु रजंसः प्रस्तात्। संवृत्सरीणंम्मृत इं स्वस्ति। यज्ञं नंः पान्तु वसंवः पुरस्तात्। दक्षिणतोऽभियंन्तु श्रविष्ठाः। पुण्यं नक्षंत्रम्भि संविशाम। मा नो अर्रातिरुघशु इसाऽगर्त्र्॥२३॥

क्षत्रस्य राजा वर्रणोऽधिराजः। नक्षत्राणाः शतिभेष्ग्वसिष्ठः। तौ देवेभ्यः कृणुतो दीर्घमायुः। शतः सहस्रां भेषजािनं धत्तः। यज्ञं नो राजा वर्रण उपयातु। तन्नो विश्वे अभि संयन्तु देवाः। तन्नो नक्षत्रः शतिभेषग्जुषाणम्। दीर्घमायुः प्रतिरद्भेषजािनं॥२४॥

अज एकंपादुदंगात्पुरस्तांत्। विश्वां भूतानिं प्रति मोदंमानः। तस्यं देवाः प्रस्वं यन्ति सर्वे। प्रोष्ट्रपदासो अमृतंस्य गोपाः। विभ्राजमानः समिधा न उग्रः। आऽन्तरिक्षमरुहदगुन्द्याम्। तर सूर्यं देवमुजमेकपादम्। प्रोष्ठपदासो अनुयन्ति सर्वे॥२५॥ अहिं बुिप्रियः प्रथंमा न एति। श्रेष्ठीं देवानांमुत मानुंषाणाम्। तं ब्राँह्मणाः सोमुपाः सोम्यासंः। प्रोष्ठपदासो अभिरंक्षन्ति सर्वै। चत्वार एकंमभि कर्म देवाः। प्रोष्ठपदा स इति यान् वदंन्ति। ते बुिध्रयं परिषद्य ए स्तुवन्तः। अहि ए रक्षन्ति नर्मसोप्सद्यं॥२६॥ पूषा रेवत्यन्वेति पन्थाम्। पृष्टिपतीं पशुपा वाजंबस्त्यौ। इमानि ह्ळा प्रयंता जुषाणा। सुगैर्नो यानैरुपंयातां युज्ञम्। क्षुद्रान् पुशून् रेक्षतु रेवतीं नः। गावों नो अश्वार् अन्वेतु पूषा। अन्नर् रक्षंन्तौ बहुधा विरूपम्। वाजर्ं सनुतां यर्जमानाय युज्ञम्॥२७॥ तद्श्विनांवश्वयुजोपंयाताम्। शुभुङ्गिमिष्ठौ सुयमेभि्रश्वैः। स्वं

तद्धिनांवश्वयुजोपंयाताम्। शुभुङ्गिमिष्ठौ सुयमेभिरश्वैः। स्वं नक्षेत्र ह्विषा यजंन्तौ। मध्वासम्पृक्तौ यजुंषा समंक्तौ। यौ देवानां भिषजौं हव्यवाहौ। विश्वंस्य दूतावमृतंस्य गोपौ। तौ नक्षेत्रं जुजुषाणोपंयाताम्। नमोऽश्विभ्यां कृणुमोऽश्वयुग्भ्यांम्॥२८॥

अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु। तद्यमो राजा भगंवान् विचंष्टाम्। लोकस्य राजां मह्तो महान् हि। सुगं नः पन्थामभयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षंत्रे यम एति राजां। यस्मिन्नेनम्भ्यषिश्चन्त देवाः। तदंस्य चित्र हिवषां यजाम। अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु॥२९॥ निवेशनी सङ्गमनी वसूनां विश्वां रूपाणि वसून्यावेशयन्ती। सहस्रपोष स्मुभगा रर्गणा सा न आगन्वर्चसा संविदाना॥ यत्ते देवा अदंधुर्भाग्धेयममावास्ये संवसन्तो महित्वा। सा नो यज्ञं पिपृहि विश्ववारे र्यिं नो धेहि सुभगे सुवीरम्॥३०॥

॥ गणपत्यथर्वशीर्षोपनिषत्॥

ॐ भृद्रं कर्णेभिः शृणुयामं देवाः। भृद्रं पंश्येमाक्षभिर्यजंत्राः। स्थिरेरङ्गैं स्तुष्टुवा र संस्तृनभिः। व्यशेम देविहेतं यदायुः। स्वस्ति न इन्द्रों वृद्धश्रंवाः। स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः। स्वस्ति नस्ताक्ष्यीं अरिष्टनेमिः। स्वस्ति नो बृह्स्पतिर्दधातु॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

ॐ नमस्ते गणपतये। त्वमेव प्रत्यक्षं तत्त्वंमिस। त्वमेव केवलं कर्ताऽसि। त्वमेव केवलं धर्ताऽसि। त्वमेव केवलं हर्ताऽसि। त्वमेव सर्वं खित्वदं ब्रह्मासि। त्वं साक्षादात्मांऽसि नित्यम्॥१॥ ऋतं विन्म। संत्यं विन्म॥२॥

अवं त्वं माम्। अवं वृक्तारम्। अवं श्रोतारम्। अवं दातारम्। अवं धातारम्। अवानूचानमंव शिष्यम्। अवं पृश्चात्तात्। अवं पुरस्तात्। अवोत्तरात्तात्। अवं दक्षिणात्तात्। अवं चोर्ध्वात्तात्। अवाधरात्तात्। सर्वतो मां पाहि पाहिं समुन्तात्॥३॥

त्वं वाङ्क्षयस्त्वं चिन्म्यः। त्वमानन्दमयस्त्वं ब्रह्ममयः। त्वं सचिदानन्दाद्वितीयोऽसि। त्वं प्रत्यक्षं ब्रह्मांसि। त्वं ज्ञानमयो

विज्ञानंमयोऽसि॥४॥

सर्वं जगदिदं त्वत्त्वों जायते। सर्वं जगदिदं त्वत्त्वंस्तिष्ठ्रित। सर्वं जगदिदं त्विय लयंमेष्यति। सर्वं जगदिदं त्विये प्रत्येति। त्वं भूमिरापोऽनलोऽनिलो नुभः। त्वं चत्वारि वाक्परिमितां पदानि॥५॥

त्वं गुणत्रंयातीतः। त्वम् अवस्थात्रंयातीतः। त्वं देहत्रंयातीतः। त्वं कालत्रंयातीतः। त्वं मूलाधारस्थितींऽसि नित्यम्। त्वं शक्तित्रंयात्मकः। त्वां योगिनो ध्यायंन्ति नित्यम्। त्वं ब्रह्मा त्वं विष्णुस्त्वं रुद्रस्त्वमिन्द्रस्त्वमग्निस्त्वं वायुस्त्वं सूर्यस्त्वं चन्द्रमास्त्वं ब्रह्म भूर्भुवः सुवरोम्॥६॥

गुणादिं पूर्वमुद्यार्थं वर्णादिं तंदनन्तरम्। अनुस्वारः पंरत्रः। अर्धेन्दुलसितम्। तारेण ऋद्धम्। एतत्तव मनुस्वरूपम्। गकारः पूर्वरूपम्। अकारो मध्यंमरूपम्। अनुस्वारश्चौन्त्यरूपम्। बिन्दुरुत्तंररूपम्। नादः सन्धानम्। सर्हिता सन्धिः। सेषा गणेशविद्या। गणंक ऋषिः। निचृद्गायंत्रीच्छुन्दः। श्रीमहागणपतिर्देवता। ॐ गं गणपतये नर्मः॥७॥

पुक्दन्तायं विदाहें वऋतुण्डायं धीमहि।
तन्नों दन्ती प्रचोदयाँत्॥८॥

पुक्दन्तं चंतुर्ह्स्तं पाशमंङ्कश्रधारिणम्।

रदं च वरंदं हस्तैर्बिभ्राणं मूंषकध्वजम्॥

रक्तं लुम्बोदंरं शूर्पकर्णकं रंक्तवाससम्।
रक्तंगन्धानंलिप्ताङ्गं रक्तपुष्पैः सुपूजितम्॥
भक्तांनुकम्पिनं देवं जगत्कारणमच्यंतम्।
आविर्भूतं चं सृष्ट्यादौ प्रकृतेः पुरुषात्परम्।
एवं ध्यायतिं यो नित्यं स योगी योगिनां वरंः॥९॥

नमो व्रातपतये नमो गणपतये नमः प्रमथपतये नमस्ते अस्तु लम्बोदरायैकदन्ताय विघ्नविनाशिने शिवसुताय श्रीवरदमूर्तये नमो नमः॥१०॥

एतदथर्वशीर्षं योऽधीत। स ब्रह्मभूयायं कल्पते। स सर्वविद्रैर्नं बाध्यते। स सर्वतः सुखंमेधते। स पश्चमहापापात् प्रंमुच्यते। सायमधीयानो दिवसकृतं पापं नाश्यति। प्रातरधीयानो रात्रिकृतं पापं नाश्यति। सायं प्रातः प्रयुञ्जानो अपापो भ्वति। सर्वत्राधीयानोऽपविद्रों भवति। धर्मार्थकाममोक्षं चं विन्दति। इदमथर्वशीर्षमशिष्यायं न देयम्। यो यदि मोहाद्दास्यति स पापीयान् भ्वति। सहस्रावर्तनाद्यं यं काममधीते तं तमनेनं साधयेत्॥११॥

अनेन गणपतिमभिषिश्चति स वाग्मी भवति। चतुर्थ्यामनश्नन् जपति स विद्यावान् भवति। इत्यथर्वणवाक्यम्। ब्रह्माद्याचरणं विद्यान्न बिभेति कदांचनेति॥१२॥

यो दूर्वाङ्कुरैर्यजिति स वैश्रवणोपंमो भ्वति। यो लाजैर्यजिति स यशोवान् भ्वति स मेधांवान् भ्वति। यो मोदकसहस्रेण यजित स वाञ्छितफलमंवाप्रोति। यः साज्यसमिद्भिर्यजिति स सर्वं लभते स सर्वं लभते॥१३॥

अष्टौ ब्राह्मणान् सम्यग्ग्रांहयित्वा। सूर्यवर्चस्वीं भवति। सूर्यग्रहे महानद्यां प्रतिमासन्निधौ वा जस्वा सिद्धमन्त्रों भवति। मृहाविद्यात् प्रमुच्यते। मृहादोषात् प्रमुच्यते। मृहापापात् प्रमुच्यते। मृहाप्रत्यवायात् प्रमुच्यते। स सर्वविद्भवति स सर्वविद्भवति। य एवं वेद। इत्युपनिषंत्॥१४॥

स्ह नांववतु। स्ह नौं भुनक्तु। स्ह वीर्यं करवावहै। तेज्ञस्विनाऽवधीतमस्तु मा विद्विषावहैं॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ मृत्युञ्जयहोम-मन्त्राः॥

अपैतु मृत्युर्मृतं न आगंन्वैवस्वतो नो अभंयं कृणोतु। पृणं वनस्पतेरिवाभिनंः शीयता रियाः स च तान्नः शचीपितः। परं मृत्यो अनु परेहि पन्थां यस्ते स्व इतंरो देवयानात। चक्षुंष्मते शृण्वते ते ब्रवीमि मा नंः प्रजार रीरिषो मोत वीरान्॥ वातं प्राणं मनसाऽन्वा रेभामहे प्रजापितं यो भुवंनस्य गोपाः। स नो मृत्योस्त्रायतां पात्व रहंसो ज्योग्जीवा ज्रामंशीमिह॥ अमुत्र भूयादध यद्यमस्य बृहंस्पते अभिशंस्तेरमं अः। प्रत्यौहतामिश्वनां मृत्युमंस्माद्देवानांमग्ने भिषजा शचींभिः॥ हिर् हरंन्तमनुंयन्ति देवा विश्वस्येशांनं वृष्मं मंतीनाम्। ब्रह्म सरूपमनुमेदमागादयेनं मा विवेधीर्विक्रमस्व॥

शल्कैर्ग्निमिन्धान उभौ लोकौ संनेमहम्। उभयौर्लोकयोर्-ऋध्वाऽति मृत्युं तंराम्यहम्॥

मा छिंदो मृत्यो मा वंधीर्मा मे बलं विवृंहो मा प्रमोंषीः। प्रजां मा में रीरिष आयुंरुग्र नृचक्षंसं त्वा ह्विषां विधेम॥

मा नों महान्तंमुत मा नों अर्भकं मा न उक्षंन्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नोंऽवधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥

मा नंस्तोके तनंये मा न आयंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवंधीर्ह्विष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥

प्रजांपते न त्वदेतान्यन्यो विश्वां जातानि परिता बंभूव। यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नों अस्तु वयः स्यांम् पतंयो रयीणाम्॥

यतं इन्द्र भयांमहे ततों नो अभयं कृधि। मधंवन्छ्गि तव तन्नं ऊतये विद्विषो विमृधों जहि॥

स्वस्तिदा विशस्पतिवृत्रहा विमृधों वृशी। वृषेन्द्रेः पुर एंतु नः स्वस्तिदा अभयङ्करः॥

त्र्यम्बकं यजामहे सुगृन्धिं पुष्टिवर्धनम्। उर्वा्रुकिमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥

अपंमृत्युमपृक्षुधम्। अपेतः शुपर्थं जिहि। अधां नो अग्नु आवंह।

रायस्पोष ५ सहस्रिणम्॥

ये तें सहस्रमयुतं पाशाः। मृत्यो मर्त्याय हन्तंवे। तान् युज्ञस्यं माययाः। सर्वानवयजामहे॥

जातवेंदसे सुनवाम् सोमं मरातीयतो निदंहाति वेदंः। स नंः पर्षदितं दुर्गाणि विश्वां नावेव सिन्धं दुरिताऽत्यग्निः॥

भूर्भुवः स्वंः। ओजो बलम्ँ। ब्रह्मं क्षुत्रम्। यशों महत्। स्तयं तपो नामं। रूपममृतम्। चक्षुः श्रोत्रम्। मन् आयुः। विश्वं यशों महः। समं तपो हरो भाः। जातवेदा यदि वा पावकोऽसिं। वैश्वानरो यदि वा वैद्युतोऽसिं। शं प्रजाभ्यो यजमानाय लोकम्। ऊर्जं पृष्टिं ददंदभ्यावंवृत्स्व॥

मृत्युर्नश्यत्वायुंर्वर्धतां भूः। मृत्युर्नश्यत्वायुंर्वर्धतां भुवंः। मृत्युर्नश्यत्वायुंर्वर्धताः सुवंः। मृत्युर्नश्यत्वायुंर्वर्धतां भूर्भुवः सुवंः। मृत्युर्नश्यत्वायुंर्वर्धताम्॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥